THOMÆ BARTHOLINI
EPISTOLARUM
MEDICINALIUM,

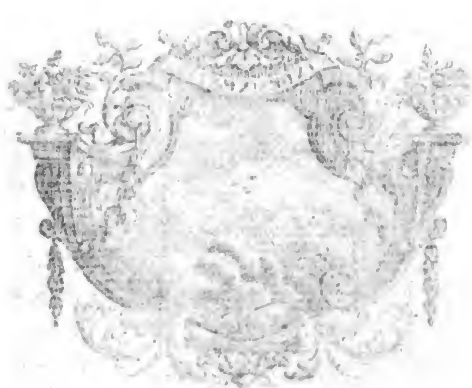
à

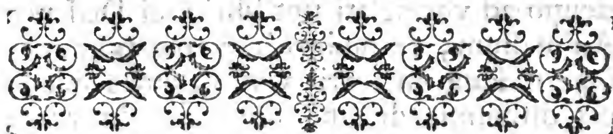
Doctis vel ad Doctos
ſcriptarum,

CENTURIA II.

HAGÆ COMITUM,
Apud PETRUM GOSSE, Bibliopolam.
MDCCXL.

TH. BARTHOLINI EPISTOLARUM MEDICINALIUM CENTURIA SECUNDA.

EPISTOLA I.

De Pharmacopœis.

GUIDONI PATINO Parisios.

QUod prolixas pro Diſſertatione noſtra nuper egeris gratias, id totum humanitati tuæ adſcribendum. Non merentur enim Schediaſmata noſtra vel tantillum pretioſi otii tui, ne applauſum dicam. Video autem te fœtus noſtros eo excipere animo, quo me ſolebas, & ex iis redire in ſinceræ amicitiæ memoriam. Diſplicet inprimis, quod ad Te reliqua noſtra mittendi non detur occaſio. Locorum impedit diſtantia, & conducti internuntii dona hæc pretio nimio vendunt. Non dubito, quin ex

Belgio ad vos delati ſint libri mei De Luce Animalium, de quibus judicium tuum deſidero. Dum in patria verſor, curas practicas diſpunxi editione duorum librorum, quorum alter Synopſin exhibet Antiquitatum Veteris Puerperii, alter Armillas Veterum, præſertim Danorum, perſequitur. Quamprimum licuerit, ad vos eos mittam. Ad prelum tradidi Apologiam de Cruce, oppoſitam impugnationibus *B. Nibuſi*, qui me publico ſcripto laceſſivit. *Hofmannus* interea, dum aliis occupor, quieſcit; nec Itinerarium meum publicam lucem aſpexit. Gratulor Tibi de parta victoria, quod diſertiſſimo ore profligaveris Seplaſiarios. Si me in conſilium vocaſſent, ſuaſiſſem, ut amice potius cum Patino tranſigerent, quam intentata lite. Nota jam & huic hominum nationi erit infelix Marſyæ cum Apolline pugna. Neſcio, cur illis adeò ubique ferè gentium pruriat cutis, ut intra officium ſe nequeant continere. Plerumque enim vani oſtentatores ad exercendam medicinam furtim ſe ingerunt, quumque apud ægros inferius tantum guttur eluere deberent, ſuperius audent inquinare, ſicque in Medicorum meſſem immittunt rudem falcem, & relicto miniſterio ſervili, cui dicati ſunt, Dominorum ſuorum, ſeu Medi-

Medicorum, famæ & fortunis struunt insidias. Magnam cladem apud vos passi sunt à *Guiberti* vestri Medicina Charitativa, ex qua quisque domi suæ præparare discit enemata, decocta, syrupos &c. pro usu domestico, ut exigua apud vos amplius Pharmacopœorum superborum sit necessitas. Id si sequantur aliæ quoque nationes, jam vilescet Seplasiariorum pretium, & cristas demittent. Tu interim, victor & profligator monstrorum, perge, ut magni nominis magnæque eruditionis Tuæ persentiant virtutem. Thesis ipsa tua nostro non indiget encomio. Sufficit, Patini esse thesin. Gratias tamen tibi utriusque nomine ago, & ut parem rependat vicem Magnus *Wormius* noster, Institutiones suas Medicas, cum aliis Exercitationibus Medicis hîc editis, mihi consignavit, quamprimum ad Te mittendas, si, ut accepi, vergente autumno ad vos rediturus est Legatus Regis Vestri Christianissimi, Tibi ob patrem haud ignotus. Qui, si volet, deferet quoque Physicam *Parentis*, & alia, quæ Typothetæ nostri parturiunt. Vale, Vir summe, cum Cl. *Moræo*, & si quæ Tibi exercitatissimo rara in calamum venerint, Observationibus nostris Medicis brevi proditturis, quæso, ne invideas. Clarissimus *Wormius*, & fratres, &

Consobrini Fuirenii officiosè te salutant. Hafniæ 17. Jul. 1647.

T. T.

Thomas Bartholinus.

EPISTOLA II.

Pro Apologia sua.

BARTOLDO NIHUSIO. Moguntum.

PRo literis humanissimis Tibi, mi Nihusi, gratias refero, & pronum tuum in me affectum libens amplector. Utinam ex voto tuo succederent cuncta, me applaudentem haberes. Kircheriana Musurgiæ Synopsi me non parum nuper tibi devinxisti. Amicis officiis certas, & ego me nollem inferiorem, si ita ferret occasio. Non est, quod ægrè feras meum de Cruce controversa ad Te responsum. Dissentiamus incolumi amicitia. Ego sanè nunquam inimicos scriptis meis sum venatus, sed amicos, nec Te illa Apologia volui irritare, sed devincire, ut ipse perspicies, si attentius illam relegeris. Nec unquam Ecclesiæ, quod sciam, fui injurius, quin Patres & Ecclesiam pro me Tibi opposui; si erravi, hominem me scio, & orbis censuræ me publicè exposui. Unde composito animo & Tibi modestè, uti spero,

spero, satisfeci, & aliis. Miror, cur rus tibi in mentem venerit? Quid verbis illis sinistrorsum acceptis cum rure commercii? Si rus olent, innocentia sua & simplicitate se tuebuntur, nam & ruri aliter olent sues, aliter catuli. Prolixiore verborum amicorum apparatu in præsenti supersedeo, quia publica negotia graviora me revocant, & Alcides Hofmannus mihi est debellandus. Tu, mi Nihusi, omnia in meliorem interpretare partem & certò credas, mihi esse antiquius nihil, quam amantem redamare. Vale itaque, Vir clarissime, &, quod olim suasi candido animo, publicas lites seponamus. Hafniæ 13 Maji 1648.

Thomas Bartholinus.

EPISTOLA III.

De situ valvulæ coli.

Johanni Sperlingio. Witteberg.

GRatissimum fuit munus amica manu nuper per internuntium vestrum mihi transmissum, vel hoc nomine, quod ad amicitiam tuam, quam semper ambivi, viam straverit expeditam. Labores in publicum commodum quis non æstimet aut amet? Antiquum id tibi & proprium videtur, cujus quippe eruditioris

pennæ fructum non autumni singuli, sed nundinæ spondent. Remitto, debendi reus, vindicias meas illi oppositas, quem, ut ex Physiologia tua doctissima perspicio, & novisti & lectitasti. Citius illæ natæ, quam coquantur asparagi. Quod si bono seni vita sit superstes, quod seriò voveo, vel ipse inveniet ex ingenio, quæ culpet, vel alios fortasse subornabit. Quidquid futurum sit, pari animo, h. e. intrepido, excipiam. In motu thoracis ab eo feci discessum, cui tu planè acquiescis, vel sanè quia collata inter se Hofmanni & Laurentii verba tantum affers, judicium tuum suspendis, alioquin in his subactum. In situ valvulæ coli nullus planè cum Bartholino dissensus, si pro vario & anfractuoso intestinorum situ illud sursum, deorsum, rectè accipias. Tu enim corpus respicis & rectum ad inferiora excrementorum descensum, nos intestinorum positum. Sed res ista non meretur divortium, nec opinionum, nec amicitiæ. Tu, Vir Doctissime, benè vale, & me, ut cœpisti, porrò ama tui studiosissimum. Saluta quæso meo nomine Grovium, Scavenium, Resenium, inprimis magnum Collegam tuum Buchnerum. Hafn. 23 Decemb. 1648.

T. T. Thomas Bartholinus.

EPI-

EPISTOLA VI.

Pro Respiratione Cartesiana.

Thomæ Bartholino Hafniam.
HENRICUS REGIUS S. P. D.

ACcepi Vindicias tuas Anatomicas, ad me per Conterraneum tuum missas. Certè ingentes tibi, pro honore exhibito, habeo gratias. Perlegi illas, ac summopere tuam singularem in Patrem pietatem, singularemque in adversario refellendo dexteritatem & solertiam, summamque eruditionem sum miratus. Nihil video, quid ab illo reponi possit, præter inanes pervicacis philautiæ & invidiæ conatus. Verum, dum respirationis rationem â Cartesio & me, per solam impulsionem aëris, ex dilatatione thoracis, pulmones necessariò, citra ullam fugam vacui, ingredientis eosque distendentis, rectè, ut opinor, propositam & explicatam, refellere conaris, magnopere, meo judicio, errare videris. Causam potissimam tui erroris in eo sitam existimo, quod aërem æquè facile condensari atque de loco deturbari posse; ac proinde dilatatione solâ thoracis, inter respirandum passim contingente, illum non necessariò in pulmones impellendum, sed foris potius condensandum putas. Cum ta-

tamen aër, ob summam suam fluiditatem, facillimè in locum commodum impelli, & inter se-secundum suas particulas conturbari; difficulter autem, & non nisi magna vi, propter vehementem particularum suarum, perpetuo inter se volitantium, expansionem & dilatationem, ab æthere, sive subtili materiâ, illum continuo vehementerqne percurrente & agitante, factam, condensari possit. Atque hoc in sclopetis & fontibus pneumaticis, aërem magna vi condensatum recipientibus, & postea, aperto aliquo foramine, aquas inclusas ad magnam altitudinem, & glandes plumbeas aliaque durissima tela, per crassa obstantia corpora, maximo aëris, magna vi antea condensati & jam tum sese dilatantis, impetu propellentibus, est manifestum. Nec quicquam nobis obest respiratio tua, in cubiculo per fistulam, ori, clausis naribus, insertam, & parietem, usque ad externum aërem, transeuntem, peracta. Cum enim cubicula habeant januas, fenestras, aliasque fissuras; hinc facile patet, quomodo aër continuo ductu foras protensus, per illos januarum, fenestrarum, aliarumque fissurarum meatus, è cubiculo illo ad fistulæ, extra cubiculum prominentis, partem, & inde in pulmones, solo pectoris, in inspiratione

sese

ſeſe dilatantis, impulſu, ſatis commodè adigi poſſit. Hæc ſi paulò attentius conſiderare in animum inducas, non dubito, quin, pro tuâ ingenii ſolertia & candido veritatis amore, facilè pedibus in noſtram ſententiam ſis conceſſurus. Forſan autem aliquid auxilii ea, quæ in Phyſicis noſtris Fundamentis de natura aëris & ſubtilis materiæ tradidimus, ad hanc rem præbere poterunt. Conſobrinum tuum cum Chirurgis jam aliquoties inviſi. Res ejus jam planè abeunt in melius, quo optima quæque ſperamus. Mea cura, ubicunque ipſi quicquam poterit prodeſſe, illa ipſi, tum tuâ, tum ipſius cauſâ, ſempet erit paratiſſima. Vale, Vir Excellentiſſime, & rem Anatomicam ac Medicam ſtrenuè promovere meque redamare perge. Dabam Ultrajecti 8 Februarii Anno 1649.

EPISTOLA V.

De eadem diſputatio.

HENRICO REGIO Ultrajectum.

BEnevolum Tuum de Vindiciis neceſſariis judicium libenter legi, quod amem tantorum virorum probari cenſuræ ea, quæ &

pietatem secum & veritatem ducunt. Respirationi Cartesianæ cur necdum assensum potuerim polliceri, aër efficit, quem dixi condensari posse, non necessario à thorace loco moveri & propelli: Difficultatem moves, credisque, facilius aërem ob summam fluiditatem impelli, quam condensari. Meo judicio contraria Tibi est Natura. Facilius enim leve corpus & exile comprimitur, quam propellitur, quia propulsio ad distans fit, compressio ad vicina. Majus autem robur ad illam, quam hanc requiritur. Dum de his cogito, sacculus plumarum ex avibus, quas Eider vocant, ex Islandia nostra mihi mittitur. Nostris culcitris in lecto sunt percommodæ, quia leves & molles. Plumis his aërem compara. Plumæ autem illæ facilè levi manus compressione arcto sacculo compressæ includuntur, & angustum spatium occupant. Sibi verò relictæ extra culcitram vel saccum dilatant se & locum amplum implent. Ita motu thoracis quocunque angustatur aër vicinus & condensatur, ut minorem locum occupet, nec necessario in thoracem regrediatur, præsertim quia ubique obstacula invenit, quæ thoraci prementi respondeant. Si non prematur, dilatari concedo, & se expandere. In tali compressione violenta quacunque, quan-

quando condensatur, exprimitur ætherea illa materia, quam objicis, quaque antea dilatabatur. In machinis pneumaticis aërem condensari certum est, nec id negare audes; at per vim id fieri urges. Fateor, sed minore vi opus est in exili condensatione, quæ in aëre thoraci vicino sufficit. Et vim à thorace moto accedere, neque vos negare potestis. Experimentum alterum à me adductum de respiratione per foramen in aliud cubiculum patens, diluere conaris, eo quod per januas, fenestras, & fissuras parietum aër penetret. Sed & tardior & imbecillior est ille aër penetrans, quam ut pulmones & citò & validè implere queat. Si id non satisfacit, addo magnum vitrum angusti oris collique, & ampli ventris; per hoc vitrum, ori arctè appositum, commodè nonnihil respiramus, nec tamen dicere potes, per poros vitri aërem penetrare à thorace impulsum, quia, per vitrum non penetrare aërem, cucurbitulæ cuti affixæ demonstrant. Hæ fateor difficultates me adhuc suspensum tenent. Non ero tamen in opinione hac contumax, si meliora videro & veriora. Tibi verò, mi Regi, multum debeo pro affectu, quem consobrino meo fuse demonstrasti. Debendi reum me semper habebis, illiusque amicos propiores. Vale, Vir celeberrime, & publi-

publico bono diu vive, meque ama, Hafniæ 12. Februar. 1649.

T. T.
Thomas Bartholinus.

EPISTOLA VI.

Gratulatio Nuptialis.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.
ADOLPHUS VORSTIUS εὖ πράττειν.

IGnosce, quæso, cunctatori in rescribendo nimio, mi Bartholine, & credere noli Vorstii tui animum immutatum ab illo tempore, quo postremum nos vidimus, sed eundem semper & fuisse, & futurum in posterum, hoc est tui amantissimum. Hoc singularis tua eruditio, hoc morum perspecta mihi suavitas, nec seculi hujus candor, tum datæ in discessu hinc tuo dextra fidesque jure quodam suo à me exigunt, imò vel ab invito extorquere possent. Reliquisti apud nos, tanquam communis amicitiæ obsides, par nobile fratrum, quale mihi, ita si liceret, exoptarem. Uterque ingeniosus, uterque diligens, & suis non indignus naturalibus, ac tanto Patre teque fratre. Quam fui gavisus, quum debitum eximiæ eruditioni Tuæ virtu-

virtutibusque in patria Academia obtigisse tibi locum intelligerem. Gratulor animitus istam tibi provinciam, quam & docendo, & scribendo ornare jam cœpisti. Quod uti quam diutissimè possis, D. O. M. supplex oro venerorque. Quæ Hofmanno, pro scriptis paternis præter meritum vellicatis, cordatè reposuisti, non potuerunt non placere. Tantum debebas Patris, τȣ μακαρίτȣ, memoriæ ac famæ, æternum duraturæ. De cætero, malim te contentiosis abstinere argumentis, quod animi tranquillitati, cui ego tecum præcipuè studendum esse censeo, hoc scriptionis genus obsit quamplurimum. Sed frustra ego hoc tibi occino, qui per te sapis, & pectus multa prudentia jamdudum habes imbutum, longisque peregrinationibus subactum judicium. Terentianum tamen illud in te competere noluisti, *Et quod beatum putant illi, uxorem duxi nunquam.* Non culpo, imo laudo, quod animum ad eam appuleris. Desponsatam non ita pridem tibi audio virginem, quæ in ipso ætatis est flore, magno prognatam Consule, unicam ac benè dotatam. Eveniat tibi benè feliciterque istud matrimonium, optime Bartholine, & liberis hac via inclaresce, ut libris hactenus. Lucem hoc adferre poterit tuis de

de Veterum Puerperio Antiquitatibus. Jocos meos, uti confido, ægrè non es laturus, qui totus jam in Gameliis es, à quibus tetrica omnia exulare oportet. Fratris tui Doctissimi *Alberti* Panegyricus funebris, magno Principi dictus, gratissimus mihi fuit, & semel iterumque lectus, arrisit vehementer. Utique Trojani equi instar familia vestra esse mihi videtur, è qua & plures viri eruditione insignes jam prodierunt, & spes non incerta aut vana est, exorituros insuper alios quoque. Grotius, Barlæus, Vossius, magna illa scientiarum & literarum columina, esse desierunt. Veniant alii, qui, quod orbi literato horum morte est ereptum, restituant ac suppleant. Vale, Vir Clarissime, nec uno mihi nomine dilecte, cum tua suavissima μελλο- uxore, & me, qui totus sum tuus, ama. Salveant Consobrini tui Fuirenii à me officiosissime. Raptim Lugd. Bat. 1449. 16. April.

EPISTOLA VII.

De itinere suo.

Thomæ Bartholino Hafniam.

CL. SALMASIUS.

Binas tuas nuper accepi, Præstantissime Bartholine, quibus me benigne invitas domum

domum tuam. Pro qua benevolentia, quam non meruiſſe me fateor, quantum tibi debeam, non poſſum exprimere. Enimvero etiamſi in Sueciam mihi per Daniam veſtram pergenti vel tridui itinere deflectendum eſſet à recta via, haud dubitarem eam moram properationi meæ injicere, ut Te viderem & amplecterer. Tuo tamen hoſpitio ne utar illud maxime prohibebit, quod non ſolus eo, ſed cum conjuge, & præterea feſtino. In tranſitu tamen ſtatui te videre, ut poſſim tibi præſens præſenti teſtari, quanti te merito tuo faciam, & quantum me à Te amari deſiderem. Cum jam ſim in procinctu itineris, non poſſum pluribus verbis ad te. Cætera coram. Interim amare me perge. Vale, Vir eximie. Leydæ 24. Maj. 1650.

EPISTOLA VIII.

De Hofmanno & Riolano.

Thomæ Bartholino Hafniam.

NUnquam dubitavi de conſtanti tua in me benevolentia, quanquam & itinerum ambages, & locorum diſtantia, cauſæ fuerint dilatæ ſcriptionis tuæ. Nobiliſſimos illos viros, per quos tuas miſiſti

misisti, non vidi. Rectè tamen fasciculus fuit curatus, per mercarores nostrates ex nundinis Argentinensibus reduces. Doleo autem, quod sic mihi ablata occasio amicis tuis testandi, quanti virtutem tuam, eruditionem & integritatem faciam. Cæterum gratulor muneris publici in Regia vestra Academia tibi dignitatem: cui ut salvus & incolumis præsis diu, quo inde & laus OPT. MAX. tibi celebritatis nominis quotidie novus accedat splendor, & studiosæ juventuti emolumentum, ex animo voveo. Maximas autem ago gratias pro transmissis vindiciis tuis. Sanè Hyenæ Parisiensis & Canis Altorfini morsus & latratus doctis probisque merito suo debent esse exosi: qui bonis literis & studiis abutuntur, ut meliores suis incessant calumniis, sic per injuriarum nequitias famæ suæ quærentes applausum. Quam, pro ingenue innata virtute, inter familias nostras cultam utrinque amicitiam conservare satagis publicè & privatim, nunquam non sedulo ibo cultum & conservatum, cujus certissima mihi sunt pignora. Perge, quæso, eum servare affectum. VV. Cll. Zuingero & R. Feschio destinata exhibui, hisque, ut & cæteris, salutem à te dixi, qui cum magna gratiarum actione pro incolumitate tua vota

faci-

faciunt. Celeberrimo Wormio, Clarissimis Viris fratribus tuis & Fuireniis ex me quoque salutem & officia. Filius meus, cujus meminisse dignaris, Parisiis à 5. mensibus versatur. Utinam vero frequenter à te literas accipere liceret: id sane mihi foret jucundissimum. Vale. Basileæ ad diem III. Non. VIIbr. MDCL.

Tuus ex animo

Jo. Casp. Bauhinus.

EPISTOLA IX.

De variis apud S. Clementem mundis.

Thomæ Bartholino Hafniam.

DUlcissimæ tuæ literæ, Vir Excellentissime & Experientissime, quas superiore autumno ad me scripsisti, tandem aliquando rectè ad me sunt perlatæ, cum non parvo intervallo in vestra urbe detentæ essent. Satis verò ex iis intellexi amoris istius in me tui, quem præsenti mihi haud obscurè ostendisti, constantiam: cui etiam nihil vereor, ne decesserit quidquam ex eo tempore, quo tuas literas scripsisti. Quod tuam de Cygno Diatriben literis junxisti, id quoque pergratum mihi est, & eo nomine ago tibi gratias. Επιφυλλίδες

λιδες meæ, quas ipſe ad Te miſi, nullam partem merentur earum laudum, quas Tu illis tribuis in tuis literis. Neque eò nunc ad te mitto alias quasdam, quod putem dignas eſſe, quibus legendis quicquam tribuas temporis, ſed ut modò demonſtrem tibi, qualibus ſtudiis, quamvis non ſatis feliciter, hoc in loco occupari ſoleam. Cl. Voſſii judicium de S. Clemente pronunciavi equidem paulò iniquius mihi eſſe viſum. Neque enim ſuſtinui credere, Clementem tam fuiſſe abſurdum, ut plures tales mundos, qualis iſte eſt, cujus partem ſinguli premimus, ſomniaret exiſtere. Putavi autem ita habendum omnino eſſe, Clementem τὺς μετὰ τὸν ὠκεανὸν κόσμυς intellexiſſe magnas unius mundi partes, quæ alii mundi queant videri. Sic omninò mentem Clementis cepit Origenes περὶ ἀρχῶν lib. ſecundo. Deinde nec aliis Veterum magnas iſtas mundi partes fuiſſe incognitas planè, à Lipſio credidi, Grotio atque aliis non inepte demonſtratum eſſe. Sed Tu, Vir Excellentiſſime, alium ſenſum videri tibi S. Clementis verbis ſubeſſe, haud obſcurè ſignificaſti: quem & infelici huic ingenio perſpectum eſſe credis. Vellem igitur, te mentem tuam paulò plenius expoſuiſſe mihi ſuper Cle-

Clementis verbis. Nam adhuc quidem nullâ conjecturâ eam ex literis tuis mihi licuit assequi. Peto autem abs te, ubi aliquid ad me literarum mittendum putaveris, de isto argumento me doceas amplius. Quid de Rep. Literariâ juvandâ nunc cogites, Vir Excellentissime, cogniturum me aliquando spero vel ex tuis literis, vel saltem isto, qui hasce literas ad te perfert, interprete. Anatomiam tuam credo ad umbilicum jam perductam esse in Bataviâ. Certum tamen de eo cogniturum me spero, ut & de quibusdam aliis, cum Welschius, cui hasce do perferendas, ad nos redierit. Langius, antequam istinc abiit, promisit mihi, se literas aliquando ad me missurum, & de conditione suâ perscripturum. Nihil dum autem literarum ego accepi. Si te non latet, ubi nunc gentium degat, φίλον κάρα, quaque conditione utatur, quæso te ejus ne me expertem sinas. Cl. Salmasium, τὸν θαυμάσιον, fama est in Suecis adhuc esse & conflictari illic morbo quodam. Servet nobis Deus inprimis istum Virum amplius incolumem. In nostrâ Germaniâ acres Theologorum pugnas nondum desiisse, crebris rumoribus credo ad vos perferri. Ἔχουσι ζῆλον. An verò καθ' ἐπίγνω-

ἐπιγνῶσιν ſemper, ipſi viderint. Longum! Vale, Vir excellentiſſime, & me ſic, ut cœpiſti, perge amare. Roſtochii III. Kal. Junias, Anno MDCLI.

Tuæ Excell. ſincerus cultor
M. Johan. Vorſtius.

EPISTOLA X.

De Miltoni ſcripto judicium.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

INſtar beneficii fuit, quod Miltonum Salmaſio adjunxeris. Si quid judico, nihil olim tam diſpar fuit in armis Glauci & Diomedis. Pugnat Salmaſius fortioribus telis, omniumque ſeculorum conſenſum ad partes vocat. Alter verò obſiſtit, quà poteſt, circumit, discurrit, mutat in cornu pugnam, ut copias inſtruat provehendis turbidis conſiliis pares. Ubi neceſſaria deſunt argumenta, cavillis rem agit &, ut affectus ſuos ulciſcatur, Salmaſium modo Grammaticum, modo ardelionem vocat. Temporum noſtrorum ſumma eſt infelicitas, quod ejusmodi ſcribendi materiam ſuggerat. Calamis hactenus res acta eſt, aliter brevi argumentum iſtud tractabunt hinc Scoti, illinc Angli,

Angli, cum res ad manus atque mucrones devenerit. Optarem Anglos eodem ſucceſſu pugnare, quo ſcripſit Miltonus, ut tandem temeritatis ſuæ pœnas luerent. Vertat ſe Miltonus in omnes, quot poteſt, formas, nullis undis tantam gentis ſuæ labem eluet. Habet quidem ſpecioſa ſubinde nomina, ſemper tamen velut funebre velum cadaver tegunt. Me verò, mi Affinis, viciſſim habebis debendi reum, quod ejuſmodi novis ſcriptis ex intervallo me recrees. Invideo vobis tantam librorum ſupellectilem, quorum Hafnia hiſce Comitiis, confluentibus undique bibliopolis, præter ſolitum fuit ferax. Sed ætas mea eo eſt in flexu, accedente longâ, qua tabeſco, ægritudine, ut has epulas aliis cogar relinquere. Vale, affinis ſuaviſſime, meoque nomine Socerum, conjugem & filiolam officioſè ſaluta. Arhuſii 6. Julii 1651.

Semper Tuus

Jacobus Matthias D.

EPISTOLA XI.

De Chelidonio, Gryphe, piſce cornuto, ſudore ſanguineo & lacteo.

Thomæ Bartholino Hafniam.

NUnc tandem deſideratum fortaſſis lapi-

dem, aut, si mavis, lapideum cornu mitto. Utinam spem conceptam præsentia sua non frustraretur, vix tanti, puto, res, uti considerationem tuam hac in parte mereatur; alia alias; quanquam illa minutiora, adveniente æstate, si Deus volet, oculos tuos intrabunt, puta frustula Unicornu hactenus pro vero mihi habiti. Chelidoniorum, quos vario colore ac specie vivis juvencularum hirundinum ventriculis exemi, multos perquam simillimos reperi in ora maritima, sic ut facilè Plinio credam, præterquam quæ de ipsorum virtutibus fabulatur, eosque inde à grandioribus, aliave fluminis ripa collectos recens exclusis pullis per rostrum inseri atque intrudi, quo, delicatulo ventriculo spatiosiore facto, escas suas, vermiculos, insecta, eo facilius citiusque recipiant, & ad avolandum maturentur. Habui non ita pridem in Germania ungulam corneam, quæ curvaturâ ferè ulnam longitudine æquabat, præter id, quod, ubi radices egerat, resectum fuit, ob soni credo reflexum, quippe ejus in venatione quondam usus, gryphis ungula aliquibus credita; cui equidem fidem haberem, nisi ex Herodoto Pliniogue commentum esse, quæ de gryphe feruntur, edocerer. Ejusmodi ungulam in templo pagi cujusdam, ad primum la-

lapidem Helmstadio, pendentem vidi è lacunari, cæterum longè huic dissimilem, etiam minorem; Hildesii item, si benè memini, aliam vidi in Templo St. Michaëlis, quæ falso pro ungula gryphis habebatur; verius cornu caprinum videbatur; sed hujusmodi in thesauris Wormianis inquirenda. In cornua incidi; de iis referam novum quid, mihique hactenus planè inauditum. Nestedii, Selandiæ oppido, priori anno lucium piscem ingentem atque multorum, ut apparebat, annorumcaptum esse, cornu ipsi media fronte firmissime adhærente, longitudine digiti, ejusdemque ferè ad radicem densitate, paulatim in extremitate cuspidato, intus concavo, retulit mihi oculatus ejus rei testis. De Chymista (rectius Chemico) quem suspensum in Ducatu Charitinorum, ipsique ex oculis duo cornua longitudinis instar digiti enata vidit Kornmannus d. mirac. mort. P. 5. c. 7. notius fortasse exemplum. Paucula de Unicornu attingo. Observat. de eo tuar. c. 29. agitur de signis veri Unic. de ebullitione videlicet in aqua, de circulo venenato circumducto, de sudore &c. Priora duo in meo deprehendo!, de sudore ambigo, quem ipsi nec inesse nec competere ullo modo posse tecum puto, emisisse tamen etiam sanguineum, &

homines & columnas, maxime ligneas, aut miraculosè, aut arte Dæmoniaca, historiæ loquuntur. Prioris est instar in Salvatore nostrò in horto, ubi, superata nimirum iræ æterni parentis magnitudine, naturâ nostrumque pressus criminum mole, sudorem dicitur emisisse sanguineum. Apud Thuanum legisse memini: militum Præfectum quendam, urbi Galliæ in præsidium datum, audita subita hostium insperataque urbis expugnatione, captumque, mortis horrore, sudorem ilico stillasse sanguineum; quo pacto & Gismariæ Hassiæ opido, anno h. s. 30. miles quidam præsidiarius per integram horam sanguinem sudarit, prodidit Joan. Philip. Abelinus Continuat. Hist. f. 97, ad an. 30. Petrarcha, gravis autor, Sacchino memorabil. ultimo, columnam ait marmoream Romæ sudasse sanguinem. Crucifixi imaginem quandam in Rhodo, Turcarum telis petitam, sanguinem aliquando stillasse, sibique, dum loca illa perlustraret, ostensam scribit Salom. Sweigger. Itinerar. sui l. 3. c. 8. Cujusmodi & mihi ante annos Hildesiii visa in templo D. Pauli, ab Equite ebrio globo è bombarda manuali emisso trajecta sanguinem per aliquot dies stillans. Sed, quod admirationem simul & considerationem meretur, accidit, ut elapsis

plu-

pluribus annis Hanoveræ, quæ mihi lucem dedit, vetustæ domus trabs liquorem aliquamdiu stillaret, imò effunderet lacteum, me etiam tum puero in denso hominum confluxu id ipsum spectante; multi hoc tum temporis ad causas naturales trahebant, quemadmodum Psellus, quod alii imposturæ fraudique Sathanæ tribuebant. Muros quoque, panem, alia, sanguinem sudasse, exempla mihi tum notata, tum visa; quomodo verò suspensi cujusdam Myrtilleti in Palatinatu cadaver per integros 14. dies in furca sanguinem sudare se vidisse scribat Kornman. loco ante citato, non capio. Velim, si molestum non fuerit, abs Te erudiri; puto, quæ hujus commatis sunt, apud Magiæ scriptores indaganda. Sed leges supergredior epistolæ. Ignosce, pro tua humanitate, quæ cum alias, certe & hic proclivis erit ad veniam; dabis interim hoc ingenuo meo erga Te amori, si pro voluptate fortean tædium ceperis; dabis hisce temporum calamitatibus, quod hodiernus primum dies diuturni literarum silentii finem attulerit. De cætero satis habuero, tuam mihi gratiam, favorem, amicitiam, quibuscunque possum maximis humanitatis officiis, demerere, nomenque tuum, decus Daniæ, in fronte epistolæ licentius (da veniam) ex-

ponere, argumentum tuæ humanitatis pariter atque authoramentum meæ in Te observantiæ. Vale. Dab. ex Insula Bornholm. VI. Id. Xbr. anni CIƆ IƆC LI.

T. observantiss.
Justus Bertramus.

EPISTOLA XII.

De edendo Seneca vulgari.

BRIGITTÆ TOTTIÆ de Turebye Soram.

INgentis officii memor calamum laudibus tuis implerem, si vel par ego essem, vel tu satis laudari posses. Ego certè ne minimis sufficio, at tu, Matrona Perillustris, vel maximos antecedis. Sexus nostri jam nos pudet, nec in mento nec mente habemus, quod nos amplius vindicet. Vincimur, & sequiori sexui fasces submittimus. Ignosce quæso, Heroina; iniquius verbum loquendi consuetudo extorsit. Ad sequiores amandamur nos & sexum mutamus. Tu, decus fœminei sexus, utrosque supergrederis, hisque monstras, quid esse possint, illis, quid debeant. Hunc animum nobis Viri optamus magis quam assequimur, & vestræ demum felicitati incipimus invidere.

Ob-

Obmutuisse credidimus seculorum lapsu Sibyllas, & antra sua æterno silentio occupasse. Cæterum in Te redivivas veneramur, & clariores illas credimus, quia Te videmus. Pluribus non audeo, quia infra minima subsisto. Constans loquitur semperque sibi similis Stoa, cujus in te patrocinium felici conatu suscepisti; loquatur Seneca, cordatæ philosophiæ assertor, quem pænè expositum & derelictum adoptasti. Sed in tanto præclaræ mentis fastigio graviter peccabis, si procos Senecæ invideas, aut cordatos ejus sensus intra parietes tuos illustres cohibeas. Sat tibi placuit, & tu illi. Aliis quoque loquatur & vivat. Æternum erit meritum multorumque salute pensandum, si in Stoam alios aliasque admiseris. Noli, tantum in mortales nostras beneficium tuá culpâ pereat, cujus ore Seneca loqui amat. Tibi debebitur soli, si ab omnibus pari facilitate audiatur, qua tu ab illo. Sic sexum vestrum lucrabimur; sic nos omnes, qui sexum beatum amamus, qui adversa fortiter, prospera prudenter & animi quadam moderatione & constantia ferimus. In literatorum censum adscripsit fœminas Schurmanna, invidenda Belgio anima, & adhuc inter vivas merens, tu inter beatas numeraberis, si tam lubenter animi

mi motus apud illas correxeris, quam illa animum ipsum. Utriusque æqua apud te potestas, quanquam pro passionibus intercedam, quia de reliquis spes decollavit. Omnia tamen arbitrio tuo relinquo, quæ publicam utilitatem invidiæ & pravis judiciis, ex veterum placitis, nosti præferre. Deus Te, Generosa Matrona, diu servet sibi, tibi, nobis. Vale, illustre fœminarum sidus, & me inter virtutum excelsarum cultores numera. Hafniæ 20 Decemb. 1651.

T. T.

Thomas Bartholinus.

EPISTOLA XIII.

De novo chyli Receptaculo & Hepatis usu.

HERMANNO CONRINGIO Helmstad.

TAndem rupto silentio Te affari audeo, Vir summe. Audaciam hanc humanitati Tuæ imputabis, & famæ illustrissimæ, cui dudum ex debito assurrexi, spemque fecit indubiam Cl. Arnisæus noster, homo ad magna natus, hoc officii genus qualecunque tibi placiturum. Nec tamen clausam hactenus in præcordiis his virtutum tuarum venerationem in præ-

præſenti propalaſſem, niſi publicum me moviſſet. Nolo per partes repetere maximi ingenii & immenſæ lectionis monumenta, quibus univerſum orbem & me quoque aut docuiſti, aut excitaſti. Cæterum ſiquidem doctiſſimo calamo chyli vias & generationem, Libro De Sanguinis Generatione, es complexus, patere quæſo, ut de novo chyli Receptaculo judicium tuum in his ſubactum exquiram. Obſervavit Jo. Pecquetus Gallus in nupera Diſſertatione, inauditâ & ſupra ætatem felicitate, novum chyli Receptaculum, ſub meſenterio ſupra lumborum vertebras inter muſculum ψόας, chylum ex venis meſenterii lacteis exſugens, eundemque refundens per candicantes ductus continuo tractu ad ſubclavios ramos, in quos inſeruntur, ubi circa jugulares externas intra venam cavam mixtus chylus cum ſanguine miſcetur ad cor tranſiturus: ad hepar verò nullam venam lacteam deferri vidit, unde tranſcolatorium jecori tantum uſum aſſignavit. Miraculo vicinum, rem manifeſtam tot ſeculorum oculis impoſuiſſe. Senſibus ipſis aſſenſum non denegabimus. Sedulò in rei veritatem inquiſivi, ſectiſque canibus & eviſceratis quarta circiter poſt paſtum horâ, inveni clario-
ra

ra omnia, & quædam ab ipso Pecqueto non animadversa, Receptaculi nempe cavitatem insignem, sub rene sinistro sitam, tubulos duos tumidiusculos utrinque sub diaphragmate latentes, qui modò juncti, modò intermediis ramulis sejuncti, per spinam dorsi ad subclaviam sinistram adscendunt, in quam chylum eructant, ut digitis prementibus videre est & cultro. Cæterum in hepar quoque ex mesenterio diffundi ramulos lacteos observare mihi visus sum; unde nolim prorsus in exilium agere hepar, sed partiri credo cum corde sanguificationis opus; quia copiosior in mesenterio est chylus, quam per solas vias illas novas in thorace satis exiles traducatur. Forsan igitur tenuior chylus ad reficiendum cor statim per novos ductus fertur, unde subita virium ab assumptis restauratio, crassior verò longioris coctionis indigus hepar ingreditur. Certè alimenta crassiora in ventriculis canum adhuc supersunt, tenuioribus in Receptaculo & novis ductibus copiosè distributis. Sed de his tuam sententiam exspecto, donec alia fecero experimenta in urso, quem in hunc usum servo, & homine post pastum strangulato, quibus Serenissimus Rex noster Regiam suam præsentiam nobis clemen-

menter condixit. Responsum quæso ne differ, ut de omnibus te applaudente sim certior ante, quam meditata de his Dissertatio lucem videat. Ex prelo prodiit Anatome mea Reformata, in qua non semel illustre tuum nomen advocavi, quod hic & ubique eminet velut in campis tumuli & tori in coronis. Vale, Vir Incomparabilis, ut Respublica literaria per te diu valeat, & me, tui observantissimum, inter amicos numera. Hafniæ 20. Decembr. 1651.

T. T.

Thomas Bartholinus.

EPISTOLA XIV.

De Lacteis Pecquetianis responsio & dubia.

Thomæ Bartholino Hafniam.

Literæ tuæ, Clarissime Bartholine, mirifice me exhilaravere, idque multis nominibus. Jamdudum enim, ex quo Anatomica paterna elegantissime abs te bis recensita, & quæ de Animantium lumine, latere Christi aperto, Armillisque veterum edidisti, in manus meas pervenere, suspexi ingenium tuum boni publici

blici ſtudioſum atque ad ſolidam gloriam erectum, nec minus varia doctrina ſubactum excultumque: auſus etiam ſum reipublicæ literariæ & noſtro huic ſeculo præclariſſima quæque de te polliceri, ubi vidi indicem aliorum abs te editorum librorum complurium. Itaque, cum jam ante amarem te, prout merebatur virtus & doctrina tua, vehementer ſane ſum gaviſus, quando ex literis tuis intellexi, provocari me quaſi abs te ad ipſa penitioris amicitiæ ſacra dudum deſiderata. Quidni vero etiam me exhilarent illæ, quibus me proſequutus es, laudes? Quamvis enim rectiſſime omnium ego intelligam, quantum illæ captum indolis meæ excedant, non poteſt tamen non me afficere impetus ille magni tui erga me amoris. Eſto igitur inter nos, mi Bartholine, in poſterum vera & ſolida amicitia, quoniam ita vis: nec enim patiar in me quidquam deſiderari, idque ut tibi perſuadeas, etiam atque etiam rogo.

Haud parum vero delectaverunt me etiam literæ tuæ elegante illa Pecquetiana obſervatione Anatomica, tuo ſtudio induſtriaque egregiè exculta. Ne fando quidem de illa hactenus mihi innotuerat quidquam, eoque illa quidem doctrina omnino mihi inſperato accidit. Adeo vero deſiderium, oculis rem illam novam

vam contemplandi penitius, in me accendisti, ut, simulac nonnihil otii à laboribus alienis plurimisque (qui me tantum non conficiunt) nactus sum, statim ad vivorum canum ἀνατομὴν, vetera mea oblectamenta, redierim. Nec vero ad tuas respondere, nullo facto ante experimento, fas duxi; quia haud alia de causâ perinde fui hactenus in respondendo tardior. Ita autem est, mi Bartholine, prout narras: omnia, qualia descripsisti, & ego hic inveni: sed & vidi præterea ramulos varios à lactea illa thoracica in cavam venam sparsos. Quin imo spem certam concepi, fore brevi, ut alii novi ductus connexionesque lactearum cum venis inveniantur hactenus incogniti. Neque vero copia lactei chyli & angustia paucitasque hactenus cognitorum vasorum, aptorum in id uti chylum ex receptaculo possint alio transferre, me quidem permittit dubitare de aliis hactenus ignotis viis. Ut sanè per illum à Pecqueto inventum ductum omnis possit meare, ἓν est τῶν ἀδυνάτων. Nimis etiam paucæ sunt & angustæ venulæ, quas in venam portæ, in cava hepatis, in venam cavam, inseri dudum cum aliis tum etiam mihi, (quicquid negat Pecquetus) est observatum. Jam ante decennium nonnihil aliquid ea de re sum suspica-

tus,

tus, quod habetur pag. 81. libri de ſanguine editionis Batavicæ: in poſterum, ſi ferant negotia, curioſius inquiram, imo vero Tu, feliciſſime Bartholine, invenies. Efficiunt verò adeo diverſæ lactearum connexiones, ut magis magiſque declinem in antiquiſſimi ævi illam περὶ αἱματώσεως ſententiam, nempe ἐξαιμάτωσιν (ceu loquitur Ariſtoteles) ſive primum ſanguinis rudimentum paſſim in venis fieri, adeoque in hepate non niſi κατὰ συμβεβηκὸς, in corde autem, quoniam ibi calor eſt maximus, ultimum accipi complementum; non quod omne eo momento, quo in cor pervenit, ſtatim perficiatur (id enim vetat me credere is, qui ſanguini permiſtus eſt, ἴχωρ crudus, quem per cor traductum eſſe nullum eſt dubium, qui tamen nondum plene excoctus eſt) ſed quod tamen vi caloris nuſquam ita queat perfectionem ſuam ultimam conſequi. Certe paucitas illa & anguſtia meatuum lacteorum, qui in hepar pergunt, non permittunt, uti credamus in poſterum hepar præcipua quadam vi αἱματοποιητικῇ valere. Et vero videtur naturæ rerum rectius conſultum, ſi chylus variis multiſque in locis cum venoſo ſanguine miſceatur, quam ſi omnis uno loco temporeque con-
fi-

ficiatur: hoc ſanè longè eſt difficilius, quam prius illud. Num illa cum jugulari connexio ſingulatim faciat aliquid ad citam reſtaurationem virium cordis (ut affirmem tibi quod ſentio, Vir Clariſſime) multum dubito. Primo enim æquè expedita & brevis via videtur in cor ex hepate aut vena cava abdominis, & omnino ante illam connexionem ramuli, ceu ante dixi, ſparguntur in venam cavam, qua parte cordi eſt propinquior atque eſt jugularis externa. Secundo in illa thoracica lactea nihil reperias niſi aliquot à paſtu horis: ut proinde chylus ex cibo craſſiore confectus videatur per hunc meatum deduci, is autem non eſt adeo facilis & idoneus ad reſtaurandas corporis vires. Hæ ſcilicet ſitæ ſunt in illo animali igne, quem pinguiſſimis ſanguinis partibus ali, fortaſſis haud vanis argumentis probavi libro de Animali Igne.

Sed quid ego tibi narro cogitationes meas? Tuas potius unice exſpecto, quanquam pro recentis amicitiæ jure libere apud te ſententiam in poſterum ſum dicturus. Vale, Vir Clariſſime, & plurimum ſalve, 6 Febr. 1652.

à Tui nominis ſtudioſiſſimo

H. Conringio.

 P.S.

P. S. Misi nuper libellum de Electione Paparum: eum spero jam redditum. Ejus auctarium, ut & librum de Germanicorum corporum habitu secundæ ἐκδόσεως, habebis propediem. Quod si & reliquorum quid meorum petieris, mittam; si quidem ad manum fuerit. Rogo verò, ne graveris meo nomine salutare magnum illud Hafniæ, imo omnis Septentrionis, ornamentum Wormium, epistolari consuetudine mihi quondam familiarem.

EPISTOLA XV.

De Generatione Harvei.

HERMANNO CONRINGIO Helmstad.

MAximi beneficii loco fuit, Vir Summe, quod ad literas meas non ita pridem respondere non putaveris infra dignitatem, & amicitiâ tuâ me dignatus sis, qua nihil unquam habui antiquius, felicemque me æstimavi tanti amici, omnium calculis doctissimi & candidissimi, accessione. Quantum in me erit, tuo honori & famæ æternæ litabo semper. Quod de ingenii mei laboribus benignè judicaveris, quia tenuitatis meæ mihi sum conscius, amori potius in me & humanitati adscripserim, quam

quam meo merito. Quam vellem alios tam modestos æquosque mihi censores optare. Ad observationem Pecquetianam quod operam tuam contuleris, publico nomine gratias ago. Inseri ramulos in cavam, elegans inventum est, & dignum tuo cultro. Cætera, quæ de partita chyli distributione eruditissimè disseruisti, digna judicavi, quæ publicè quoque legerentur. In nonnullis dissensum planè amicum à me profiteris, præsertim circa subitam virium restaurationem, argumentis ingeniosissimis, quibus pauca reposui ea modestia & amoris fiducia, qua amicum integerrimum decuit. Nec ægrè feres pro candore Tuo, incolumi amicitia nos dissentire. Tuæ tamen censuræ libenter acquiescam meliora edoctus. Mitto Historiam Anatomicam de Lacteis Thoracicis, in qua brevibus sum complexus, quidquid hactenus de illis observavi, tuo judicio in solidum committendum. Plura nova inveni, quæ propediem in lucem mittentur, si Deus, si valetudo, si occupationes permiserint. De Electione Paparum quæ misisti, internuntii negligentia perierunt. Submersa aquis Pharmacopola referebat, qui nomine Tuo me salutavit plurimum. Majori voluptate ad nullius scripta legenda accingor, quam

ad Tua, ex quibus quiſque diſcit, quantum & velit & poſſit. Librum de generatione ſanguinis & chyli, de Igne Animali, & Introductionem ad Naturalem Scientiam, cedro digna opuſcula, Bibliopolæ ad nos detulerunt, uti & obſervationes *Salmuthi* à te vindicatas. Reliquorum operum copiam ſi ex condicto mihi feceris, grato animo ſemper agnoſcam. Paria repromitto, ſi vel verbulo monueris. Non dubito, ad manus veſtras perveniſſe Harvei nuperas de Generatione Animalium Exercitationes. Niſi moleſtum fuerit, quid ſentias, ſcribe. Nihil tribuit ſemini, ſeu virili ſeu muliebri, ſed uterum turgere à ſpiritu, vel ex ſemine ipſo, vel à toto corpore profluente aut irradiante. Varias habet obſervationes, & more ſuo αὐτοψίᾳ pugnat. Riolanus Enchiridii partem alteram meditatur, cum Reſponſione ad Gaſſendum, Harveum, Highmorum, Pecquetum, & Slegelium, quam brevi ad me miſſurus eſt. Rothomagi prodiit Giffarti quoddam opuſculum de Lactis generatione, cui ſe oppoſuit Auzotius Pariſienſis doctiſſimus. Sed quid hæc coram Te, Conringi Clariſſime? Tua potius expectamus, cujus jam orbi innotuit virtus, & eruditio ſumma. Vale, Vir ſumme, meque Tibi addictiſſimum, ut cœ-

cœpisti, amare perge. Cl. Wormius noster, officiosissimam Tibi, amico veteri, per me salutem transcribit. Hafniæ 24 Maji 1652.

T. T.

Thomas Bartholinus.

EPISTOLA XVI.

De Pecqueti invento.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

FUimus spectatores hisce diebus, & ego & nonnulli alii literarum ac rerum studiosi, istius ἑυρήματος, de quo a. d. X. Kal. Januar. ad θαυμάσιον nostrum Conringium scripseras, pro quo Pecqueto quidem primum, à quo tàm singularis & nobilis Naturæ latebra detecta fuit, mirificas gratias ac planè ingentes debemus, deinde Tibi, quo & internuntio & adjutore ad nos primum illius notitia pervenit, ad quos quidem multis de causis, si absque Te fuisset, tardius pervenisset. Sed quoniam adhuc privatim inter paucos res pervestigata est, alienum sit pluribus nunc agere, donec incomparabilis Viri Conringii cum ingenium tùm diligentia accesserint, quem per hos dies oc-

occupationes sic distentum habuere, ut manum adhibere ipse, & rimari omnia ἀκριβέστερον minimè potuerit, quod tamen eum propediem facturum non dubitamus. Interea quod in iisdem literis tam amicam mei, tamque præclaram & honorificam mentionem fecisti, non minus Tibi privatim hoc nomine debeo, quàm propter eruditionem & præstantissimas virtutes Tuas publicè. Quare velim Tibi persuadeas, me, quanquam is sum, qui neque præstare aliquid prædicandum & magnum, neque operam navare amicis pro voluntate sua possit, tamen nihil carius aut antiquius unquam habiturum, quàm si Tu intelliges, mihi amicitia Tua neque jucundius & gratius, neque honestius & præclarius, contingere quidquam potuisse. Vale, πολυμαθέστατε Bartholine, & me ama. Scrib. Helmstad. in Acad. Julia a. d. proprid. Id. Januar. An. 1652.

Nom. & Dignit. T.
Devot.
Fridericus Arnisæus.

Mirum quantum Tibi deberemus, Excell. Bartholine, si Exercitationis illius Pecquetianæ exemplum ad nos perferri posset καλλιγραφηθέν, in qua re affinem meum, Opt. Virum,

rum, Samuelem Mejerum, non defuturum sumptibus esse, penitus certus sum. Quare, si ita mihi apud Te licet, ut id curæ habeas, vehementer etiam atque etiam à Te contendo. Iterum Vale.

EPISTOLA XVII.

De Pulchritudine Christi.

Thomæ Bartholino Hafniam.

ANimum tuum in me propensissimum, literis tuis aliisque documentis testatissimum, gratâ mente agnosco; gratiasque tibi ingentes habeo de misso libello tuo lectissimo, quem pervolanti quidem oculo inter concatenatas occupationes, sed non sine aviditate ac animi voluptate, perlustravi. Limata atque exasciata illa tua de Cruce Christi Hypomnemata mihi mirifice placent. Reconditam namque eruditionem produnt, & orthodoxæ veritati, quantumvis nova, non adversantur. Hypomnema tuum, de Sudore Servatoris verè sanguineo, veræ humanitati Christi adstruendæ oppido inservit; eodem tu παθήματα Christi vera & acerba fuisse, Christum omnes infirmitates nostras expertum, quin crimina nostra sanguinea sudore Christi verè sanguineo

expiata esse, piè asseveras. Particulam ὡσεὶ, in phrasi ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος, ritè & dextrè explanas, ipsâ non invitá Scripturâ: etenim consimilis phrasis occurrit Joh. 1. v. 14. Καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ τοῦ πατρὸς; ubi particula ὡς (quæ per Apocopen eadem est cum ὡσεὶ, ejusdemque significationis) notat non ὁμοιότητα sed ὁμουσιότητα vel ὁμουσίαν. Salmasio equidem ceu Primipilo Literatorum herbam porrigere fas est; neutiquam tamen est adeò ὁ πάνυ, tantævè autoritatis, ut tuam de facie Christi sententiam ipsius opinioni, quam lectorem ἐν προθύρῳ mones, præferre non ausim. Nicephori autoritati antiquorum Patrum testimonia prævalere nequeunt, nisi hi magis quam ille vivam Christi faciem αὐτόπται aspexerint. Priscis numismatis vultum Servatoris exactè repræsentari, argumentum est vix Topicum, nedum Apodicticum. Quam fallax sit fides & autoritas numismatum in exprimendis iconibus, affatim testantur nummi nostræ ætatis, quorum plerique vultus Magnatum, omnium judicio, fallacissimè exprimunt. Facies Servatoris pulcherrima tantum abest servili ejus formæ & conditioni obstet,
ut

ut ταπεινώσεως, ἐλαττώσεως ϗ κενώσεως statum, quo ille velut profundissimo pelago immergebatur, quàm maximè illustret: Conspectior sane est contemptus, quando speciosus habitus & pulcherrima facies, quàm quando deformis habitus aut teter vultus, deformatur, conspurcatur, obscuratur; enimverò contraria juxta se posita magis elucescunt: exinanitioni magis conforme est, ex pulcherrimo teterrimum, quàm ex tetro tetrum, aut ex deformi fieri deformem. Sicut Servator, exinanitus, Divinitatis Majestatem, personaliter communicatam, non exseruit; ita humanitatis formositatem suscepit, ut per exinanitionem ea deponi & cum deformitate commutari posset, Esa. 53: 2, 3. Persuasum habeo, Patres Nicephoro antiquiores non aliam vultui Christi adscribere deformitatem, quàm quæ ex formositate per exinanitionem facta sit. De Christo ejusque vultu, cum hic spinis laceratus, pugnis contusus & sputo conspurcatus esset, demum (non antea) dicebat Pilatus, Ecce homo! Herodi Servatorem ludibrio extitisse ob vultus deformitatem, plasma est humani cerebelli atque commentum ἄγραφον. Pulcherrimus præ filiis hominum perhibetur Servator propter decorem, tam corpo-

poris quàm animi. Pulchritudo proprie est qualitas externa, in oculos incurrens, ac proinde tribuitur corpori πρώτως & proprie; animo verò δευτέρως & improprie seu metaphorice. A literali & proprio sensu non recedendum, nisi id strictè urgeat necessitas, analogia fidei, aut ipsa Scriptura. Salmasii rationibus inductum, sententiam te tuam, veri longè similiorem, vel mutasse, vel mutaturum ægrè fero. Amicus mihi Salmasius, magis tamen amica veritas; adeoque magis mihi amicus Th. Barth. Casp. F. Quæso, Clarissime Vir, qui Salmasium impense amas, veritatem ama impensius, & pristinæ sententiæ tuæ, Salmasianâ saniori ac meliori, cordatè immorare. Macte præclaris ausis, bellissimè vale, diutissimè vive, mihique Tui amantissimo inoffenso tenore fave. Dabam ocyus Lund. 8 Januar. Anno 1652.

Tuus ex animo

P. Winstrupius D.

EPI-

EPISTOLA XVII.

De Pecqueti inventi utilitatibus.

Thomæ Bartholino Hafniam.

QUùm mihi optatissimum sit, ubi me sentio diligi à Te, propterea quod nihil homini sapienti arbitror evenire posse jucundius, quam si bonis se placere intelligat, beasti Tu me quidem, cum singulari comitate Tua, tum candore atque ingenuitate propè incomparabili, Excellentissime Bartholine, qui tam diligenter tuearis officia constantis amicitiæ, quasi ego id mererer maxime, quem Tu scire potes neque his virtutibus præditum, quæ amorem cujusquam postulent, tum ab eruditione ita imparatum esse, ut nec Tuo respondere possim, nec pol meo ipsius judicio. Quare, quod amori Tuo indulges erga me, est id quidem totum comitatis & mansuetudinis Tuæ, quam si ego rependere vel perpetuis studiis meis me posse confidam, impudens sim atque etiam ineptus; quod potest enim esse officium tantum, ut comparandum sit cum Clarissimi hominis integra & constantissima benevolentia? Atque illud prope admirabile, quod, quum ad Te scripsissem me teneri desiderio legendæ Exercitationis novæ Pecqueti, de

de qua mentionem feceras in Tuis ad me literis, ubi exemplum ipsum, quod unicum erat, perferri non posse intellexisti, ultro laborem sumsisti non exiguum, eaque descripsisti manu Tua, quæ propius spectabant ad quæstionem propositam, qua quidem opera Tua id effecisti, ut nisi ego invicem rem gravissimam & factu maximè difficilem exhausero, existimem me hominum vivere ingratissimum. Quid verò ego sentiam de re illa universa; quanquam non is sum ipse, qui nimium meæ fidam sententiæ, aut eam valere cupiam in tanto numero rectius judicantium, tamen ut dicere incepi, quid ego sentiam de tota re; si quis ex me quærat: nimirum primùm felicitatem Pecqueti laudem, & diligentiam prædicem, & hoc seculum etiam atque etiam beatum dicam, quo solo, atque paulò superioribus temporibus, tam multæ, tam variæ res, tam scitu exploratuque dignæ inveniuntur, quæ cum antiquiorum præclarissimis inventis paria facere possint & nonnunquam majora, tum nostrum aliorumque judicium amare occipiam, qui solis argumentis adducti hactenus in Aristotelis sententiam περὶ αἱματώσεως concesseramus, cui nunc tam liquido Naturam ipsam videmus subscribere. Quid enim fingi potest aut cogitari
Ari-

Ariſtotele εὐστοχώτερον? Quàm omnes objectiones Galeni, omnes ratiunculas Medicorum pro jecoris ὑπεροχῇ hæc una res momento unico disjicit! quare eam quidem laudem debemus Pecqueto libenter omnes, & non diſſimulabimus, ubi uſus venerit. Quam vellem autem, idem ille Pecquetus venarum lactearum ingreſſum in jecur negare animum non induxiſſet, qui ſi tanto Viro, & tam perſpicaci non in oculos incurrit ſæpius, multò magis mirum eſt, hæc eum præterire potuiſſe, quod nos in omni reſectione αὐτοφθαλμοῦμεν, & tam certò ſcimus ita ſe habere, quam nos vivere: Oportet aliud ſubeſſe, cum id fateri & veritati manus dare non velit. Quod ſi ita exiſtimat ſeſe iſtoc Aſelliano invento præcludi ab integra poſſeſſione laudis ſuæ, nihilo ſanè minor propterea illius fama habebitur, noſque apud Prætorem ſic agemus, ut nihilo ſecius ille rem ſuam poſſideat, ita uti quis optima fide, optimoque jure poſſidet. Tuum nunc eſt, Excellentiſſ. Bartholine, augere hanc rem ſedulitate & diligentia Tua, qua de re ſcriberem plura, niſi tempore excluderer. Fac exiſtimes, omnia, quæ à Te proficiſcuntur, ita, uti merentur, in magna ſpe eſſe, tam me ex tuis lau-

laudibus tantam voluptatem capere, ut majorem non possim. Vale. Ubi majus otium nactus fuero, scribam ἀκριβέστερον. Helmstad. a. d. VII. Kal. Mart. An. 1652.

Nom. & Dign. T.
Devot.
Fridericus Arnisæus.

EPISTOLA XIX.

Cur lacteas in hepate Pecquetus non annotarit?

FRIDERICO ARNISÆO Helmstadium.

NOn est, quod multis dubites, cur Te amem & multis aliis in amore præferam. Meretur magna Tua indoles, meretur ingenium magnum, meretur eruditio magna, ut de parentis fama meritisque nihil dicam, quæ pro alienis habes, qui magnus fores, quanquam magnum Patrem non habuisses; meretur denique amicitia, quam minus fucatam experior, ut & mihi de amico & patriæ de cive magno gratulari debeam. Non dubito, quin de repetenda patria quamprimum cogites, ut reapse experiaris, quantos amicos habeas Tibi tuisque rebus

rebus prorſus addictos. Gaudeo, quod Pecqueti inventum per me vobis innotuerit. Dignum eſt Medicorum obſervatione, & Philoſophorum, qui pro ſuo Ariſtotele ſenſim illud ἑύρηκα inclamabunt. Necdum tamen hepar poſſum deſerere, quanquam cordi ex parte faveam inventis his Lacteis Thoracicis. Forſan diviſum imperium cum Jove Cæſar habet, & pro ſanguine conficiendo pro tanta familia duo coqui rerum ſuarum ſatagunt, ſi quidem ad hepar quoque lacteæ Aſellianæ pertingunt. Pecquetus negat & præterit. Omnibus tamen hactenus viſæ ſunt. An umbram pro Junone? Monſtravi non ſemel, & adhuc pro iis pugno, quanquam animus vacillare cœperit. Non auſim tamen antiquos limites movere, quamdiu ſupererunt pro hepate ſuppetiæ. Mihi multa nova animo obverſantur, &, niſi valdè fallor, brevi novum vaſorum genus propalabo, de quo nihil publicè adhuc audeo proferre ante, quam plurimis experimentis confirmaverim cogitationes. Ut eapropter juſtam cauſam habere potuerit Pecquetus, lacteas prope Hepar inficiandi. Quæ enim ibidem apparent, non lacteæ ſunt, ſed aqueæ, talesque jam aliquoties obſervavi, nec prope hepar tantum, ſed & alibi in

 artu-

artubus, quæ tandem in novum fluvium erumpent. Distrahor tamen, & mihi non satisfacio. Interea Lacteas Thoracicas notas jam illustrabo, multa pro Hepate moliturus, ne, si aliter in posterum res pro illo ceciderint, novaque vasa illi inimica emerserint, mihi vel inconstantiæ vel temeritatis culpa imputetur. Nubes oriuntur, in pulviam uberem desituræ, & campum Anatomicum irrigaturæ. Tandem serenitatem inde expectabimus à veritatis fautoribus, quos ad hoc spectaculum invitabo. Inter quos incomparabilem Conringium æstimo, quem tanti facio, ut pluris neminem. Tu quoque, mi Arnisæe, Aristotelis tui fata solare, & me ama. Hafniæ prid. Cal. Maji 1652.

T.

Thomas Bartholinus.

EPISTOLA XX.

De Regina Christina.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

NOndum licuit mihi multis negotiis obruto in hoc adventu ad Te scribere. Ut primum occasionem nanciscor, hac epistola Tibi gratias ago immortales pro tot acceptis

à Te

à Te gratiis. Velim etiam agas gratias tuis Cognatis, qui tam humaniter me exceperunt, eosque meo nomine plurimum salutes. Expecto Tractatus duos à Domino Fuiren de aquæ potu copioso ab assumpto medicamento solutivo. Gaudet Regina de omni doctrinæ genere, maxime de medico, in quo est versatissima. Retuli ipsi, quantum artem illam promoveas, sedulitate, experimentis & ratione. Vellet inter Suecos esse, qui eodem veritatis & gloriæ desiderio tenerentur. Acceptissimus fui in hac aula, jamque nota est mihi Reginæ munificentia, nec non Eminentissimi Comitis de la Garde, sed nullos hucusque vidi Medicos, præter Dominum Vulden Batavum; cæteri latent, ignoro an metu an odio. Ego vero fero pacem, si absint canam mihi & Reginæ, quæ est instar omnium nec non quotquot sunt literatorum. Illa est fama multo major, nec illius vim ingenii hac epistola valeam exprimere. Vale Anatomicorum lumen & me redama, qui sum

Tuus ad omnia paratissimus

P. Bourdelot.

Holmiæ 15. Mart. 1652.

EPISTOLA XXI.

De Lacteis, Aquæ Potu, & semine muliebri.

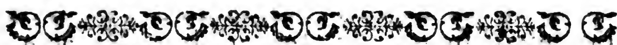
THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.
P. BOURDELOT S. P. P.

DUm multa de Te Smæ Reginæ retuli, muneris illud mei fuit. Id debebam veritati, non amicitiæ. Gaudet Regina habere in vicinia Virum in Anatomicis sectionibus sic insignem. Virtus tua, de qua mirifica dixit Regina Professoribus Upsaliensibus, fuit incentivum ipsorum animis, qui jam sedulo sectioni animantium incumbunt. Aliquis ex illis eandem observationem de Thoracicis chyliferis fecit, ignoto Pecqueti nomine, sic enim asserit, multa promittit. Ad me scribit Auzotius Pariensis, se parare librum de generatione Lactis contra Guifardum Rothomagensem, in quo probat fieri à sanguine non à chylo immediate. Est Vir mathematico more differens, nihil profert in medium perperam. Scribit, Riolanum vidisse librum Schlegelii & sprevisse, & multa in illum moliri, sed credo fore irrita, senescit enim illius Viri virtus, & vult legentibns fidem extorquere, jure veteri, sed jam obsoleto & autoritate dicentis. Vellem, Dominum

Fuiren

Fuiren, quem multum, si placet, meo nomine salutabis, ad me misisse illos duos tractatus de aquæ potu, curassem postea eosdem ad illum referri. Credunt hic me aquæ bibendæ auctorem. Faceret plurimum ad propugnationem meæ sententiæ, si haberem exoticos medicos comprobatores. Saltem mittat titulos librorum, curabo ex Italia quamprimum huc asportari. Tota in me medicorum contumelia, ab aquæ potu Reginæ præscripto. Illa, dum huc accessi, erat mera bilis, quæ jam restinguitur aquæ potu, balneo & somno, juxta præscriptum divini senis. Si tamen D. Fuiren mittat ad me tractatus ab amanuensi exaratos, solvam impensam ibi aut alibi, ubicunque præscripserit. Ita obrutus fui negotiis, ut vix potuerim vel rebus necessariis par esse. Jam ita res meas dispofui, ut debeam mox mox vacare studiis. Scribam ad Te, quæ de aneurismate & serpentibus Braccianis proposui, & incumbam experimentis faciendis, de quibus Te faciam participem. Accepi literas, quæ ferunt, Te observasse thoracicas lacteas se inserere in sinistram subclaviam, non in dextram; hoc interea jam circumferebatur. Mitto ad Te portiunculam lapidis amiantus dicti, cum lana ejusdem parata, cujus est methodus conscripta à quodam Italo Genuensi; est

etiam portio funis vel fili ſed craſſioris; nec non mitto byſſum veram veterum, vellem eſſet major copia apud me, ſed quod habeo impertior. Mitto etiam Elegiam in obitum Puteani, cujus facies participes clariſſimos noſtros ſodales, quos ſaluto. Scribe, quid ſentias de opinione Harvei de generatione animalium. Nihil adſcribit ſemini muliebri, neque virili, ſed uterum turgere à ſpiritu vel ex ſemine ipſo vel à toto corpore profluente aut irradiante, dum mulier patitur orgaſmum. Non credo materiam illam inutilem nec tantum vaſorum ſpermaticorum apparatum. Dixerat tamen antehac Sinibaldus Romanus, vel minimam ſeminis portiunculam ſufficere ad generationem. Iterum Vale & me ama, habeasque excuſatum, quod hæc currenti calamo ſcripſerim. Holmiæ 18 Maji 1652.

EPISTOLA XXII.

De Aquæ potu poſt medicamentum, & de Harvei opinione.

PETRO BOURDELOTIO Holmiam.

IN magna gloriæ parte reputo, tantæ Reginæ placuiſſe mea ſtudia & anatomicos labores, quibus defungor. Quid Upſalienſes ob-

observaverint de lacteis thoracicis, scire percuperem. Ego publico scripto edidi, quæ post tuum discessum in Homine observavi. Receptaculi loco glandulas tres lumbares inveni. Nec insertionem duplicem thoracici ductus videre potui, sed unam solam, eamque in subclaviam sinistram, quemadmodum ex Historia mea Anatomica percipies, quam prima occasione mittam. Opuscula Ingrassiæ & Sylvatici, de aquæ potu post sumptum medicamentum, ex Bibliotheca Fuireniana brevi faxo ut habeas. Magna tua prudentia potum frigidæ recte suadet in biliosis & calore æstuantibus, ut acrimonia calidi pharmaci obtundatur in ventriculo. Hoc consilio ægrotanti Siciliæ Proregi Johanni de Vega, post sumtum pharmacum, Ingrassias aquæ frigidæ libram unam cum pauco saccharo dedit, unde & felicem medicamenti successum procuravit, & vas idem argenteum, ex quo frigida propinata, pretii aureorum quinquaginta, obtinuit. Majora Tibi auguror, si consilio eventus responderit. Faventes habes inter veteres Aëtium, & Mesuen, quorum ille Tetrab. 1. Serm. 3. cap. 133. aquam frigidam absorbendam aut colluendam dat si facilè purgentur, postquam biberint medicamentum: hic vero Theor. 3. facultatem ex-

 pul-

pultricem imbecillam, aut medicamenti actionem debilem, aqua modice frigida juvari tradit. Nostris tamen moribus receptum est, non tantum calida juscula epoto medicamento superbibere, sed in prandio quoque cerevisiam calentem vel tepidam haurire. Dandum aliquid consuetudini, dandum quoque aëri nostro septentrionali, & cacochymicis corporibus frigidioribusque, quibus non ita tuto frigida aqua exhibetur. Nostro enim ventriculo ea non conferunt, quæ Siculo, quia variant & homines & cœlum. Pro amianto, & bysso gratias ago. Habui similia ante, sed filum tuum elegans inter Musei rariora locum meretur. Juxta tecum sentio, contra paradoxa Harvei, inutilem non esse tantum vasorum spermaticorum apparatum, & quanquam primo mense ex semine in utero nihil ipsi apparuit, fuit tamen, vel certè in tubis uteri interea delitescit; de quo tamen nihil definiverim, quia tantam habet inter Anatomicos authoritatem, ut mentiri non credatur, & nos subinde malumus ἐπέχειν, quia contrarias experientias æquè manifestas afferre non possumus, subsidiis deficientibus. Hisce Vale, Vir acutissime, mihique favere perge. Hafniæ 27. Maj. 1652.

T.

Thomas Bartholinus.

EPI-

EPISTOLA. XXIII.

De Morbo Magico.

Thomæ Bartholino Hafniam.

NOn mediocriter exultavi præ gaudio, quum è cariſſimi & ſuaviſſimi fratris *Erasmi Bartholini* manibus litteras tuas accepi *Hafniæ* datas 28. Febr. per quas de duobus doceor, de tua nimirum valetudine, de qua ſit laus omnium bonorum authori: & de tua in nos liberalitate, pluribus nempe libris, quibus me beare voluiſti, & Bibliothecam meam locupletare. Eos autem omnes, quum Deus voluerit, accipiam; neque enim ignoro, quantæ ſint itinerum difficultates propter bellicos tumultus, pro mercibus ad nos usque devehendis. Eos verò, quos *Erasmo* fratri tibi in *Daniam* mittendos commiſi ante menſem, utinam quoque brevi & feliciter accipias: eædem enim difficultates & turbamenta vos æquè reſpiciunt. Hîc apud nos currit ſub prelo novus liber Domini *Riolani* Antiquioris Scholæ noſtræ Magiſtri, cujus erunt duæ partes, & multi tractatus ex admodum varia materie: ut & de inverſo ſitu lienis & hepatis in quodam ſicario, menſe Novembris deprehenſo, initio mei decanatus, anno Chriſti 1650.

Tractatus peculiaris de Circulatione sanguinis, adversus *Harveum*, Medicum *Anglum*, primum tanti mysterii repertorem: alter adversus Dominum *Gassendum*, Professorem regium, & virum eruditissimum: alter adversus *Pecquetum*, Diepensem Anatomicum: alter adversus *Nathanaëlem Highmorum*, nuperum Anatomes Scriptorem, & Professorem in Academia *Oxoniensi*: alter adversus *Marquartum Schlegelium Medicum Hamburgensem* celeberrimum, & alios. Habebitur quoque *Encheiridii Anatomici & Pathologici pars altera*; quorum singulorum editio ad finem deveniet ante Junium mensem: eum librum, ubi prodierit, statim tibi mittendum, & adhuc à prelo sudantem, *Erasmo* fratri committam.

Quod autem Medicæ artis observationibus te delectari scribis, & ex iis nonnullas à me postulas; ecce unam tibi subjicio, alias quidem suggesturus, si eas scribendi otium suppeteret, planè raras ac insolentes.

Vir quidam nobilis, Campanus, ingeniosus & ad unguem factus, sanguineo & melancholico temperamento ab ortu præditus, multijugæ eruditionis & literaturæ, postquam per plures annos pro Christianissimo Rege nostro militavit, laboriosæ istius vitæ pertæsus, ad studia

ſtudia juris civilis regreſſus eſt, quibus tam acriter incubuit, ut in iis, imò & in ſingulis, facilè excelleret. Dum *Lutetiæ* moratur initio hujus anni 1652. incidit in febrem, cum quodam dolore ad dorſum & lumbos, & totius corporis tremore inſolito, (qui poſt paucos dies feliciter deſiit,) & fluxu hæmorrhoidali, lento quidem & pauco, ſed dolorifico: poſt aliquot dies utroque ſymptomate adaucto, eruditus quidam Medicus ad eum deducitur: cujus auxilium recuſat, nullam à Medicorum præceptis opem ſperans, incurabili quodam, ut ajebat, affectu laborans: Rogatus à Medico, cur iſtud morbi genus deſperatum & ἀνίατον cenſeret? Reſpondit, eſſe morbum magicum, pravis magorum artibus ſibi immiſſum, quo abundabat illa regio, in qua per aliquot annos militaverat: (*Lotharingiam* ſubaudiebat, ut ab ejus obitu intellexi:) quibus dictis Medicum illum dimiſit. Ingraveſcente tamen affectu, & fere incandeſcente, amicorum precibus inductus ad eum acceſſi, eique per aliquot dies medicinam feci: ratione febris urgentis quater fuit illi detractus ſanguis, impurus admodum, planè putris, & ab alimentarii ſanguinis natura omnino alienus: unde dubium & ancipitem morbi eventum

non

non obscurè ominatus sum : nihilominus tamen paulò melius habere sibi visus est : venæsectioni, per quam singula mitiora facta fuerant, successit blanda purgatio, ex cassiæ medulla, cum foliis orientalibus & syrupo diarrhodon veteri, ad vitandum irritamentum, purgat enim ad instar Scammoniatorum recens paratus & novus ille syrupus: ex illa catharsi adeo levatus fuit, ut in convalescentiæ spem lubens devenerit, nec amplius incurabilem morbum esse reputaverit. Postquam tali remedio quater fuit repurgatus, etiam interdum addita diapruni solutivi drach. j. quietis dies aliquot sibi indulgeri postulavit, meque dimisit: inter hos dies stillatitiam quandam aquam ex cornibus & corde cervi, à Principe quadam fœmina sibi subministratam, assumpsit, quasi præstantissimum adversus magicas artes, & ad conciliandum cordi robur, ut agyrtæ loquuntur, alexiterium : sed frustra, & nullo successu, imò pessimo : ideòque, cùm multo vino, eoque meraciori usus esset, ac incalescente febre, ad eum revocatus fuissem, omnia longè deteriora deprehendi, præsertim vero colorem in facie cadaverosum, & fœtorem corporis nulli ferendum : mecum adscitis in consilium tribus è nostris Senioribus, *Jo. Riolano*,

lano, Anatomicorum principe, & Antiquiore Scholæ noſtræ Magiſtro: una cum *Jac. Perreau*, & *Ren. Moreau*, Profeſſore Regio, viris ſapientiſſimis & conſultiſſimis, nulla ſalutis ſpes nobis ſupereſſe viſa eſt, propter ſummam illam virium proſtrationem, & ἀναισθησίαν quandam, quæ hominem detinebat, cum fugaci delirio, à quibus poſt biduum extinctus eſt.

In diſſecto cadavere apparuerunt omnia viſcera nutritia ſupra modum pallida, à veteri intemperie bilioſa, quæ toto vitæ decurſu dominatum obtinuerat; ſed absque ullo eorum ſubſtantiæ vitio. Ex utroque pulmone leviter compreſſo, ſerum putre & fœtidum defluebat: ſubſtantiæ cerebri ſerum multum inſtar ſeri lactis ſubvireſcens innatabat: cujus portio in ſpinam dorſi decidua tremorem illum initio morbi concitaverat. Quænam igitur mortis cauſa fuit? ingens abſceſſus in toto pancreate latitans, cum multo pure & fœtore intolerabili: pure inquam putidiſſimo, & ſubviridi, cujus acrimonia glandoſum corpus pænè univerſum exederat atque diſcerpſerat. Hæc eſt vera certaque mortis cauſa, tetra nimirum labes & putrilago ſumma totius pancreatis: non autem veneficia, non incantamentum,

tum, non magicæ artes, humani ingenii; talibus nugis seipsum excruciare soliti, figmenta atque mera ludibria. Tuum erit, eruditissime *Bartholine*, dispicere & decernere, quid facto fuisset opus, & qua arte quibusve aliis præsidiis potuisset tantus affectus expugnari: ego quidem planè immedicabilem & naturâ suâ lethalem fuisse puto. Tu verò quid sentias aliquando scribes, si volueris.

Vale, amicorum suavissime, & candidissime, & me, quod facis, amare perge.

Scripsit filius, me dictante, Parisiis, die Jovis 28. Martii, 1652.

Tuus ex animo vetus & constans amicus

Guido Patinus, Bollovacus, Doct. Medicus Parisiensis, & saluberrimæ Facultatis Decanus.

EPISTOLA XXIV.

De Infantis ex chylo nutritione.

GUILIELMO HARVEJO Londinum.

ÆTerna nominis tui fama, & in Remp. literariam merita summa, hactenus mihi spectatissima fuere. Meruisti profecto candidorum

dorum omnium calculos Circulatione Tua sanguinis, qua nihil elegantius, utilius nihil, nihil verius, mortalis industria invenire potuit. Nec Excrcitationes Tuæ de Gen. Anim. mihi prætereundæ planè divinæ, quibus inaudita literatum orbem docuisti. Quid de tantis ingenii tui & eruditionis stupendæ monumentis judicet literatorum candidè rem æstimantium chorus, nolo longo sermone pertexere, nec operæ duco pretium, quum ipse haud dubie quotidie magnum tuum nomen ubique gentium legas. Ego vero, eruditorum minimus, quanquam affectu in literas & amore maximus, aliis principiis olim initiatus & imbutus, verissimum sanguinis Circulati inventum, amore veritatis, lubentissimè sum amplexus, & authori benè ominor. Publicis id disputationibus non semel proposui apud exteros alio sole calentes, & in patria Academia, cui jam persuasi verissimum Harvei dogma. Optassem equidem, ab authore ipso & inventore totam Anatomen juxta hæc principia fuisse reformatam; cæterum, quum majoribus illum curis viderim districtum & cum temporum difficultatibus luctantem, negotium id in me suscepi. Utinam satis ex voto publico & Tua, Vir summe, mente. Quid egerim, forsan ex Anatome mea Reformata

mata, tertium apud Belgos edita & ad ſanguinis Circulationem accommodata, vidiſti. An ubique mentem inventi ſim aſſequutus, verbulo monebis. Pro viribus certè conatus ſum, ſed quum totam Anatomen à nullo viderim tum correctam, majus in me onus ſuſcepi, quam tulerint fortaſſis humeri. Exinde tamen ad nos pervenit Highmori elegans & erudita diſquiſitio Anatomica, quæ idem ſaxum volvit. Jam autem totus occupor in exprimentis tuis de animalium generatione, & Democriti ſpeluncam non rarò tecum ingredior. Inprimis Hippocratis nomine gaudeo, quem ſemper ſequor, quod embryonem per os chylum ſugere probaveris. Cæterum in viis hæremus, quibus chylus ad uterum feratur, quum, præter arterias venaſque ſanguine conſpicuas, compareant nullæ. In prægnantibus canibus, lactantibuſque feci periculum, ſed inveni nihil quod planè mihi fatisfaceret. In poſterum tamen diligentius inquiram. An arteriæ vehunt? At quomodo à cruore colliquamentum ſeparabitur, aut unde arteriæ haurient, ſiquidem in meſenterio chylo vehendo deſtinatæ non ſunt. Tuum hic acclamo auxilium & infinitam experientiam. Conatus ſum aliquid hac de re commentari in Hiſt. Anat. de lacteis thoracicis nuper

nuper inventis, quam Tibi mitto, tradetque lectissimus Juv. Wilh. Wormius, summi apud nos Viri Olai Wormii Medici & Polyhistoris filius haud degener, quem idcircò tuo favori & amicitiæ insinuo. Quid de isto invento lacteo statuas, & cur in Exerc. de sanguinis circ. contra Riolan. nuperque de Gen. Anim. venas Asellii lacteas habeas suspectas, si ita negotia tua tulerint, me docere ne graveris, per fidem tuam rogo. Denique pro publico apud Te intercedo, ne alia in Anatomicis, demorsos ungues sapientia, diutius nobis invideas. Privatas causas prætendere non ausim, nisi me, quod impensè opto, & hac tabella deprecor, ad intimiorem amicitiam admiseris, sic Tibi semper ero devinctissimus, & vertice sidera tangam. Deus te, Vir Incomparabilis, in Reipublicæ Anatomicæ emolumentum, diutissimè servet. Hafniæ Cal. Maji 1652.

T. T.
Thomas Bartholinus.

EPISTOLA XXV.

De Anatome Helmstadiana.

Thomæ Bartholino Hafniam.

Debitæ ergaTe, Vir Excellentissime, Patrone ac Promotor maximè, observantiæ

meæ ratio poſtulaſſet equidem, ut Hamburgo protinus aliquas ad Te perſcriberem: veruntamen tamdiu epiſtolæ miſſionem differendam cenſui, usque dum, oblatis Celeberrimo Conringio vaſis lymphaticis, ejus ſententiam eſſem rogatus: quam lubentiſſimè ex ipſo præſens accepiſſem, ſed tantâ felicitate frui haudquaquam licuit; quoniam præpoſtera comitis mei feſtinatio ultra diem unicum Helmſtadii commorari non patiebatur, ideoque ſuaviſſimæ ejus converſationi citius opinione ſubtrahebat. Eo tamen die ternis vicibus Exc. Conringium inviſi, humaniſſimè ab eo exceptus ſemper; interea multa invicem de variis rebus diſſeruimus, inter quæ non parum temporis ſibi vendicarunt vaſa lymphatica â Te deſcripta, de quibus ſententiam ferrè diſtulit, cum quod nondum accuratè ſcriptum Tuum perlegiſſet, tum quod nondum ipſe, quæ qualiave eſſet expertus; nihilominus multas de origine, progreſſu, inſertione, uſuve agitabat quæſtiones, ad quas pro ingenioli modulo ei reſpondi: brevi autem ſe de iis aliquid ad Te perſcripturum promiſit, ſi alia negotia, (politicam videlicet concernentia, cui totus vacare videtur) tantum temporis conceſſerint, ut experimentum hujus facere poſſet. Idem ſcriptum Hamburgi

burgi Dn. D. Placcio perlegendum tradidi, cui omnia perplacuerunt, ut iteratò etiam legeret; hoc saltem, quod de Slegelio b. m. habetur, minus ei arrisit; falsum namque fuisse rumorem istum divulgatum sanctè mihi testatus est, & facilè fidem verbis ejus attribuo, cum intimâ familiaritate conjunctos fuisse ex aliis acceperim: furciferum autem tertio à suspendio die scalpello anatomico aggressus est Slegelius, ubi quæso tamdiu vitæ reliquiæ delituissent? Ipse vero Slegelius p. m. jam antea de adversa valetudine conquestus, altero post exorsam sectionem die febre maligna ac petechiali decumbere cœpit, quæ etiam die decimo septimo eum extinxit: mutandum itaque illud alio tempore amicè censebat, ne fortassis à quopiam olim falsitatis crimen Tuæ Exc. intenderetur. Interim multam salutem Tibi, quem olim Lugduni Batavorum novit, nuntiare jussit, ac gratulari de incremento nominis Tui ac unà reipublicæ medicæ.

Sed Helmstadium commodum revertor. In auditorio medicorum tantoperè celebratas partium corporis ad vivum depictas effigies penitius excussi permultumque in iis desideravi. Rudi omnes penicillo delineatæ erant, ut partes accurate distinguere vix liceret, præcipuè

minutiores, ſive eminus ſive cominus adſpiceres. Omnes ex integro homine pedibus duntaxat mutilato deſumtæ erant, atque, uti olim ipſe ſuſpicabaris, anterior ſolum facies oſtendebatur, poſterior nuspiam: pauciſſimæ quoque partes è corpore extractæ cernebantur. Deſiderabam inſuper totam capitis anatomen, ſenſuumque organorum omnium: muſculi itidem colli, dorſi, lumborum, pedum, deficiebant, neque partes genitales muliebres uſpiam comparebant, adeò ut maximè imperfectum hoc opus mihi non ſine cauſa videretur, uti ex dictis ſatis ſuperque liquet. Optarem itaque hisce meis contueri oculis Auguſtam Tuæ Exercitat. Anatomen, tam qua vivas, quam qua æri inciſas icones, ut verè cognoſcerem, quantum diſtent æra lupinis: neque enim contemplatio harum figurarum animum novitatis cupidum exſaturare potuit. Verum facilius eſt, hæc optare quam ſperare, quis novit enim, an hæc unquam ſit reditura dies, quâ præſens denuò Hafniæ Clariſſimorum Virorum colloquio fruar, quos abſens in oculis & animo fero.

De ſtatu hujus Academiæ hoc tempore nihil diſſerere queo, qui heſterno duntaxat die hic loci appulerim. Quamobrem, cum nihil

præter-

præterea adjiciendum obveniat, Te divinæ protectioni serio commendo, Deum Ter O. M. calidis suspiriis precatus, ut plurimos annos termino vitæ tuæ adnumeret Teque cum universa familia ab omnibus malis quam diutissimè præstet incolumem. Vale felicissimè & me, ut soles, semper amare perge. Wittebergæ 15. Junii 1652.

T. Cl. Ex. ad aras
devot.
Michäel Lyserus.

EPISTOLA XXVI.

De valetudine sua, & itinere.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.
CL. SALMASIUS S. P.

IN eo eram, ut ad te scriberem, Vir summe, cum tuum librum de Cruce, sed sine literis, reddidit mihi Studiosus Danus. Pro eo gratias tibi summas habeo, & ago, quando referam nescio. Nam ex quo huc redii, nihil aliud fermè curavi nisi valetudinem, de posteritatis studio valde securus. Quod non maturius ad te scripserim, scito non unam causam fecisse, quæ totidem sint mihi excusatio-

nes apud te. Primum, valetudo impediit, quæ manus libertatem adimebat, sæpius chiragra recurrente, ac debilitate præterea in ea permanente, quam morbus chronicus in Suecia contractus fecerat. Præterea quærebam occasionem aliquam tutam & commodam ad te scribendi, ubi manui sanitas rediit. Utcunque excusatus esse velim, fateor tamen me in culpa esse, nec ea deprecor, non ut propterea agnoscam me immemorem vivere omnium officiorum atque etiam beneficiorum, quæ in me contulisti. Post omnia, si officio defui, malim pigritiam meam accuses, quam de meo erga te animo dubites. Scis qualis semper fuerim, ac qualem esse Tibi, præsens cum Hafniæ essem, ostendi. Mutatum non esse ab eo tempore, scire etiam debes. Quantum sane humanitati tuæ debeam, possum magis profiteri quam gratiam referre. Sed gratum videri posse qui tantum meminit, non te latet. Revocor iterum in Sueciam per Reginæ litteras, quibus urget, ut iter maturem seu potius præcipitem, sed multas habeo causas non parendi. Aër Suecicus inprimis deterret, cui assuefieri non potui, & quem corpusculi mei temperamento accommodum non esse experientia didici. Si similis esset vestro, non dubitarem, quo vocat

cat incomparabilis illa Regina, protinus ire. Præterea Suecica ingenia non placent, & Danica longe magis arrident, ſive eruditionem ſpectes ſive genium ipſum, ad litteras & quicquid politos homines facit propenſum. Scripſi ad Regem ante aliquot menſes & miſi librum, quem gratum illi fore ſperavi. Utinam poſſem aliqua in re oſtendere, quantum obligatus ſim Sereniſſimæ ejus Majeſtati, id nunquam ceſſabo per prædicare ac hactenus laudibus, quas potui & quas debui, ad cœlum usque apud omnes extuli comitatem, qua me excepit. Nec id etiam tacui apud Reginam. Scripſi etiam ad illuſtriſſimum Gerſtorpium & miſi Epictetum meum, quem me miſſurum te præſente promiſeram. Velim ſcire, an rem ipſi gratam fecerim, & an litteras meas cum libro receperit. Fratri tuo, viro clariſſimo, plurimam à me velim ſalutem dicas. Quantum de me ſit bene meritus, ſcio, & libens omni occaſione teſtabor. Vale, Vir præſtantiſſime, & me, tibi devinctiſſimum pro tuis in me plurimis & ſummis meritis, amare perge. Leidæ 11. Julii 1652.

EPISTOLA XXVII.

De morte Heurnii, & morbo Heinsii.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

ADOLPHUS VORSTIUS. S. D.

QUod tuos, Vir Excellentissime, de Cruce Christi, Lacteisque Thoracis venis, accuratissimos commentarios, nuper typis evulgatos, ad me transmiseris, fecisti id tu pro vetere tuo in me affectu, & ego, qui tuam hic agnosco humanitatem, singulari eosdem excepi cum voluptate, maximasque eo nomine gratias tibi ago. Admiror indies magis magisque præclari ingenii tui fœcunditatem, quam tot egregiis hactenus scriptis seculo erudito approbasti. Medicum te ostendis, nec minus tamen literaturæ omnis & antiquitatis scientissimum. Faxit vitæ nostræ arbiter Deus, ut Nestoris attingas annos, quo porrò de literis ipsaque inprimis Anatome benè mereri possis, in præsentis ac futuri ævi commodum. Gaudeo ex animo, corporis humani abdita à perspicacissimis ingeniis, oculis propemodum Lynceis erui quotidie ac illustrari, quo in stadio tu, cum Clarissimo nostro Jo. van Horne, palmam jam cæteris ferè præripis omnibus. Par sanè fuit industria vestra in inveni-

endo

endo ductu illo novo Thoracis chylifero; invento, me Hercules, non contemnendo. Incidimus in ea tempora, quibus ſcientiæ omnes maximum cepere incrementum capiuntque; quod cæteris infeliciatibus, quibuscum nunc conflictamur, opponendum, in miſeriæ noſtræ ſolatium. Interim, dum Angli, imminentes nobis, ſolicitos nos habent ac reddunt ſuſpenſos, dum Gallia turbata nihil opis pollicetur aut præſtare poteſt, abdamus nos in Bibliothecam noſtram & Deo ac Muſis vacemus. Fratrem tuum Erasmum, verè ἐγκώμιον, ac delicium omnium, in Gallia etiamnum obhærere intelligo; quem vobis ac reip. literariæ incolumem velit ſervetque D. O. M. Vivo ego & valeo utcunque cum meis, tranquillitatis unicè amans, ſed quæ vera ac ſolida non niſi in cœlis obtinget. Academiæ noſtræ Rectoratus, quo in præſens fungor, multas mihi hactenus creavit moleſtias. Sed dabit iis finem ſex menſium, quod reſtat, ſpatium. Obiit diem ſuum ante triduum Clariſſimus Vir & Collega, Otto Heurnius, ſenio morboque diuturno confectus. Celeberrimo Heinſio, quod dolendum, jam ab aliquo tempore ἡ γνώμη νοσεῖ; quo malo quid miſerius?

rius? Ita ingeniis etiam fatales ſunt periodi ac occubitus. Omitto triſtia hæc, Vir amiciſſime, & lætiora in futurum augurans, tibi tuisque proſpera omnia animitus voveo. Vale ac ſalve à Vorſtio verè ac in perpetuum tuo. Raptim Lugduni Batavorum Anno 1652. 27. Julii.

EPISTOLA XXVIII.

De Lacteis judicium.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

CLariſſimus Scavenius, Soloduri me ægri cauſa verſante, domoque abſente, hic appulit. Gratiſſimas tamen tuas, cum elegantiſſimo de Lacteis Thoracicis tractatu, miſerant mihi domeſtici. Quorum nomine plurimum me tibi debere profiteor hiſce palam, tum quod paternam amicitiam tam ſtrenue conſervas, tum quod ſcriptis tuis me donare pergis. Elegantia ſane ſunt, & digna, quæ ſtudioſe excutiantur. Id tamen mihi notandum ab aliquo tempore propoſui, in pluribus talibus ἀμφισβητεῖν quidem licere, imo quandoque neceſſum eſſe: dum autem ϛειζώσεως ϗ διοικήσεως certi, ἐπέχειν tutius, quam præcipiti concluſione, brevi alia commutandum ſententia,

tia, determinare. Scavenium vero nostrum quartanæ febris insultus aliquantisper apud nos tenuere. Nunc iter diebus ἀκυρέτοις ingressus (bene favente Numine! ex meo voto) Galliam versus tendit. Vale, Vir Clarissime, nostramque necessitudinem porro perge excolere isto affectu: nec ego, quanquam diversis peregrinationibus ad vicinos Magnates, aliosque, plurimum districtus, unquam deero officio. Salve iterum à salutatis, meoque nomine resaluta omnes, qui mei dignantur meminisse. Basilea a. d. IV. Non. IIXbris Anno 1652.

Tuus ex animo

Jo. Casp. Bauhinus.

EPISTOLA XXIX.

De Sectionibus Anatomicis.

Michaeli Lysero Hafniam.

THOMAS BARTHOLINUS S. P. D.

QUod interiora hominis viscera & quidquid elegantissima ista fabrica ambitu suo complectitur, artificiosis sectionibus non semel mecum denudaveris, exactamque cultri anatomici habueris rationem, omnem laudem

laudem meretur & applausum, mi LYSERE. Erunt forsan, quibus præsens opusculi Tui institutum non sis probaturus, in quo artis nostræ arcana & secandi dexteritatem, solis artificibus relinquendam, plena manu eliminas. Magna sapientiæ mysteria discipulos docuit Pythagoras, sed ea in vulgus efferri nunquam æquo animo patiebatur, unde Hipparchum Pythagoræum, quod dogmata Pythagoræ explicatius tradidisset, accusatum Scholaque ejectum accepimus. Hippocratis nostri jusjurandum plenâ authoritate silere jubet, & pro arcanis habere, quæ inter curandum, aut in communi hominum vitâ, vel visuntur, vel audiuntur, quod in Japide Medico laudat Maro, qui potestates herbarum usumque medendi scire maluit,

& mutas agitare inglorius artes.

Tu tamen, rupto silentio, vulgasti, quæ pro arte secreta hactenus æstimavimus, per manus tradendâ, quæque variis vigiliis, peregrinationibus, & exercitationibus adquirimus, ut soli possideamus. Intercidit scientiæ artisque nostræ ratio, quia ad plures derivatur, nobisque scire relinquitur nihil, quia in artis participationem admittuntur omnes. Sic liberali tua eveniet culpa, ut Profectionis artificium, pro derelicto habitum, apud vulgus magis deseratur, spernaturque

turque

ctúrque, ſiquidem expedita manu didicerint diſſecare, quod contumeliis mordacique lingua ſæpe dilacerarunt: Omnem denique Anatomicorum existimationem partamque laboribus famam nunquam à te ſperata propalatæ artis injuria eludet. Quis Patavium, Muſarum Apollinisque ſedem, ad Veſalios, Aquapendentes, Veslingios, operoſo per Alpes invios itinere contendet? Vacua erit Baſileæ Bauhini & Plateri cathedra. Nemo Lutetiæ Laurentium, Riolanum ſenem, Anatomica demonſtrantem accedet. Periculoſum mare & hoſtilibus navibus onuſtum nemo trajiciet, ut in Anglia Harvejum videat. Nec ad nos Hafniam conſueta meliorum ingenia Anatomici ſtudii cauſa amplius properabunt, ſiquidem ſecretis noſtris operationibus tuo libro incluſis ſine ulteriori opera aut alieno cultro nudam omnibus Anatomen communem feciſſe videris atque expoſuiſſe. Sed ſalva res eſt. Ne rapiàris transvorſum à propoſito, per fidem tuam meamque rogo. Præclarus iſte ingenii tui laboriſque fœtus tanto minus erit exponendus, quod ad conceptionem illius partumque auctor tibi fuerim non poſtremus. Fuêre alii, qui ad ἐγχείρησιν Anatomicam operam hactenus contulerunt non ingloriam. Taceo Galenum, quem Anatomes infantia

tia in administrationibus, & nimia in dicendo ubertas excusat, nec Columbum aliosque advocabo, qui plura subinde promiserunt, qnàm opere præstiterunt. Riolanus certè seculo nostro per susceptum hoc argumentum tàm feliciter & doctè decurrit, ut solus sufficere posset, si vel singula sparsim attigisset, vel junctim singula. Ex aliis corporis humani Profectoribus spicilegia colligimus, neutiquam messem copiosam, nam qui administrationem anatomicam uno volumine sit complexus, omnemque apparatum ad anatomen jam adultam sine ambagibus necessarium & sufficientem breviter contulerit, præter Te hactenus extitit nemo. Major inde & illustrior laboris tui gloria, nominisque æterni à majoribus Clarissimis ad te derivati maximum incrementum. Rectè infra ingenium réputasti, cum invidia luctari, & malos aliorum mores imitari, qui qualemcunque dexteræ manus ductum angulis reservant, vel umbram spectantis metuentes. Miseri mortales, qui naturam ejusque artificium abdunt, ubique diligentia patens, & amplissimos solis radios nubecula obfuscant. Non hic Cereris sacrum vulgasti, ut iisdem trabibus excludaris aut facilis denegetur fasclus. Exulet Harpocrates, Theatrisque nostris ejiiciatur, ut can-

candidè agamus & apertè, quemadmodum nobiscum sine larva Natura. Tales in me mores novisti, & pressius exprimis ut amicus. Nihil in ἐγχειρήσει volui occultum, quod vel publico auditorum spectatorumque commodo, vel tibi, partitis tot annorum inter nos laboribus, inviderim. Nunquam profectò melius aut de me aut de publico, cui natus es, mereri potuisti, quam Methodi hujus Anatomicæ editione, quâ, quidquid seu apud nos videris, seu ipse pro ingenii felicitate crebris exercitationibus inveneris, seu passim apud melioris commatis auctores collegeris, bona fide & subacto judicio digessisti. Egregiè autem spe sua excident, qui lecto eleganti hoc opere, spretâ virorum operâ, ad Anatomes culmen, sine αὐτοψίᾳ proprioque manus usu, adspiraverint. Vitruvium non simplici vice inspexi, nec ignotus Vegetius, Palladiumque iterum iterumque evolvi; non tamen aut ædificiorum structuram ausus sum aggredi, aut aciem ordinare, aut terram aratro invertere. Ita quisquis ex mappis hydragogicis nauta emerserit, ventis scopulisque debebit ludibrium. Si me audiunt, feliciter in Anatome versabuntur, si ductum eruditissimi Tui libelli sequuti, vel alios secantes viderint, vel ipsi

ipſi frequentiori ſtudio lecta probaverint.
Sic utrique pretium eſtis laturi nunquam pœnitendum, illi lectæ operæ, Tu conſcriptæ. Ego vero publico gratulor de tantâ operis Anatomici acceſſione, & Academiæ noſtræ mihique gaudeo, quod cultrum Anatomicum orbi Literato profuturum apud nos & confeceris primus & expoliveris. Surgenti famæ applaudo, & ut plures Tui ſimiles ex palæſtrâ noſtrâ, velut ex equo Trojano, emergant quotidiè, votorum meorum ſumma erit. Deus Te porrò in publicum orbis patriæque Tuæ ornamentum & commodum, ſuperſtitem jubeat, annoſque anatomicis cœptis ſuperaddat. Vale, mi Lyſere, & Bartholinum ſemper tuum ſemper ama. Scripſi Hafniæ prid. Non. April. An. Ch. cIↄ Iↄc LIII.

Impreſſ. Hafniæ 1653.

EPISTOLA XXX.

De Lymphaticis.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

PErtulit Clariſſimus Wormius Tuas ad me litteras, tuumque ſimul Vaſorum Lymphaticorum nuperum inventum. Viſum illud jam fuerat meis Collegis, qui iccirco me hortati

tati ſunt, in illud ut inquirerem. Ego, cum recepiſſem Tractatum, avidè perlegi, & miratus ſum hactenus latuiſſe oculatiſſimos. Deſii tamen ex parte mirari, cum ſcribas, raro oculis ea vaſa patere, niſi in valde gracilibus aut emaciatis canibus. Itaque ea in reliquo animalium genere quod pinguedine magis luxuriat, fruſtra inquiſiveris. Si Tu, mi Bartholine, deſperas de eorum in humano corpore oſtenſione, quid de nobis cenſes futurum, quibus ob ſubjectorum inopiam, ferè ſpes decollavit, in canibus ea perveſtigandi. Dabo tamen operam, primo quoque tempore, præſertim cum nunc adſit oculatus teſtis Wormius, & tunc meum perſcribam judicium. Pro reliquis munuſculis Tibi, Excellentiſſimo Wormio, Clariſſimoque Lyſero gratias habeo ſummas. Audio in procinctu eſſe, jamque ære incidi Auguſtam Tuam Anatomen; avidè exſpectabo unam atque alteram figuram, ut ex ungue Leonem diſcam. Quæ ego promiſi, ſunt quædam ab aliis non animadverſa, quod ſciam, ſed vereor ut lucem ſint aſpectura, ſiquidem calamitoſis hiſce Bellonæ rumoribus obruatur patria noſtra. Qui ſi, ut ſpero, ceſſaverint, atque tum ſumptus meas non ſuperaverint facultates, (deſtituimur namque Augu-

ﬅo Patrono, imò aliis quoque quibuscunque Mœcenatibus) ſpecimen illarum obſ. edam in publicum. Acceſſit ad nos Doctiſſimus Wormius circa ipſa canicularium feriarum initia, quibus ſoleo ego domo & urbe diſcedere, domumque vacuam relinquere, & eam ob cauſam non potui hoſpitio meo eundem excipere. Si tamen exactis feriis idem ipſi animus ſit, dabo omnia, quæ à me fieri poſſunt, noſtræ amicitiæ Clariſſimique Juvenis meritis. Cauſas ſilentii nunc non adferam, quæ planè nullæ non fuerunt, minus tamen graves quam quæ pro Te militant. Reſarciendum eſt frequentiori calamo, quicquid damni inde reſultavit, nec deerit nunc continuò per Clariſſimum Wormium occaſio. Vale, Vir Eruditiſſime, cum uxore liberisque jucundiſſimis, & plurimum ſalve

à Tui Nominis Virtutumque ſtudioſiſs.
Jo. van Horne.

Lug. Batav. 1653. 8. Julii.

EPISTOLA XXXI.

De Riolani Opuſculis.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

POſtremam tuam accepi eamque ſuaviſſimam epiſtolam cum elegantiſſimo tuo mu-

ſmunere, *dubia Anatomica* intelligo, quæ nomini meo, vix inter meos noto, inſcripta prodire in lucem voluiſti: ideoque tum pro libro tuo, tum pro bono illo in me animo, fidoque & conſtanti amore, ſingulares Tibi gratias ago, quas etiam aliquando referam ἐν τῷ καιρῷ. Riolanus noſter triplicem in Te tractatum prelo ſubjecit: primum de *Lacteis Thoracicis*: cujus Tui Tractatus aliquot exemplaria Londino allata ſunt ante tres menſes: Hafnienſis editionis nullum hic comparuit: ſecundum, de *Vaſis Lymphaticis*, cujus exemplar ad Riolanum miſiſti: tertius erit, novum *Examen Anatomiæ Tuæ Reformatæ*. De *Dubiis* tuis *Anatomicis* ἐπέχω, incertus plane, ſuper illo novo ſcripto quid ſit conſilii capturus. Sub finem iſtarum Animadverſionum Tractatus Tui recudentur, ut in uno eodemque libro utrumque proſtet ac adſit, magno Lectorum commodo. Iſthæc editio Riolani lentè admodum procedit, quia deſunt operæ Typographicæ, & duo tantum folia adhuc ſunt excuſa: ubi ad umbilicum perducta fuerint, ſtatim Tibi mittenda optimo Viro Dn. Neandro committam. Plura ſcribere vetat dolor ingens & lacrymæ, de obitu Viri optimi *Gabrielis Naudæi* affatim erumpentes, qui, ſummo

mo bonorum omnium mœrore & luctu, è Suecia redux priusquam ad nos pervenisset, per continuam febrem malignam in itinere subsistere coactus, mortalitatem deposuit in ea urbe Picardiæ nostræ, quæ Abbatis-Villa nuncupatur, die Martis, 29. Julii, præsentis anni. Cl. Virum D. Olaum Wormium saluto, cui offeres Epistolam Viri optimi *Petri Gassendi*, qui Tibi quoque multam salutem nunciat. Vale, Vir Clarissime, meque, amicum meum intimum Naudæum lugentem, & ubertim lacrymas fundentem, tui quoque amantissimum, redama, & valetudinem tuam cura diligenter. Parisiis 12. Sept. 1653.

Tuus usque ad aras

Guido Patinus, Bellovacus, Doct. Med. Parisiensis.

EPISTOLA XXXII.

De ejusdem Riolani dissidiis.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

ECce iterum scribo, Vir Clarissime, ut Tibi gratias agam de libello Tuo nuper mihi dicato, quem statim ostendi nostro *Riolano*, ad cujus examen illico se accin-

cinxit. Responsum ejus excuditur, quod 4. constabit partibus, post quas ad finem tres tui subjungentur libelli, ut unicuique, de tanta controversia sciendi & judicandi cupido, ad manus esse possint. Meum fuerat hocce consilium initio editionis, quod tunc non probabatur, sed tandem vici & persuasi.

De dissidio illo Anatomico inter Te & *Riolanum* nostrum, i. è. inter duos amicos, ex illis controversiis suborto, serio doleo: sed quid facerem? tantos fluctus compescere non valeo: vincat veritas, de qua posteri candidè judicabunt, si in tantis difficultatibus non desit requisita & adæquata eruditio, quam certa & oculata experientia confirmaverit. Hic habeo præsentem in Museo meo, dum hæc scribo, R. P. Ludovicum Jacob, Carmelitanum, qui Te plurimum salutat: hîc ambo lugemus communem amicum, qui summo nostro dolore abiit ad plures, Cl. Virum D. Gabr. Naudæum intelligo. O dura fata! ô aspera fata! Tu verò vale, & me, quod facis, amare perge, tuamque valetudinem cura diligenter inter tot intricatas scriptiones & eruditas controversias, quæ plurimum laboris absumunt, & multum tempus requirunt. Suavissimam tuam uxorem, Dnos fratres tuos & consobrinos,

præsertim D. Olaum Wormium omni studio & benevolentia saluto. Paris. 26. Sept. 1653.

Tuus ex animo
Guido Patinus, Bellovacus, Doct. Med. Paris.

EPISTOLA XXXIII.

De gelatina seri.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

Ultimas meas, quas ad Te, Vir Excellentissime, Patrone ac Promotor maxime, Lipsiâ transmisi, quin acceperis nullum equidem restat dubium; sed quoniam in illis recepi, me, simul ac Patavium appulissem, subitò aliquas ad Te destinaturum, promissorum haud immemor, has exarare volui, quanquam prolixe vererer, ne negotia Tua graviora ac Musas severiores interpellarem, attamen Tua eximia sæpius mihi declarata facilitas facilem veniam confidentiæ meæ offerre videtur, qua confisus non possum non plura abs Te exorare &, ut in dubio, quod jam annectam, mihi subvenias, vehementer rogare. Accidit, ut elapsâ hebdomade Exc. Frigimelica, dum urinarum doctrinam in nosocomio explicaret, ad stabiliendam

dam suam sententiam, quod urina tertiæ coctionis excrementum esset, experimentum quoddam adduceret ac publicè ostenderet, serum in coctione secunda hepatis genitum (liceat ex opinione Veterum loqui) non purum esse excrementum, sed plurimas partes heterogeneas & adhuc utilissimas continere, quod ex dicto experimento patet, idque tale est. E corpore hominis probè constituti extrahatur aliqua portio sanguinis, eaque reponatur, ut more solito concrescat & serum à crassioribus partibus separetur. Serum hoc putatur nihil aliud esse, quam aquosa quædam materia, quæ per vesicam excernitur: sed si ad examen ignis revocatur, longè aliud innotescit: si etenim serum hoc imponatur carbonibus, ut aquosum exhalet, remanet in fundo crassa quædam materia, quæ haud quidquam aliud, quam concretum chylum referre videtur, & est instar gelatinæ aut juris ex pedibus animalium coagulati. Quæritur ergò, quæ, & qualis & unde, imò cujus usus sit illa materia? Lubet hic, quod mihi in mentem venit, proponere & Tuo judicio exponere. Si circularem sanguinis motum, ac chyli immediatum ad cor transitum, in auxilium accessivero, arbitror aliquid lucis rei huic obscuræ adferri posse. Quando enim

chylus ad cor pervenit, non diu ibi moratur, sed continuo cordis pulsu iterum ejicitur, unde impossibile est, penitus in sanguinem mutari; itaque, dum ad alterum cordis sinum per pulmones redit, nec ibi moras trahit ac prorsus perficitur (nam coctio non fit in instanti) sed aliqua pars ejus cruda adhuc, circulatione demum perficienda, cum arterioso sanguine eliminatur. Atque ita materiam hanc, chyli portionem esse reor, quæ in primo transitu per cor perfectè excocta non est, & dicitur cruda, non absolutè, sed respectu sanguinis absoluti & perfecti. Verum hic dubium movet Backius in tr. de corde, qui, non rubedinem, sed ad alendum aptitudinem constituere sanguinem asserit: unde quis diceret, & hanc materiam esse ad alendum idoneam, neque chylum crudum vocandam, præcipuè cum partes albicantes simile nutrimentum, album scilicet, non rubrum, requirant, & posset dici coctio illa supervacanea, cum in rubrum sanguinem chylus totus mutaretur, qui postmodum in partibus corporis dealbandus denuò foret. Unde me satis extricare nequeo. Et videtur præterea, in fœminis hanc esse posse materiam lactis, quod candore ei respondet. Sed sufficiat hæc tetigisse extremis digitis; quorum vel approbationem

vel

vel reprobationem à limato Tuo judicio exſpecto. Jam, ne in leges epiſtolæ injurius ſim, alia quædam brevibus annecto. Vaſa Tua lymphatica Cl. Rhodio reddidi, qui ea propter, quæ Viri eſt humanitas, mirificè me proſecutus eſt: oſtendi itidem iconem Tuam in Anatome Reformata, quæ ipſi perplacuit. Jam typis exſcribentur Vaſa Tua lymphatica unà cum Vaſis Lacteis, tàm Tuis, quam Aſellii & Pecqueti, quod per Tuum fratrem jam Tibi innotuiſſe cenſeo. Ulterius nihil adjicio, Tibi fauſtiſſima quæque ac vitam longævam à Summo Numine expeto ac feliciſſimè Te valere jubeo. Dabam Patavii Anno 1653. d. 29. Decemb.

T. Clariſs. Excell. ad aras

Devot.

Michäel Lyſerus.

EPISTOLA XXXIV.

De ductibus ſeroſis.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

SCribendi ad tuam claritatem, Vir celeberrime, occaſionem præbuit novum

quoddam ſcriptum in Sueciâ editum. Quod quoniam ad Lymphatica tua vaſa illuſtranda aliquid, ni fallor, conferre poſſe videbatur, & dubitarem, an ad veſtras adhuc pervenerat manus, quædam heic transſcribenda duxi:

I. Ductus hepatici aquoſi originem ducunt ab hepate; hepar egredientes tam inferius, quam ſuperius venæ portæ & ductus cholidochi latera prorepunt, deorſumque tendunt ſub venâ cavâ prope pancreas, carnoſum, duodeno & ventriculo adnexum. Perplurimi horum ductuum, ac interdum omnes, glandulam quandam ingrediuntur, ramulis diſperſis, atque deinde, cum reliquis eandem prætervectis, in veſiculam chyli, ſitam inter renes, ſub venâ cavâ & arteriâ aortâ ſeſe inſinuant. Unus horum ductuum, imo aliquoties plures, præcipuè in felibus, diviſis ramulis veſicam fellis ab extra integunt, atque junctim cum reliquis hepaticis eodem itinere deorſum tendunt. Maximè quoque notabile, quod mihi ter quaterque videre contigit, paulo ſupra chyli veſiculam, ſub glandula hac aquoſa, manifeſtam anaſtomoſin hoſce inter ductus hepaticos & duas vel tres lactearum venas dari. Facta etenim ad chyli veſiculam ligatura, humor per ductus hepaticos deſcendens, à ligamine reverberatus, ſur-

ſurſum per lacteas usque ad pancreas glandulosum aſcendebat, iterumque laxato ligamine deorſum fluctuans veſiculam chyloſam implebat. In pluribus & fere omnibus diſſectis animalibus tales ductus hepaticos, duos, tres, quatuor, & plures interdum, mox ab hepatis lobo majore, qui venam cavam ſuſcipit, atque eidem ut reni ſiniſtro adnectitur, egreſſos atque immediatè illam cingentes quaſi in cavam hiarent reperi, illas venas eſſe lacteas ſum opinatus. Verum frequenti demum ſectione edoctus, manifeſtè illos veſiculæ chyli inſertos, eidem humorem aquoſum infundentes conſpexi, glandula autem prædicta venæ portæ ſubſternitur, ut & in multis eidem adhæret, quæ plerumque una eſt reperta, aliquando duæ aut tres, rarius nullæ. Hæc omnes ferè ductus hepaticos eodem modo, ut glandula magna ſive Pancreas glanduloſum in meſenterii medio venas lacteas ab inteſtinis recipit atque ad veſiculam transmittit, ſe penetrate ſinit, & humorem illabentem manifeſtiſſimè imbibens graviſſimè intumeſcit, digitis compreſſa illum deorſum effundit. *Modus ſectionis.* Abdomine canis aperto ablatoque vel ſupra thoracem reflexo omento, ligaturam inter ventriculum & hepar faciat, in meſenterii

terii parte, hepar ventriculo ac inteſtinis connectente, & intra ſe venam portæ cum ductu cholidocho continente ac ducente, mox videbis à jecore ad ligaturam ductus aquoſo humore intumeſcentes, qui poſt horam unam vel alteram flaveſcunt, liberatis deinde inteſtinis a lobo hepatis infimo reni dextro adnexo, & illis ad ſiniſtrum reflexis, ſeparet inteſtinum colon à lumborum vertebris, & venas lacteas cum vena portæ immediatè ſub pancreate glanduloſo; in ea meſenterii parte, quæ inteſtina dorſo alligat, currentes liget, poſteà thoracem aggrediatur, ſternoque avulſo, ductum chyliferum, prius evacuata veſicula, conſtringat, eodemque modo alteram extremitatem in abdomine ano proſpicientem vinciat, ne vaſa ſeroſa eo tendentia veſiculam impleant, quamvis interdum ea ligatura non opus ſit. Solet enim plerumque ille humor ſeroſus in vaſis glandularum reſtagnare. Aliam quoque, in meſenterio prope veſiculam chyloſam, faciet ligaturam & conſpiciet, laxata prima inter hepar & ventriculum injecta, glandulam illam ductus hos recipientem, & illos ipſos, usque ligaturam hanc inferiorem, humore gravatos, poſtea aperto inferiore hoc ligamine tota veſicula eodem implebitur humore,

re, & si ligamen, ductum chyliferum constringens, paulò supra vesiculam in thorace solveris, vesiculam evacuatam, & humorem venam axillarem, ipsumque cor, (ligatis prius venis omnibus ad jugulum, dextroque ejus ventriculo dissecto) ingressurum videbis. Postmodum, si vesiculam quoque chylo repletam intueri velis, illud astringenti tibi in thorace ad vesiculam filum, & laxanti circa pancreas venarum lactearum ligamen, eveniet. Sic, alternatim apertis contractisque ligaturis, humore aquoso & chyloso vesica implebitur.

II. Vasa glandularum serosa. Hi canales in diversas corporis partes sese insinuant. Quæ enim ad jugulum inveniuntur, ramulos sub sterno inter pinguedinem & venas, mediastino suffultas, spargunt, ac glandulam unam vel alteram circa sterni principium ingressi conjunguntur, & unum, (aliquando duos,) constituunt tubulum, qui venæ axillari supravectus, ductus chyliferi conjunctione circa finem gaudet. Hic porto tubulus aliquando visus est, alium substantia similem à costis dextris venæ axillari dextræ incumbentem admisisse. Illi autem serosi ductus, qui cordis latus sinistrum occupant, rivulos pericardio, ejusque

jusque pinguedini, & mediastino committunt, inde glandularum parvularum auxilio uniti arteriam aortam trajicientes ramulo ductui chylifero inhiant. Alii vero, qui multa ramulorum copia inter musculos transversos, & obliquos abdominis propullulant, plerumque sine glandula visi, duorum fere digitorum transversorum spatio, à vena cava uniuntur, & lumbarium vasorum consortio gaudentes vesiculam chylosam ingrediuntur. Situm obtinent inter Peritonæi tunicas. Qui deinde tubuli sero pleni, venas crurales comitantes, vesiculam chylosam sub vena cava osculis excipiunt, glandularum duarum vel trium substantiam, inguina occupantium, tam extra quam intra amplexantur; horum ductuum magnitudinem reliquorum antecessisse in omnium animalium anatome comperi.

Denique vasa serosa, deorsum sub intestino colon progredientia, oriri videntur inter os sacrum & intestinum rectum, ramulis aliquibus inter pinguedinem sparsis, qui paulo infra divaricationem venæ cavæ in crurales, juncti, supra illarum superficiem procedunt, atque tandem cum reliquis serosis vasis vesiculam adoriuntur. Illud autem serosum vas, quod in vitulis & avibus sub œsophago conspicitur, oritur

tur multis radicibus à glandula quadam magna & oblonga, quam Natura œsophagi lateribus prope diaphragma apposuit, inde sursum recta fertur, & sese osculis ductui chylifero conjungit.

Hæc sunt, Vir Clarissime, quæ transscribere constitueram. Sunt in eo adhuc scriptulo multa lectu digna, sed ea descripsisse omnia commodum non fuit: hæc itaque cum adjunctis iconibus mitto, quæ si tuæ claritati placuerint, mihi gratulor. Omnia autem ea accurate ipse Autor, qui hic degit, mihi valde familiaris, Hornio mihique demonstravit. His Vale, Vir clarissime, cum tota familia, meque tuum cultorem amare perge. Lugduni Batavorum 3. Novembris 1653.

W. Worm Olai F.

EPISTOLA XXXV.

De morte Salmasij.

Thomæ Bartholino Hafniam.

PRidem est, Vir excellentissime, cum ex Batavia redux Flensburgi agere cœpi, & communis protegi umbone Principis. Quæ verò hic operæ præstandæ mihi essent, id memini antehac perscribere, cum Rostochii adhuc

adhuc essem. Et Deo quidem satis gratas scio me hic operas sumere, dum juventutem doceo bonas literas: sed poteram tamen multò mihi jucundiores præstare. Parum scilicet hic mihi temporis relictum est, quo liceat τὴν ἑαυτοῦ (sic Græcos solere non ignoras) βελτίω καταστῆσαι τὴν διάνοιαν. Faciam tamen hoc quoque mearum rerum statu, quantum possum, nec desistam ad elegantiorem illam, quam tu tuique similes jam consecuti estis, literaturam subinde oculos reflectere. Ex quo hunc locum attigi, accepi à Reinesio nostro, Viro clarissimo, literas, quibus inter alia tibi & Wilhelmo Langio gratias agit singulares, quod veterum Inscriptionum, quæ apud vos erant, ipsi copiam fecistis. Et nonnulla quidem ipsius verba in literis hæc sunt: Constabit etiam per candorem meum publicè, quis, quam & qualem exhibuerit. Scribit quoque, se quasi ter mille jam collectas habere. Tu, Vir excellentissime, si amplius juvare poteris ipsius conatus, facies, scio, tuâ sponte: atque ut facere ne graveris, communi literatorum nomine, ipse unà cum Reinesio te rogo atque obtestor. Misi nuper ad ipsum inscriptionem quandam græcam, quam Smyrnæ ex lapide descripsisse cogno-

cognoveram Ismaëlem Bulialdum. De Magni Salmaſii ulterioribus juvandæ rei literariæ conatibus jam eheu conclamatum eſt. Et mea quidem hæc infelicitas fuit, quod Virum ne videre quidem contigit, cum in Batavia eſſem. Scilicet vix Leidam deveneram, cum de ejus exceſſu nuntiatum eſt. Speravi autem, Virum ſummum etiam poſt exceſſum ſuum publice profuturum, illis puta inexhauſti ingenii monumentis, quæ parata jam haberet, necdum divulgaſſet. Sed ea ſpes nuper pænè mihi eſt adempta, cum audirem, ipſum morientem ſuis dediſſe in mandatis, ut ſua manu exarata exurant, nec ea in lucem proferant. Meas de Hebraismis N. T. φροντίδας receperunt Elzevirii Lugdunenſes, ſe ſuis typis expreſſuros. Quamobrem & ἀντίγραφον meum illis reliqui. Non tamen conſtat, utrum operarum jam fecerint initium, nec ne. Batavos cum Anglis habere pacem pactam, nuperrimè huc pro certo eſt allatum, & noſtri quoque Principis rationem, uti par erat, eſſe habitam. Eſt igitur, cur de communi quiete vobiscum gaudeamus. Sereniſſimum Regem ajunt & has terras ſuâ præſentiâ brevi illuſtraturum: quod noſtris hominibus erit planè exoptatum. Vale, Fautor &

Amice honoratissime, ϗ ἐυ πράττε. Flensburgi, die 29. Januarii, Anno 1654. qui ut tibi porrò feliciter decurrat, ex animo opto.

Tuæ Excell. Cultor

Joh. Vorstius.

EPISTOLA XXXVI.

De Receptaculo Lacteo in Homine.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

INcepit sectionem anatomicam Clarissimus van Horn, diversa omnino ab illa, quam sub tua institutione videram, methodo, à dorsi enim musculis initium demonstrationis capiens proximè ad artus, postremoque ad ventres perrexit, nec quid significatu dignum tota fere anatome suppeditabat, præterquam, quod chyli receptaculum, quod in brutis semper comparet, in homine inter glandulas, à tua Claritate inventas, Professor van Horn nobis monstraverit (monstrasse dico, Suecus enim ille, Amicus meus satis familiaris, primum in illud curiosa manu inquisivit, felicique studio invenit.) Erat autem illud magnitudine articuli majoris digiti, primoque

que die manifeſtiſſime comparuit, ſequenti autem ne Lynceis quidem oculis apparuiſſet, ab ipſo tamen Sueco, qui præcedente die locum curiosè obſervaverat, tunc iterum detegebatur, immiſſo nempe ſiphone, quo lac primo Receptaculo, deinde ductui communicavit. Cum proximo internuntio, ſi Deo placuerit, totam deſcriptionem cum accurata delineatione transmittam. Erat præterea muſculi cucullaris inſignis magnitudo, quamvis in homine minus religioſo. In uſu muſculis aſſignando à tua Claritate diſſentiebat D. van Horn: 1°. circa muſculos ſerratos poſticos, quos noluit dilatationi thoracis, ob parvitatem, inſervire, ſed tantum muſculis ſacrolumbo, & ſplenio pro ligamentis eſſe, 2°. muſculo maſtoidi partes caput movendi negavit, ſed tantum firmitudinis ergo datos dixit, ut erectum ſervarent caput idemque ei præſtarent, quod rudentes malo in navi. Muſculum ſerratum anticum duabus ſuperioribus thoracis coſtis incumbentem quoque vidimus. Ecce nihil præterea hæc nobis novi anatome peperit. Opuſcula Riolani, quamvis de iis quotidie inquiram, nondum tamen habere potui. Tua autem, unà cum Pecqueti & Sueci iſtius, ultimam jam Typographi manum evaſerunt, tuo nomini

mini à correctore inscripta, quæ heri cum filio Consulis Otthoniani, Christiano Johanni Köllebrun, tuæ Claritati transmisi. Professor van Horn mira aviditate specimen Anatomiæ vestræ Augustæ exspectat. Uxor D. Sperlingii die 26. Januarii ad plures abiit. Plura in aliud tempus differo, tuæ Claritati felicia quævis æternum optans. Vale, magne Vir, meque, ut soles, ama. Dabam Lugduni Batavorum 2. Februarii 1654.

Tui studiosissimus
W. Worm Olai F.

EPISTOLA XXXVII.

De Receptaculo Lacteo Responsio.

WILHELMO WORMIO Leidam.

TUas recte non ita pridem, cum icone Receptaculi lactei in homine inventi, accepi. Pro utraque gratias ago, & unicum in votis habebo, ut in officio & amore tecum paria faciam. Elegans lactearum nostrarum augmentum perplacet. Et utinam his aliisque augmentis inclarescere magis vellent nonnulli, quam obtrectatione famæ alterius & inventi. Si recte conjicio, in icone transmissa & à Cl. Rudbeckio delineata videtur Lymphaticus qui-

quidam esse ramus, qui à receptaculo lacteo ad inferiora descendit, litera p. significatus, per quem aqua receptaculo ab inferioribus infunditur, lacteus enim esse nequit, quia nec usum haberet, nec eo usque progrederetur. Quicquid sit, laudem diligentiæ author meretur. Mitto tibi centurias duas Historiarum anatomicarum nuperrime editas, quas æqui boniquc pro candore tuo consules. Misissem & reliquis Lycæi vestri Doctoribus, si Jansonio commodum fuisset. Adjunxi Bogdani Apologiam, quam me inscio & conscripsit & edidit rogavitque, ut tibi cum salute transmitterem. Ego certe nunquam ne verbulo respondissem, satur enim jam famæ sperno contentiones, & sufficere mihi credo mentem recti consciam. Præterea non magnopere laborandum duco, quis hujus vel illius inventi autor sit prior; sat est inventum esse, & ad publicam utilitatem conferre posse. Riolani autem opusculum avidius exspecto, in cujus judicio plus apud eruditos formidinis. Hisce vale, amicissime Wormi, & meo nomine saluta, quos salutare consuevisti, &, si iconem receptaculi inventor mihi transmisit, & illum salvere jubebis cum prompta officiorum oblatione. Hafniæ 10. Martii St. V. 1654.

T. T. Thomas Bartholinus.

EPISTOLA XXXVIII.

De Vitrioli minera.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

HAfniam vestram Regiam delatas meas manu menteque amica exceptas, exspectatissimæ Tuæ omnique suaviores Ambrosiâ internuntiæ indicant. Gratulor mihi de faustissimo sidere, & symbolismo tam amico, Fatis vota secundantibus. Regero hasce, si non scriptionis dignitate, gratiarum actione tamen gravidas, quod, posthabitis indefessis lucubrationibus & negotiis, hoc otii amico concesseris, imo re ipsa pronum mentis affectum contestatum volueris; neque enim levi pendo transmissam sub nomine Vitrioli mineram, quam cum examini subjecissem, nescio qua singulari me affecerit voluptate, spemque haud levem fecerit insignis cujusdam, tum in re medica, tum in aliis, inde redundaturi beneficii. Ignosce, Vir Clarissime, ubi pro genii mei modulo exquisitius forsan & curiosius, quam deceret, in locum ejus natalitium, inventorem, & tempus inquiram, à à quo innotuit; examini ne subjecta sit metallurgico an philosophico? ejusque an copia comparari possit, & alia, quæ forsan occurrunt scitu necessaria. Sine strepitu & sub

ſub Harpocratico ſilentio hæc reſciſcere aveo; ingenuam meam poſtmodum hac de minera mentem & jamdum factam experientiam repromitto. De Collegio Naturæ-Curioſorum en ſchediasma, cui nomen nondum dedi meum ob prægnantes ſatis rationes, quas ubi dilutas videro, pro virili hanc provinciam coadornare haud gravabor. Expoſuiſſem eaſdem, niſi mallem exactiſſimum, Vir Excellentiſſime, hac in re adjectum calculum, & κριτήριον. Nundinas noſtras Francofurtanas hac vice inviſere & in medica inquirere non licuit. Cl. Michelii, Profeſſoris Lipſienſis, opus Hermeticum quam primum prelum ſubire audiero, aut exemplar ejus nactus fuero, comparabo &, ſi cupis, transmittam: Quantum audio, erit pharetra omnigeno ſagittarum medicarum genere refertiſſima, & virum hunc addecens labor. Quid Anatomica Tua? Nec enim dubito, quin hiemale hocce tempus

Cum Zephyro, primisque Roſis & hirundine prima Nomine Tuo digna ſuggerat. Perge in ſtadio hocce, Vir Celeberrime, athletice, & fauſto pede perage.

Lapidum, terrarum, aut qualiumcunque foſſilium, collectanea procurabo Tuos in uſus.

Ego totus in examen minerarum incumbam, quanquam de mutatione loci jamdum solicitus sim; tum quod heic locorum rara sit Praxis, tum quod ab eo tempore, quo Illustrissimus meus Ernestus Hassiæ Landgrafius Pontificiam amplexus δȣλειαν, id indies experiamur, quod olim etiam notissimum, Apostatam osorem sui ordinis. De quibus alias. Hisce Vale, Amicorum Fautorumque Ocelle Clarissime, meque ulteriori benivolentiæ Tuæ aura frui permittito.

Rapt. St. Goar. ad Rhenum.
Palmarum 1654.

Tuus totus ex animo
Janus David Wilhelmi D.

EPISTOLA XXXIX.

De Vasis Lacteis & Lymphaticis experimenta.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

SUavissimas Tuas, Vir Excellentissime atque Clarissime, Patrone ac Fautor suspiciende, per Dominum Oberbergium transmissas optime ad me perlatas esse, testes erunt præsentes literæ; quæ quantoperè gratæ mihi

mihi fuerint, pro Tuo in me amore, & mea in Te reverentia, vel me tacente, colligere poteris: ac gratulor mihi equidem de prosperitate ac incolumitate Vestra, quam literæ Tuæ jucundissimæ indicarunt; hanc Vobis propriam & sempiternam voveo. Delectationi autem maximæ fuit, ex Te inprimis felicem progressum Anatomiæ Augustæ rescisse; utinam eam propediem perfectam videre liceret: sed doleo impensè labores Tuos ob ruditatem sculptoris tantum adauctos: nominis Tui fama, quam ampliorem hoc quoque spondet opus, condimentum aliquod istis afferet molestiis: verum eas amplius cumulari sentio novis Veterani Parisiensis Responsionibus, quas intueri exopto atque olim solidam illarum à Te compositam Refutationem, qua convicti homines creduli tandem naturæ & veritati fasces submittere cogantur. Ita sub hisce dissensionibus Cl. Bartholini laus multò magis inclarescet, ut multi, mordicus jam antiquorum placita tenentes, si non in totum, maxima tamen ex parte ad ejus accedant opinionem, cujus aliquot jam vidi exempla; eorundem unicum audire non pigeat. Cùm Marchetto Juniori, Viro in anatomicis versatissimo, publicè tàm lacteum thoracicum, quam vasa lymphatica de-
 mon-

monſtrarem, obſtinatè vaſa eſſe negabat, ſed pro nervis pugnabat, (idem de lacteis meſentericis ſtatuens) neque copioſius effluens liquor opinionem ejus diluere poterat: diſſecuit autem truncum prope axillares, cumque perveniſſet ad proceſſus diaphragmatis, triumphum canebat ante victoriam, certus ſcilicet, quod ibi eſſet plexus nervorum meſentericus, à nervis ſexti paris oriundus, cujus hunc ramum eſſe aſſeverabat, ſeque perducturum ad cerebrum, nî ruptus fuiſſet: ſed verba erant. Jam verò pluribus factis canum cædibus, inflatoque per tubulum ductu atque corde, mutaſſe eum ſententiam ac pro peculiari vaſe, non tamen lacteo, agnoviſſe inaudio; ſiquidem, quod mirum & mihi vix credibile ſit, apertis pluribus jejunis, paſtis, diverſis horis, nunquam, uti ſpectatores narrarunt, lacteum chylum, ſed ſemper ſerum ſalſuginoſum in ductu thoracico inveniſſe dicitur; quem interdum ſimplicem, duplicem interdum reperit; nuſpiam tamen inſertiones Pecqueti multiplices conſpexit. Obſervavit quoque motum retrogradum in lacteis, chylum ad hepar deferre creditis, eaſque ligatas intumeſcere hepar verſus: quin & vaſa lymphatica in thorace notavit; quas & ipſe non ita pridem animadverti œſopha-

pha-

phagum amplecti, venam azygos transcendere & in ductum lacteum inseri. Videor mihi quiddam nuper in fœmina conspexisse, quod vasis aquosis quam simillimum fuit, dubius tamen sum, annon fuerint venæ lacteæ. Fœmina probe pota ac ebria ex alto delapsa contusione cranii vitam finierat: conatus sum inquirere ductum thoracicum, & principium, scilicet glandulas lumbares, inveni; ad has supra cavam tendebant ramuli pertenues tali liquore, qualis in vasis continetur lymphaticis, repleti; an forte fuit chylus serosior ob potum copiosum assumtum, an serum, decernere nequeo. Molinettus, Anatomicus superior, in omnibus Tibi assentitur, sed exauctorationi hepatis subscribere non audet. Folium, bis degens Venetiis, exquirere nondum potui, tertium in festo Ascensionis eò profectus omnem movebo lapidem, ut eum inveniam, & tractatum Tuum tradam. In nosocomiis nihil adhuc comparuit; si occasio dabitur, nunquam Tui immemorem futurum certò Tibi persuadeas. Percepi hic Patavii de Balsamo quodam, scilicet Unguento vulnerario, in regione Vestra admodum celebri, quod ad vulnera, ulcera, rupturas, & fracturas &c. valde commendatur; nominatur Unguentum Törckelianum (*Tör-*

(*Törckels Smöretse*); primum villico cuidam Holsato innotuisse dicitur, qui Regi Vestro postmodum communicavit, unde in manus complurium nobilium pervenit. Ejus compositionem ac utendi modum si Tua indipiscerer solertia, nescio quibus observantiæ generibus id rependerem. Jam plura adjicere non audeo, nisi ut me, ceu hactenus fecisti, porro Tuo amore complecti digneris, Tibique certo persuadeas, Tuam incolumitatem inter preces ad Deum fusas semper mihi curæ ac cordi esse. Vale quàm felicissime. Patavii 16. April. 1654.

T. Clar. Exc devotiss.

Michaël Lyserus.

EPISTOLA XL.

Plempii de Riolani scripto & Harvei generatione judicium.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

MARTIN BOGDAN S. P D.

HUmanitas tua, quâ me dignatus es Vir Excell. gaudere, excusabit libertatem scribendi, cum præsens tua interturbare nequeam meis nugis studia, & gratulor mihi, quod eas non experior tibi esse molestas. Præ-

Præmisit Hauboldus aliquot opuscula hoc anno invulgata; inter alia vidi Plempii fundamenta Medicinæ aucta, quæ ideo lubido incessit legere, & cum secunda editione conferre; pauca offendi, eaque omnia Galeno & antiquorum scholis adversa. Addidit mesenterio novum ductum Thoracicarum ex Pecqueto & Hornio, hunc tamen suggillat; verba sunt: Primus tamen, qui prodidit, est Joannes Pecquetus, nam anno demum sequenti prodiit libellus Hornii. Subnectit: Istis posterior Thomas Bartholinus Danus, Doctor & Professor Regius, eodem anno 52. tractatum invulgavit de Lacteis Thoracicis. Hic visis utriusque jam laudati viri scriptis rem diligentius, & amplius examinare adgressus, comperit in brutis quidem receptaculum chyli tale, quale describunt existere, sed in homine non item. Pecquetus quidem & Hornius sola bruta in hoc negotium dissecuere. Bartholinus hominum, sed primum à carnifice mactatorum, exta recentia intuitus & perscrutatus, officinam illam nobis detexit, ostenditque non receptaculum esse cavum, sive saccum, ut vocat Hornius, sed glandulas esse eodem loci, quo receptaculum, sitas, scil. in regione lumborum tres ut plurimum, aliquando plures, magnitudine ad trium transversorum digitorum

rum longitudinem. Præterea ramos emitti ad emulgentes arterias & capſulas *atrabilarias*, ad uterum etiam, ad jecur, *ad* mammas. His omnibus auxit paſſim ſua fundamenta, & parum mutatis verbis infert: rationem adeſſe, cur cito tranſitu eodemque colore, ſapore, odore, excernantur potulenta per urinam: addit, chylo nutriri fœtum in utero, & lac eſſe chylum, partemque ferri ad hepar chyli, & partem ad cor. Hæc & ſimilia in aliis locis quoque repetit, ut conjiciam, illi nondum innotuiſſe Vaſa Lymphatica, quia cum Hornio diſceptat; dari vias ex meſenterio ad *hepar*; & aliquid deferri hepati humoris; nil enim ornatus gratia moliri naturam. Scriptum Slegelii contra Riolanum multum effert, ſeque contra Riolanum in ſimili materia calamum arripuiſſe, verum, ſolidiſſimo opuſculo viſo, ſe omni indignatione ſublevatum, & quod nil potuiſſet addere. Subnectit: Riolanus manum operi non admovet, at gloriam inventionis aliis invidens, ut & ipſe aliquid inveniſſe videretur, avia rationum ſecutus, fingere multa mavult, & orbi imponere, quam verum ſenſu comperire, illudque confiteri. Harvei ſcriptum de Generatione Animalium parum facit, quod aut obſoleta aut paradoxa contineat; id tamen in com-

compendium digessit, propter viri existimationem, quam ex invento Circulationis adeptus est; paucis rem absolvit, & re vera semen in uteris animalium adesse, iisdem, quibus ego, probat, ut jurarem nobis eundem genium adstitisse, quia uterque, neutrius scripto viso, talia scripsimus. Addit, non potuisse Harveum in cervis damisque videre semen, quod animalibus perterritis in mactatione elapsum sit, cum eodem tempore & fæces & urinam exire animadvertatur. In fine collegit quorundam Theologorum Lovaniensium contra Cartesii Philosophiam epistolas, quam omnes impiam, & fidei catholicæ ob qualitates explosas, quas in sacra synaxi adesse adversam statuunt, ideoque indignam juventute; tandem subnectit aliam contra Kyperum Wermostius apologiam. Hæc Vir Excell. excerpta, non tamen ut nova scribo. Deus te, excellentissime Vir, eruditis omnibus incolumem diu servet & Medicinæ bono prosperi tuis adsint successus, tibi justæ vires tantisque laboribus, quibus suffocari te indignamur, tuamque inconstantem valetudinem quam precor firmet Deus. Vale, & me quocunque loco, dumne extra affectum tuum pone. Hafniæ 1654. 17. Maji.

EPI-

EPISTOLA XLI.

De Riolani Scommatis.

THOMÆ BARTHOLINO Roëschildiam.

PErcurri obiter transmissa Riolani opuscula, quæ, ne diutius iis defrauderis, gratus remitto. Semper verum credidi, quod in triviis decantatur:

Didicisse fideliter artes
Emollit mores, nec sinit esse feros.

Sed contrarium in Riolano nostro experior, qui etsi literatus & scriptis anatomicis celebris, ejus tamen mores nec Musæ, nec aula, nec anni, emollire potuerunt hactenus. Credo eum in vetularum educatum contuberniis, in quibus rixari, scommatis & sarcasmis certare, bonorumque famam proscindere, volupe est. Nec amicis compellationibus, nec errorum demonstrationibus movetur antiquior ille Scholæ Magister, quin convitia & maledicta toto horreo effundat in bene meritos, qui laboribus suis Reipublicæ literariæ prodesse student. Solus dominari, & tanquam Numen aliquod Anatomicum adorari cupit. Quæ hæc insolentia? Tuum est, mi Batholine, alto supercilio & silentio, morosi senis scommata contemnere. Docti ac probi, qui utrius-

utriusque legunt scripta, & justa lance rem expendunt, nugas ejus scurriles spernunt; siquidem rem raro tangat, & ut plurimum ineptiis ludat. Ægrius, crede mihi, feret nugas suas contemni, quam si verbis acerbius tractetur. Cui bono de ejusmodi contumeliis serram contentionis reciprocare?

Baccho bacchanti si velis adversarier,
ex insano stultiorem reddes.

Deus Te nobis incolumem ad majora & utiliora servet. Valemus DEI gratia in nostra familia omnes, & Te tuosque salutamus ac valere jubemus. Hafniæ 16. Jun. 1654.

T.

Olaus Wormius.

EPISTOLA XLII.

De remedio ad quartanam, de sale aëris, & Tartari fermentatione.

Thomæ Bartholino Roëschild.

MAgistrum Olearium necdum vidi, heri namque sub vesperam domum primum reversus est; datâ occasione T. E. nomine ipsum salutabo. Alteram fidei meæ concreditam salutem Cl. D. Joëli nuntiavi, qui miserum istum dilectissi-

mæ Tuæ Conjugis ſtatum juxta mecum ægerrimè tulit, quæſivitque an pulvis de Gannaperide mihi eſſet cognitus, & an eo uſa fuerit T. E. huic enim pulveri mirum quantum fidit; me autem ex Chifletio ipſi hac in parte oppoſui, nec ipſius uſum magnifaciendum credidi, eo quod paroxyſmos febriles retardaret magis quam tolleret, nec (monente Chifletio) inducias pro pace habendas, &, quod palmarium eſt, acerbiores poſt hujus medicamenti uſum evadere paroxyſmos. Ubi ille experientiam ſuam acclamare, mirarique à Chifletio tanto Medico (à ſe tamen lecto) hæc prolata, nec quicquam periculi eſſe, modo methodicè adhibeatur, ſe tamen ultra drach. non exhibuiſſe. Credit autem Clariſſimus D. Joël fermentum iſtud Quartanæ hoc medicamento quaſi vinctum & in unum compactum, niſi apti cujuſdam & appropriati purgantis beneficio è corpore educatur, vim ſuam fermentativam tandem exſerturum, unde perpetuum Quartanæ fomitem derivare poſſemus. Purgans tale ipſi ſunt pilulæ Spadanæ, nec ineptè eum curaturum ſtatuit, qui iiſdem non uno tantum die ante exhibitionem Gannaperides uteretur, ſed & ipſarum uſum ſequentibus diebus reiteraret. Sic & Panacæam Holſaticam cum magiſterio gummi gotte & Aci-

Acido Tartari in contumacibus hujusmodi morbis mirè commendavit. Dosis Magist. gumm. gutt. gr. 5. vel. 7. Salis Principis s. Panacææ Holsat. gr. 15. Acidi Tartari q. v. Descriptio Panacææ Holsaticæ in Schröderi (quem mihi mutuò dedit) exstat Pharmac. Med. Chym. l. 3. c. 23. tit. Nitrum Vitriolatum, s. sal Ducis Holsatiæ, &c. Miras huic medicamento vires attribuit, sanctеque juravit, hujus salis usu per sudorem multos sanitati restitutos, de quorum vita desperatum penitus fuerat. Vitrum quoddam mihi ostendit Clar. Joël, cujus parieti adnatum erat sal quoddam volatile, albicans, ab ipso sal aëris appellatum; In isto sale variæ salium, fluminum, plantarum, caudicum, &c. species accuratè repræsentabantur, in fundo vitri substantia quædam residebat lutea, crassa, & fæculenta, orificio vitri optimè clauso. Hoc pro secreto mihi monstravit, nec minus in hoc, quam in Davissonii speciebus abietinis, artificium latere statuit. Sic & fermentationem Tartari, quam ipsi Zuelferus per literas negaverat, ac pro nugis habuerat, mihi monstravit, in qua fermentatione variæ magnitudinis bullæ in vase isto excitabantur uvarum ad instar: ex fermentato hoc Tartaro spiritum Tartari tandem eliciunt, multo majoris effica-

ciæ ac virtutis, quam vulgari Pharmacopœorum modo producti. Processum fermentationis, cujus tamen divulgatio *mihi* à Cl. Joële interdicta, Præceptori aperiam, hicque est: Salis Tartari vel potius (quantum visu colligere poteram Cl. Joël Sal dixit esse) Tartari calcinati q. v. in vas fictile indatur, cui affundatur aquæ puræ lib. j. vel lib. ij. supposito igne coctio promovenda, quò ubi perventum fuerit, gradus ignis non nimis fortis, sed mediocris & minor quam antea accuratè observandus, sensimque pulvis Tartari crudi ollæ fictili subtili manu inspergendus, statimque, ubi iste pulvis resolutus fuerit, fermentari incipit, & in bullas, uvas uvarumque racemos exactè referentes, spectaculo satis jucundo elevari, ubi evanuerint bullæ, vel subsidere inceperint, alius inspergendus est pulvis, quamque diu fermentationis spectaculo frui velis, continuanda erit repetita ista inspersio. Quam Tui prodigus Omnipotentis Dei gratiam mihi precaris, Tibi quoque cum tota familia ex animo apprecor. Affines ac consangvineos T. E. cum fœnore resaluto. Vale, Mæcenas Magne, & in public. Patriæ, Familiæ meique bonum, diu feliciterque vive. Vale meque ama. Slesv. 25. Jun. 1654.

T. Excell. Discip. observ.

Henricus à Möinichen.

EPI-

EPISTOLA XLIII.

De Lacteis & Gannaperide.

THOMÆ BARTHOLINO Roëſchild.

J. LANGELOTT D.

REctè poſtremas Tuas Roëſchildiæ datas nuper exhibuit Eruditiſſimus noſter Möinichenius, juvenis ob morum candorem & literarum culturam mihi commendatiſſimus; & vidi ex iis abundè, quam cara acceptave ſint cuncta Tibi, quæ ab amicis proficiſcuntur officia, ut etiam exigua mea alicujus pretii æſtimaveris, quæ tamen usque adeò mihi non ſatisfaciunt, ut majora tibi lubentiſſimè, ſi modo vires permittant, oblata velim. Cæterum tradidi Möinichenio munuſculum, à Sereniſſimo Principe noſtro Tibi hac vice ob dedicatum Inventum Anatomicum deſtinatum, quod rogo non ſolum ſpectes, ſed mage ſingularem ejus favorem & clementiam, qua Te Tuaque complecti cœpit, quamque unà cum gratioſa ſalutatione literis hiſce denuntiandam juſſit. Interea non degenerem Te diſcipulum ſe præbuit Mœnichenius noſter, qui ipſa hæc vaſa una cum Lacteis Thoracicis ex meo conſilio Suæ Celſitudini in cane majori, quem Vertagum apellamus, ſatis dextrè de-

monstravit. Vidit sane illa Curiosissimus Princeps non sine insigni delectatione, *Bartholinumque* eò magis æstimare cœpit ob tam rarum inventum, tot seculis hactenus invisum. Miratus verò est, quomodo fieri potuerit, ut ductus ille Lacteus, conspicuus magis præ Lymphaticis, tot Lynceos Anatomicorum oculos effugere potuerit. Monstravi statim rationes à Te cap. 18. Histor. Anatom. Lacteorum Thoracicorum adductas, & in iis acquievit. In rarioribus Historiis Anatomicis continuandis quod tua nunc occupetur industria, gaudeo, & gratias habeo, quod me quoque ex minimis unum ad tantorum Virorum consessum peramanter invites. Accederem utique & symbolam conferrem, nisi neglexissem annotare, quod anima harum perhibetur esse, necessarias scilicet circumstantias, sine quibus vix fidem à lectoribus impetrant. Curabo tamen, ut unâ aut alterâ amantissimæ Tuæ voluntati satisfaciam. Dolet valdè, quod amantissimam conjugem febris quartana adhuc affligat. Me inscio verò factum, quod Mœnichenius de Gannaperide transscripsit. Sane, si ad hunc morbum debellandum me accingerem, forsan Dei gratia alia suppeterent, quibus non sine successu hactenus fui usus. Feci tantum expe-

experimenti mentionem, quod tunc de Gannaperide in Quartanario quodam habueram, qui secunda ejus sumptione statim convaluit, & sine ulla subsequente recidiva, veluti Chifletius illam incusat, adhibendo binis vicibus Pilulas nostras Spadanas, quarum ope omnis tartarea & nigricans colluvies felicissime fuit eliminata. Vale, Celeberrime Vir, atque, ut in pestifera hac lue, quam proh dolor densissima strage grassari apud vos audio, incolumis cum omnibus Tuis vivas & vigeas, Supremum Numen supplici prece veneror. Gottorpi 22. Jul. 1654.

EPISTOLA XLIV.

De Elixire Pestilentiali.

THOMÆ BARTHOLINO Roëschild.

SUavissimas Tuas 3. Julii Roschildiæ datas rectè accepi, ex quibus prosperam Tuam Tuorumque valetudinem lætus percepi, sola adhuc restat T. E. Conjunx charissima, cui (ratum sit votum) post tot mœstos dies firma salus lætior tandem arrideat. Inclusas ad Cl. Rhodium, ubi Diis vialibus Patavium venero,

rectè curabo, proque iis immortales ago gratias. Viro humanissimo D. Joëli suas tradidi, promisitque responsionem, sique otium supperet observationes aliquot, semper enim occupatissimns est. Polypi cordis historiam ac iconem brevi Tecum communicaturus est. In lignea reconditum capsula per Tabellarium, qui curru vehitur, jam transmitto, una cum medicamento quodam antiloimico, quod Cl. Joëli acceptum feres: Elixir est Præservativum, qno feliciter utatur Præceptor meritissimus, juxta mecum sincerè optat Magnus Tuus Amicus Cl. Joël, dosis cochlear j. ad præservandum cottidie usurpandum. Pro parentibus meis tale mihi quoque præservativum dedit, cui curativum addidit, sed in multò minore quantitate, dos. gutt. 9. in aq. è typhis cervor. s. aq. C. Cervi, s. card. benedicti assumendum, postremi dimidiam partem à Parentibus meis exspectabis, nomine Tincturæ Bezoardicæ hoc insignivit, plurimum Camphoræ & aliquantulum Balsami Loimici Hennisii in se continet, instar olei supernatantis, vitrum igitur diligenter agitandum, quoties medicamenti hujus usus exspectatur, qui ter uno die ab infectis usurpandus. Elixir præservativ. ex hisce componitur.

R. Elixir

R. Elixir noſtr. Balſamici part. ſʒ. (ex eſſentia ſuccini, Juniperi, & Cervi)

Citri part. 4.

Præſervativi Joëlis part. 1.

Elixiri hoc ſemper utitur Cl. Joël, cujus deſcriptionem antea mecum communicavit, quæ hæc eſt.

R. Gummi Ammoniaci ſpir. vini elot. repurgat. & ſoluti.

Aloës opt. purificat. ac ſpir. vini elotæ

Myrrhæ ſelectæ an. Unc. iij.

Croci Orientalis Unc. i ſʒ.

Flor. Sulphuris ter à Realgare ſublimator. Unc. xij.

Quibus bene pulveriſatis addantur in cucurbita vitrea ſpir. vini optime rectif. ſpir. meliſſ. ana ad eminentiam palmæ. Fiat digeſtio in igne arenæ 3. vel 4. ſeptiman. donec tinctura commoda elici poterit, quæ extrahenda remanentibus fæcibus, quas tandem calcinabis. Ex calcinata hac materia ſal eliciendum, quod reſolutum Tincturæ addendum, ſic enim virtus medicamenti adaugetur. Elixir vocat præſervavum, ejuſque uſus ipſi admodum familiaris, in pectoris affectibus aliiſque. In ſcorbuto cum aqua antiſcorbutica Mynſichti vel alius, ſe eo feliciter uſum aſſeverat. Ob

summam, quam in hoc Viro humanissimo expertus sum, humanitatem, multum ipsi debeo, nec enim ullum ab ipso intermissum est humanitatis officium, quo mihi gratificari potuit, Tibi vero multo plura debeo, quod Ipsi tantopere commendatum me volueris: strenuam daturus sum operam, ne beneficiorum Præceptorem meum tandem pœniteat. Quia Chyli Receptaculum ut & Vasa Lymphatica needum viderat Cl. D. Joël, ea ipsi in venatico cane satis conspicua, 3. Julii monstravi; Lymphatica tum vidimus in in inguine, hepate, prope cor, ubi glandulas adpinxit Rudbeck, quas tamen observare nequivi, glandulam vero sub porta sitam lymphatica recipientem, præmissa in mesenterii parte, hepar ventriculo ac intestinis annectente, ligatura, manifeste vidi, quæ, ob impeditum lymphæ cursum, tumida ovum columbinum magnitudine referebat. Sequentibus diebus, quæ ipsi in cane isto ostenderam, Celsiss. Principi indicavit, cui eadem videre placuit, hinc ita volente Duce alium canem venaticum, quinta vel sexta ante sectionem horâ bene pastum, præsentibus Celsiss. Principe, Liberorum Principum Præfecto cognomine Lytzou, Clar. Joële aliisque, 17. Julii vivum dissecui, monstravique (1) Ve-

(1) Venas Lacteas Asellii, satis copiosè per universum mesenterium dispersas; (2) Receptaculum chylo refertum, cum suo ductu Thoracico, calamum scriptorium crassitie superante; (3) Vasa Lymphatica prope hepar, in inguine ac artu sinistro; (4) In crure sinistro motum sanguinis. Singula hæc mirè Celsiss. Principi placuerunt, qui ea nunquam ante viderat, hinc 18. Julii in certum clementiæ ac favoris signum aureo me donavit annulo.

Hisce vale, Præceptor meritissime, meque, quem toties Tuum fecisti, ne porro desere. Vale iterum felicissimè cum tota Familia cunctisque Amicis, quibus meo nomine amicissimam nuntia salutem. Slesvici 23. Julii 1654.

T. E.

addictissimus & obsequ.

Henricus M. à Möinichen.

EPISTOLA XLV.

De Consensu Partium.

Thomæ Bartholino Hafniam.

QUas ad Te Slesvico 23. Julii dedi, una cum binis istis pyxidibus, rectè curatas spero, per Tabellarium namque Dunchel dictum eas transmisi. 27. Julii circa vesperam Hamburgum veni,

veni, octiduum hic mansurus: sciendi cupidus, quid novi in ampla hac ac populosa civitate ageretur, reddita per phosphorum prima luce, per servulum quendam ad Templum primarium à Judicio nominatum me statim deduci curo, ubi in Bibliopoliis impudens istud Riolani scriptum, cedro dignissimis T. E. libris, quavis corona dignis, oppositum statim offendi, duo mihi comparavi exemplaria, quorum unum Præceptori meo transmitto, quia à plurimis T. E. amicis avidè exspectari sciebam, Tibi unum offerre volui, quo amicis illud à Te expetentibus hac in parte gratificari poteris. Currente oculo quædam in eo legi, sed obstupui steteruntque comæ, vox faucibus hæsit. Jovem Lapidem juro, tantam in Literato, in Viro, in Sene, qui dictaturam quasi literarum ambit, me nunquam exspectasse impudentiam, quantam in hoc scripto adverti. Tuas interea vices serio doleo, quod de Republ. literaria optimè merito tale vigiliarum ac laborum, non sine ingenti virium jactura exantlatorum, pretium Tibi solvat malevolus hic senex; a candidis rerum æstimatoribus, de Tuis meritis rectius judicaturis, multò dignius feres. Stenbuckius heic est, brevi domum rediturus. D. Otto Sperling heic habitat, quem tamen necdum

dum vidi vel conveni. Medicus quidam Hamburgenſis, vir ſenex, D. Bernhardus Langwedelius, heri in meo fuit hoſpitio, qui, ubi Medicinæ me addictum cognovit, ſe tractatum quendam futuris Medicis apprime utilem præ manibus habere mihi indicavit, rogatus à prandio ipſum ſtatim inviſi, iſtumque, de quo ille antea mecum, mihi monſtravit tractatum, cujus inſcriptio hæc eſt: Conſiliarius Anatomicus, Conſenſum partium corporis humani tam externarum quam internarum per præcepta atque exempla, Veterum potiſſimum authoritate & Recentiorum demonſtratione anatomica ſtabilita, cum monitis quibusdam annexis exhibens, & praxi medicæ apprime inſerviens, à Bernhardo Langwedelio Hamburgenſi M. Doctore informatus. Calcar ſibi à multis Præclaris Viris additum ajebat, ut opus iſtud abſolveret nec in nonum premeret annum, jamque brevi in Belgio emittendum promittebat, quamvis necdum ultimam impoſuiſſet manum. Opus ſane eſt laborioſum & vaſtum, ſed id in eo deſidero, quod, veterum authoritatibus planè emancipatus, parum vel nihil Circulationi vel ejus Defenſoribus tribuat, unde falſas nonnunquam conſenſuum cauſas ab ipſo aſſignari fas erit, quod Tyroni haud leve in legen-

legendo impedimentum erit. Partem quandam istius tractatus in hospitium meum mihi concredidit, quia diversis diversa placerent, meumque de eo judicium ipsi constaret, hinc placuit mihi celeri manu quædam ex ipso transscribere, quo methodus ipsius Præceptori meo innotesceret. Abitum urgente Tabellario, Præceptori meo desideratissimo cum Conjuge, Filia, Matre, cunctisque Amicis ac Affinibus prosperam ac perpetuam precatus salutem, filum abrumpo. Vale interea quam felicissimè mihique porro fave. Dabam Hamburgi 29. Julii 1654.

Henricus à Möinichen.

Abdominis musculi sub hypochrondrio dextro siti & læsi in consensum trahunt peritonæum ratione viciniæ.

Id quod declaratur exemplo pauperculi. Anno 1641. 28. Augusti Marchiacus quidam P. W. 33. annorum ante annum elapsum à rotis rhedæ benè onustæ circumrotatis super hypochondrio dextro fuit vehementer conquassatus, sine tamen costarum notharum fractura; diarrhœa & vigiliis ob cruciatus atque dolores comitantibus.

Eventus

Eventus lethalis.

Methodica curatione per phlebotomiam & alia necessaria præsidia ab initio neglecta, & febri symptomatica ex abscessu superveniente, tandem viribus collapsis, vitam cum morte commutavit.

Relatio Anatomica.

Partium infimi ventris.

Ratione situs, suspicio aderat, partem affectam fuisse jecur, at vero post obitum longè aliter observatum fuit, nam ante corporis dissectionem tetigi hypochrondrium, quod non erat durum, sed admodum molle. Ergo hepar non fuisse primario læsum, inflammatum aut induratum, conjectura assequi licuit.

1. Primò itaque incisis in forma crucis abdominis musculis, statim ex dextro latere materia purulenta copiose effluxit ad lib. ſ. sine ullo abscessu in jecore apparente; apostema enim intra abdominis musculos & peritonæum continebatur.
2. Pars omenti erat abscessui adnata, ita ut novacula illud separare necessum fuerit.
3. Hepar vero situm obtinebat sub meditullio diaphragmatis, ad sinistrum hypochrondrium inclinans & sterni costis nothis undiquaque beneficio membranarum annexum, quod digitis fuit separatum. (a)

4. Ma-

4. Magnitudo abſceſſus tanta erat, ut pugnus grandior in eo abſcondi potuerit, ſitu jecoris aliorſum translato.

5. Ventriculus ſatis magnus ſitum obtinebat ad ſiniſtrum latus magis vergentem, ob abſceſſus grandioris præſentiam.

(a) Quibusdam corporibus à natura datum eſt, ut hepar fibris quibusdam coſtis inferioribus copuletur. Itaque laborante hepate, imago pleuritidis repræſentatur. Aliis materia quædam craſſa & viſcida in membranis pectoris colligitur, toto etiam thorace, unde dolor gravis, dyſpnœa & ficta pleuritis. Nam nec pungit dolor, nec febris incenditur, ut nec, ſi flatus membranis aut intercoſtalibus muſculis impactus eſt. Aliquando etiam muſculi inflammantur, ſed pulſus hic alius, nempe mollis. Dolor gravis eſt, non pungens, & omnia ferè leviora ſunt.

Membranæ quoque thoracem diſtinguentes ſi inflammantur, par negotium vitæ faciunt atque verus lateris dolor.

Sæpe etiam inferioribus coſtis inflammatis, diaphragma atque hinc *ſtomachus* graviter laborat magno cum periculo. Morbus hic proximo vere anno 1551. ante Paſcha plurimos & eos maximè, qui vel temerè vel negli-

genter

genter curati ſunt, ſuſtulit. Holler. libr. 1. de morb. inter. c. 26.

Interdum Monita Practica ſubjungit.

Index tractatus ita incipit:

EPISTOLA XLVI.

De Riolano & Pecqueto.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

UT tuis Hafniæ datis 26. Aprilis, poſt duos menſes acceptis, tandem reſpondeam, per me ſcias velim, me ſingulari Dei gratia vigere & valere: ſi parcius ad Te ſcripſi, quam antea, cauſa fuit, quod neminem haberem, cui

tutò poſſem literas meas committere. *Hiſtorias* tuas *Anatomicas* hic habeo, pro quibus gratias ago tuæ humanitati. *Hiſtoriam* tuam *Vaſorum Lymphaticorum* nondum hic vidimus: mitte quæſo, ut & Commentarium de *Paralyticis N. T.* & alia, ſi quæ ſint. *Riolanus* noſter à multis menſibus malè habet: utinam brevi convaleſcat, & inchoata perficiat: præſertim quod maximè habet in animo, *Reſponſum ad quendam* Curtum non tam Doctorem quam decoctorem Monspelienſem: ignarum animal, maledicentiſſimum & convitioſiſſimum: ut & Tractatum *de venenata chymiſtici ſtibii natura*, adverſus tot impoſtores, qui nuper hic graſſabantur, quique frequenti civium noſtrorum nece, tam ſibi quam arti ſuæ fuſoriæ pleniſſimè decoxerunt. adeò deleterium & maleficum ſtibium experta eſt civitas noſtra. *Pecquetus* hic vivit, & alteram, ſed auctiorem, ſui operis editionem procurat, novis aliquot experimentis illuſtratam & confirmatam: poſtmodum reverſurus in Septimaniam, cum Epiſcopo ſuo Agathenſe, cui eſt a ſecretis. Te vero, amicorum jubar & decus, ſalvere valereque jubeo: Vive igitur, vige atque vale, meque ex animo amantem & veterem ami-

amicum redama. Vale carum caput. Parisiis 31. Julii 1654.

Tuus aſſe & libra
Guido Patinus, Bellovacus, Doct. Med. Pariſ.

EPISTOLA XLVII.

Pro Lymphaticorum prima inventione.

MARTINO BOGDANO Helſingor.

THOMAS BARTHOLINUS. S. D.

ITa eſt, mi Bogdane. Cum Naturæ inventis creſcit & invidia. Seculi noſtri eſt felicitas, multis diligentiæ abundare exemplis, & indefeſſo ignotarum obſervationum ſtudio efflorescere. Sed nullum unquam ſeculum aut vitiorum fuit aut calumniarum feracius, quo everſi mores, regnat nequitia, in deterius res humanæ & in omne nefas labuntur. Tempora hæc juſtis de cauſis deteſtamur. Infauſta ſanè & ruinæ ſuæ vicina, quibus fructum laborum referimus, quem merentur deſidioſi, quem concedunt invidi bonorum obtrectatores. Nihil jam tam ſacrum eſt, quod ſacrilegum non inveniat. Nolo aliorum infortunio diſcere, quia meo expertus loquor. Nulla ex calamo li-

nea fluxit, quin à maligna invidentium lingua ſit commaculata. Nihil ſcripſi, quod non auſi ſint damnare, qui me ſcripſiſſe ægris oculis adſpexere. Si calami ductus vel leviſſimos interrumpere, ſi papyrum divellere poſſent, non defuturi eſſent, qui ex meo excidio immortalem ſibi famam ſponderent. Deo ſummo ſit gratia, quod creverit ſub pondere virtus, & palma arctius preſſa altius ſurrexerit. Plus candidi rerum æſtimatores addiderunt laudis, quam detraxerunt malevoli. Qui inter minima reputavi ſiniſtra multorum de me judicia, maxima famæ acceſſione ſemper æſtimavi bonorum applauſum, mentem recti verique conſciam, & publicam, cui me emancipavi, utilitatem. Mali mortalium quorundam & corrupti mores nunquam transvorſum me rapuerunt, quin mea virtute & innocentia involutus contra invidiam ſperatam audacter ſim luctatus, ſpreverimque injurias, quas in ſapientem non cadere Stoici prodiderunt. Rectè Seneca: Eſſe aliquem invictum, eſſe aliquem, in quem nihil fortuna poſſit, è Rep. humani generis eſt. Ita hactenus ætatem inter labores trivi, annoſque definito vivendi ſpatio decurtavi, ut, quod ſupereſt, currendi tædio, niſi vires ſufficiat Deus, difficulter abſolvam. Nam omnium la-

laborum pretium ad ſe rapit invidia, & tyranni inſtar totum me exſugit, ut ſola mihi ex tanta laniena ſuperſint oſſa. Hebet calamus, corpuſculum enervatum, vitæque ſumma brevis ſpem longiorem vetat inchoare. Nimio mihi pretio fama ſtetit. Barbam ſenes vellunt ex invidia, juniores ex malitia poſticas lacinias arrodunt, medioxumi amico vultu tela ingerunt clandeſtina ex æmulatione, &, ſi rectè calculum pono, ubique inſidiæ. Ego verò inter tot difficultates nunquam abjectus, obfirmato animo & conſtanti hos vici humanitate, iſtos ſprevi, ſua illis reddidi, tandemque Deo innocentiam commiſi, Eruditis cenſuram, omnibus candorem & publicum juvandi ſtudium.

Fata noſtra ne mirare, Clariſſime Bogdane, ſed in Tui aliorumque ſolatium interpretare. Fando accepi, Te inter naſcentis famæ initia ſtrenuè à quibuſdam conviciis eſſe exceptum, mordaci calamo diſcerptum, & inter viliſſimos nullo tuo merito habitum. Doleo vicem tuam, quia mei cauſa male audis, & inſigni in Præceptorem, in Amicum, pietate famam tuam inimicorum calumniis expoſuiſti. In odium traheris, quia Bartholinum amas propugnaſque, cujus induſtria & parta apud meliores gloria ſciolis multis & minorum gentium diis ſor-

det. Ne expavescas. Irritæ minæ Te non prosternunt. Regium est, benè agere, & male audire. Constans tuus in me amor, omni encomio dignus, etiam apud nolentes, pietatis extorquebit confessionem. Inter alia, præter æquum Tibi exprobrata, laudem proprii scripti intelligo Tibi invideri, & fœtum tuum genitori vero auferri, expositumque mihi adoptari. Bone Deus, quam iniqua pateris, quam tuo nomine indigna & eruditione. Cæca jam libidine cuncta peraguntur, nec, quid scripturiant invidi, quidquam pensi habent, modo invida scribant. Oportet omnis sensus, omnis eruditionis defectu misere laboret, qui prima fronte non videat, quid inter meas intersit lucubrationes & Tuas. Diverso, neutiquam contrario, animamur genio, & comptum tuum sermonem acutumque à meo scribendi charactere differre plurimum, vel primis literarum tyrociniis initiatus discernet. Sententiarum quoque & opinionum diversitate, facile Tibi tuum partum vindicaveris, qui non ubique mea vestigia legis, nec sententias sequeris, sed libero spiritu eruditè per susceptum argumentum decurris. Prompta autem tua in scribendo facilitas, in judicando subtilitas, in Medicina, in Anatome, in Naturali scientia, in meliori de-

denique Litteratura peritia, mihi non invidis adhuc perſpecta, & erectum nulloque fuco adornatum pectus, non hujus tantum opuſculi, ſed melioris argumenti capacem Te aſſerunt. Obloquantur quicquid voluerint, qui de ignotis ſibi virtutibus judicandi ſumunt licentiam, nunquam, me ſponſore, vi ulla obtinebunt, ut non ſis vel doctus vel operis tui auctor. Mirari ſubit frontem in nonnullis perfrictam, qui pro lubitu de eruditis decernunt & eruditione ipſa, quam ab artifice excludunt, quia ignari ſunt, nec tamen erubeſcunt in orbis ſcenam prodire, magnoque furiarum genere inquietati bonos publicique amantes & candidos velut Prætoria authoritate proſcribunt, ſibique plenum in doctos jus arripiunt. Veterum Philoſophorum finita jam eſt controverſia, quum pulli vix perrupta cruſta gallinis incubantibus inſultant. Inauditum hactenus, rara artis & Naturæ primis patere, qui per antiquæ experientiæ defectum ignorant, quid diſtent æra Lupinis. Sed miraculorum ſeculum hoc ferax eſt, & monſtrorum, ad quæ horrent, qui umbris terrentur & vanis rerum ludibriis.

Ego vero quid conquerar, quod laboris tui fructus mihi gratis adſcribantur, qui gratias agere debui, quod in mei defenſionem pro-

duxeris præclarum optimi affectus monumentum? Quod si opusculum tuum ob orationis elegantiam & rerum acumina indignum Tibi videtur, cur Tu moresque *Tui* atro carbone notantur? Si meo calamo censebitur dignius illorum confessione, qui aliquam in me eruditionis exiguæ partem agnoscunt, cur erubesceres? Cur scriptionis tuæ Te puderet? Ego profecto tam Tui operis auctor sum, quam Tu meorum. Neuter alterius opera indiget. Nam te inscio sæpe calamum meum implevi, & me non consulto feliciter in chartam conjicis quidquid fœcundum ingenium ex se parturit. Non adeò tibi curta domi supellex, ut vel sermonem latinum cum lunæ face debeas emendare, vel argumenti tui momenta in quovis bivio ab aliis cogaris emendicare. Candide loquor, & publicè testabor, si volueris: ægrè ferò tui causa, quod possessori legitimo sua denegentur. Ego me omni jure abdico, quod nunquam possedi; tibique ex debito, ex merito, defero, quod nec scripsi, nec, ut scriberes, unquam fui author. Enimvero eo tua tempore chartis consignasti & in publicum emisisti, quo occupatissimus ego, cruda valetudine, à publicis Academiæ nostræ negotiis vix spiritum trahebam. Aliud tum mente agitabam, quam inimici-

micitias provocare vel illatas declinare. Decrescit indies corpusculi vigor, & quo metam vitæ accedo propius, eo me ab omni offensa mortalium removeo longius. Studiorum & reliquæ vitæ finis est, prodesse publico, nemini nocere, & injurias condonare. Catalogum Operum ad invidiam plurimorum exauxi, nec opus erat tuis laboribus increscere, quia nimium scripsi. Nimium dico, quia pro opera bono publico navata nihil merui, præter inimicos. Tibi verò corporis robur animi vigori par est, & ætas florens laboribus sequuturis abundè sufficit. Patere igitur, Erudite Bogdane, Tibi eripi laboris operisque tui laudem, quia pati me volunt, in primam Lymphaticorum Vasorum societatem illos admitti, qui tuam mihi pro arbitrio Dissertationem assignant, meam mihi detrahunt. Nec animum abjicias, quod primo isto conatu invidiam multorum in Te concitaveris. Expeditum tibi iter ad majorem famam stravisti, scientque posteri, quantum in propria causa tuenda valeas, qui tam mascule in aliena defendenda te gessisti.

Camarinam ab adversario motam non tangam, nec de controverso inter vos argumento verbum addam. Est tibi in promptu ingenium, penna ad obsequium facilis, ampla

eruditio, ut, quæ tua ſponte, amore mei & veritatis, in Te recepiſti, ipſe nullo negotio nulloque conſulto ſis defenſurus. Nunquam ego de iſta controverſia ſerram ullam reciprocaſſem, partim quod citius cœlum crediderim ruiturum, quam de eo litem motum iri, quod nemo meum negaverat, quod nullus mortalium, ſuperos teſtor, de ſuo aut mihi aut Clar. Lyſero, cui inventionis laudem communem volui, communicaverat: partim quod tanti Reipubl. literariæ intereſſe nunquam putaverim, ſcire, quis prior vel invenerit Lymphatica, vel divulgaverit; partim denique quod laureolam in illo muſtaceo non quæſiverim, de gravioribus ſolicitus, quæ mihi ex immutato hepatis officio ab antiqua ſummi Riolani pharetra imminebant. Nullam igitur ſatis prægnantem inveni cauſam, quæ mihi Apologiam extorqueret. Non rei veritas, cordatis omnibus & antiquæ fidei candidatis manifeſta & confeſſa. Non propria fama aut incolumitas, ſine Lymphaticis ſarta ante & tecta. Non invectiva ad communem amicum Epiſtola, quia majori invidiæ aſſuevi, & ſi ſingulis foret reſpondendum, qui ſive odio nominis mei, ſive diſſentiendi prurigine inimicam in me manum armarunt, plus non agerem, quam ſi media æſtate culi-

culices sectarer. Adstant à tergo Veterani, optimè de Re Anatomica meriti, quibus scrupuli eruditi sunt eximendi ex novo Lymphaticorum Vasorum invento suborti. Aliis habenas libenter laxo, quibus ob feroces annos hinnire libet & calcitrare. Sistent tandem impetum, ubi ad summa pervenerint, & omnem bilem evomuerint. Egregia supersunt permulta, in quibus majori gloria & publico commodo occupari posset industria mea, si tantum superesset otii. Exemplo magni Platonis me tueor, qui Reipublicæ profuturos sic voluit utilitatem civium tueri, ut, quicquid agerent, ad eam referrent, suorum commodorum obliti. Ut enim tutela, sic procuratio Reip. ad utilitatem eorum, qui commissi sunt, non ad eorum, quibus commissa est, gerenda, quemadmodum solita gravitate apud Tullium Cato differit. Si, visis in Historia Lacteorum Thoracicorum vestigiis manifestissimis, vel verbulo quis ad famam sibi demerendam pro invento solicitasset, dispeream nisi obtinuisset. Libenter enim amicis gratificor, in re præsertim, qua sine infamia carere possum, quum abundè mihi hactenus suggesserit Natura, quibus me à silentio & nocte perpetua vindicarem. Pauperis est, numerare pecus, aut in unica obser;

ſervatione ſalutem ſuam poſitam exiſtimare. Igitur ignoſcendum putavi ſurgentium ingeniorum contentionibus, niſi contumeliis, niſi intentata vi, niſi aſtu faman ſuam ex Clarorum Virorum infamia aucuparentur, quod licentius, quam modeſtius, ab æmulis quibusdam factum non ſine admiratione perſpexi, quos nulla æquitate mihi obſervationes, Tibi librum, utrique famam eripere intellexi.

Innocentiam meam Tu, Doctiſſime Bogdane, non rogatus nulloque illectus, ſtrenuè tutatus es, ut tibi pro ſpontaneo officio prolixe deberem, ſi res ipſa vel iram meam vel tuum laborem meruiſſet. Inventionis Lymphaticorum ſeriem ſine fuco aut mala arte pertexui in Centuriis Hiſtoriarum Anat. rariorum. Iram ſuperum inferumque mihi imprecabor, ſi quidquam ibi fictum aut falſum. Nec pictor ſum, nec Poëtæno men exambio. Si tam mihi ad pingendum fingendumque prompta esſet quam aliis manus, quidlibet audendi æquam poteſtatem poſſiderem. In inveniendis rimandisque abditis humani corporis & animalium receſſibus, quæ artis meæ fuerit felicitas nemo ignorat, qui ſectionibus meis publicis privatisque pluſculorum annorum decurſu interfuit, nec alia conſtringar neceſſitate, ut navatam hactenus

nus in isto studiorum genere operam novis testimoniis confirmem aut Anatomes peritiam, quam à magnis meis Præceptoribus, Falcoburgio, Veslingio, aliisque hausi, quamque spectatoribus meis & auditoribus ea fidelitate exhibui & dexteritate, ut ex palæstra mea non pauci prodierint, quibus promptum & accurata manu & Anatomicis scriptis paria facere cum exercitatissimis. Cave credas, ambitiosius hæc à me dici, quam verius. Novisti, quam à fastu & ampullatis verbis sim alienus, præsertim in arte humanæ salutis custode. Si aliud non profeci, hominem me didici. Cætera successoribus relinquo, ut invidiæ me eximam, tædioque parcam. Quid velim, quo es acumine, facile divinabis. Ætas mea & frequens exercitium novis observationibus non ineptum videbatur, ut curioso pateret mihi, quid invisum, quid tritum esset. An idem assequantur, qui sine ductore, sine ulla exercitatione, eruditionem ambiunt & Anatomici famam, prææmaturæ illorum superbiæ relinquo. Nos enim ad portentosa ingenia obstupescimus, qui prius docent, quam didicerunt, novaque Anatomica sibi omni conatu affingunt, quum nec antiqua sciant, nec à limine vetera salutarint.

Acutius

Acutius Tu, ingeniosissime Bogdane, vides & observas, multa esse indicia, quæ persuadeant, meum Lymphaticorum inventum aliis ansam inquirendi subministrare potuisse, nulla neque per somnium mihi fuisse, ut ex illis discerem, qui nec publicè nec privatim mihi innotuerunt. Non eo tamen sum animo, ut à gloriæ possessione ullos excludam. Pro navata opera in perficiendis Lymphaticis & absolvendis, quæ videbantur deesse, si posteriores sunt, vel inveniendis quoque si in tempore nobiscum concurrunt, laudandos censeo. Utinam hic substitissent: Immortalia certè meruissent. Sed fervore juvenili accensi & malesana ostentatione abrepti, omnia sibi pro imperio transscribunt, nihil aliis relicturi præter ignominiam, nescii, eam esse Naturæ amplitudinem & majestatem, ut non facilè una offa deglutiatur. Quum primum Historia mea Vasorum Lymphaticorum in lucem esset emissa, spes erat indubia, inter Eruditos fore, qui, re accuratius expensa, complementum novæ observationi essent addituri. Dum inventi securus Doctorum arbitrium exspecto, ecce post mensium multorum lapsum ex Belgio per amicum Wormium mittuntur icones binæ nitida manu delineatæ cum literarum explicatione & cursoria

ſoria deſcriptione, ſine ullo auctoris ullius nomine. Excepi lætus figuras, ſuſpicatus candidum quendam Anatomicum inventi noſtri & certitudinem comprabaſſe & augmentum addidiſſe. De auctore ſolicitus, nihil comperi, donec circa feſtos Natalium Chriſti dies ipſum opuſculum typis exſcriptum Bibliopolæ ſervus ad ædes noſtras deferret, unde & nomen recentis auctoris nunquam antea auditum lectumve, & inſtitutum cognovi. Cœpi amare hominem ob rei anatomicæ ſtudium, & laudata ibidem opuſcula mea. Mirabar autem, lacteas meas Thoracicas illi & viſas & ad teſtimonium citatas, nec tamen ullam novorum vaſorum, de quibus lis eſt, non ſimplici vice in eodem opuſculo meo deſcriptorum, factam mentionem ab illo, qui Vaſa Aquoſa repetito labore ſibi ſumpſit invenienda & deſcribenda. Condonavi lubens vel oblivioni auctoris vel famæ aucupio, quidquid ſuſpicionem ingerebat. Egeram de nuperi inventi argumento cum eruditis aliis ante, quam icones laudatæ ad manus meas perveniſſent. Nemo tamen mortalium unquam vel apice me monuit, Lymphatica vaſa ante meam curam vel viſa fuiſſe vel demonſtrata. Petrus Bourdelotius, Doctor Medicus Pariſienſis magni ingenii & eruditio-

ditionis, quo præſente antequam in Sueciam concederet, orta inter nos in Theatro Hafnienſi de vaſis limpida aqua prope hepar reſplendeſcentibus diſputatio, nunquam per amicas literas ſignificavit, alibi locorum detecta illa fuiſſe aut evulgata. D. Joël Langelottus, Celſiſs. Holſatiæ Ducis Gottorpi Archiater feliciſſimus, viſis noſtris Lymphaticis, de hactenus inviſo invento cordate gratulabatur. Joannes van Horne, Anatomicus Leidenſis & amicus veteri neceſſitudine mihi conjunctiſſimus, cui, ut & reliquis ejusdem Academiæ Proceribus, vaſa noſtra Lymphatica junior Wormius obtulit, inaudita illa ſibi per literas teſtabatur, mirari vero ſe, hactenus oculos illa Anatomicorum Lynceos effugiſſe, ſeque prima occaſione in obſervationis novæ veritatem inquiſiturum. Nihil diverſum judicarunt eruditæ aliæ & candidæ mentes, ad quas Vaſorum novorum vel fama vel notitia pervenit. Igitur, ut verba in compendium ſtringam, ſiquidem nemo mortalium aliunde pro invento novo quidquam ſuggeſſit, nemo vel umbram hujus obſervationis mihi exhibuit, arbitrium ſit penes cordatos, qua fide, qua ſinceritate me geſſerim in Vaſorum Lymphaticorum & inventione, quam in Lacteis Thoracicis indice digito Lecto-

Lectoribus dudum ostendi, & publica descriptione, quam nullo diffitente ante procuravi, quam alii Ductus Lymphatici in orbe comparerent. Fidem dictorum testibus sufficientissimis & quovis pignore charissimo fulcirem, si tantum res controversa mereretur, de qua plura notavi, quam animo conceperam. Ipse testaberis, quam æquo animo & immoto litem intentatam declinaverim, quam cautè ab isto ulcere manus retractarim, quam Te candidissimum propugnatorem à suscepto dehortatus sim, tempori sequuturo & meliorum judicio meam integritatem commissurus. Tu tamen, incredibili amoris non ficti documento, visa invectiva æmuli epistola auctore suo digna, eruditi facundique tui calami promptitudinem noluisti desiderari, quo orbi constaret, quantum injurias passi silentium possit. Reliqua sicco pede transgrediar, nec unquam vel verbulo calumnias dignabor. Ipse tuum, quod cœpisti, negotium conficies, cui parem te monstrasti, ne superiorem dicam, sive dextra sive sinistra lance expendaris, & tandem, si per insidias tui adversarii licuerit, meditatas in Re Medica lucubrationes, ab invidia, qua nunc premeris, tutiores, magna nominis tui accessione & celebritate, orbi erudito expone, ut omnibus

constet, aliter olere sues, aliter catulos. Vale, Clarissime Bogdane, meoque exemplo disce, pati injurias. Scripsi apud Roes Fontes, æræ Christianæ 1654. Pridie Calendas Augusti. Impress Hafn. 1654.

EPISTOLA XLVIII.

De Vasis Rudbeckii.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

QUas ad me detulit literas D. Eggebertus, læto animo suscepi, tantoque magis, quod in iis eluceat vetus ille Tuus in me animus propensus. Ego non dubito affirmare, eundem me esse, qui semper fui. Nolim tamen sinistrè judices propter silentium, cujus causas ignoro. Unice in me culpanda est aut negligentia, aut à variis negotiis distractio, quibus etiam accedit nescio quid ignis oculti, quem meo pectore foveo. Sed spes est, facilè me Tecum in gratiam rediturum, daboque operam, ne posthac ulla supersit querela. Quod historiam vasorum lymphaticorum attinet, non sum inscius, quantum alii sibi in eorum prima inventionis laude arroganda laborent; verum id commune est vitium: Tu tamen primus nobis autor existis, quanquam fatendum est, D. Rudbekium omnium primò ea mihi demonstrasse. Is nunc in Sueciam profectus est. Gau-

deo

deo, natam Tibi esse occasionem ea in homine investigandi; num vero omni ex parte ea inveneris, asseverare non ausim, quia fateris ipsemet, minus commodum fuisse illud subjectum, utpote emaciatum, & quod procul dubio ab aliquot diebus cibum non sumpserat. Hieme præterita diligenter inquisivi in ea, nactus subjectum cujusdam decollati, qui nocte ea, quæ supplicium præcedebat, largiter cœnatus fuerat. Sed copia pinguedinis nimia obstitit, quo minus voti fuerimus facti compotes. Ubi Tu, Clariss. Vir, ad exercitia redieris anatomica, quæ jam sufflaminantur tum ab anni tempestate, tum à grassante apud vos contagiosa lue, non dubito, quin colophonem ei operi sis impositurus. Credo, Te inscium non esse, Riolanum adversus eam Lymphaticorum historiam calamum strinxisse, ut & notas secundas in Anatomen Réformatam edidisse. Ego, qui in eadem palæstra luctor cum Viro celeberrimo, ubi Tuas opiniones defendendi occasio se obtulerit, amici partibus defungar. Vale, & saluta meo nomine officiosissime Cl. tuos fratres, & Nob. Consanguineos Furenios, inter quos junioris silentium haud æquo animo fero. Lugd. Batav. 17. Aug. 1654.

T. T.

Joannes van Horne.

EPISTOLA XLIX.

De Riolani erroribus.

THOMÆ BARTHOLINO Roëschild.

NOn inquiram, quare me dignatus sis tuis literis, cum divulgatum sit, nos in te cum ingenti eruditione satis humanitatem non posse mirari. Unde non absque læsione hujus poterat fieri, si statim tuis responderem, quas quoties relego, toties penitus attonitus calamum meditor. Hem! audacia deest ipsum assumendi, & tacitus compellor te solum salvere, & meis humillimis votis cottidie tuam incolumitatem cælo commendare. Alia solvere non valeo, & lætor tamen, quod istis debiti vicem videor mihi explere. Ex literis Segeri sensi quoque tuæ humanitatis vim & virtutis, in primis felicem statum, quem tibi Deus perennem concedat. Vehementer me movit, T. Excell. magis quam me lacessi à Rudbekio. Vereor, ne majori dedecore repetat insultus, & fama, quam veritate, se efferat, aut rudi calamo se risui exponat. Scripta tua vellicare debet, aut nomen, in utroque deficit ipsi ingenium. Nondum licet conspicere quenquam potuisse tui ingenii vigorem sustinere, nec nomini tot regnis noto labem affricare, etsi à summè doctis id tentatum

tum est. Riolanus magis tuas laudes recenset, dum eas studet deprimere. Sed doleo Riolani fastum, qui, ut magis videatur tuæ excellentissimæ famæ male fecisse, annos juvenes objicit, eoque majus tibi decus, quo inferior ipso es, conciliat. Nulla vitia sunt, quæ iste petit, ex Scaligero, quo indicat illum homines extra Latium, & purioris Latii seculum magis æstimare, quam melioris notæ Medicos, & purioris seculi. Opus est ut Riolani

Helleboro quoque purgetur lymphaticus error.

Sammonic cap. 28. v. 10. Illi hæc injuria non condonanda est. Uti & ea, quod audaciter sugillat hæmorrhoidas melioribus medicis morbum solum dici. Tyroni forsan venia esset facilis, non illi seni, qui toties jactitat suam eruditionem senilem, & judicium maturum, nnde difficilem adferas materiam, si erret. Erravit tamen hic turpiter, nec librum Hipp. περὶ τῶν αἱμορροΐδων adferam, in quo in frontispicio αἱμορροΐδων τὸ μὲν νόσημα; sed Celsum, qui l. 2. c. 1. v. 53. Post hanc ætatem, scil. adolescentiam, sangvinis per quædam etiam velut ora venarum (αἱμορροΐδας Græci appellant) profusio, & centum loca ex probatis pro-

ducerem, nisi vererer illud · quid tu γλαῦκας Ἀθήνας? Utinam similia sub typum misisset Rudbeck, feliciori forsan calamo nomen tuum, si modo materiam præberet, vindicarem. Constat Doctis, quod ipsi nil imposuerim, sed, quæ virgula censoria videbantur digna, tetigerim. Excellentiss. Vir, si citius hoc scriptum, quam ego, videris, mihi favebis, & id transmittes: non metuo Rudbekii tela, qui sub tuis signis milito, eo audacior te præsente, & quod ille tardius signa intulit. Te unice veneror, & solum Præceptorem trado esse. Bartholinus noster *quis sit*, pauci nostra ætate rogant, *quia te* omnes norunt: & nosse debent, qui Medicorum & Eruditorum utilitati, si quis unquam, maxime consuluisti. Dico, quod sentio, & vere quod res habet: adversatur in Virtutem Riolanus. Martianum transmitterem, & gratias agerem si quas possem; nisi occasionem exspectarem. Excell. Vir.

Terrestri Barthline fruare diutinus aurâ,
Hæcque minus lethi noceant tibi tela furentis;

quæ nos meritò & hic terrent, inter tot cædes, quas quotidie audimus XX. & plures esse. Si placuerit, me T. Excell. fratri commenda, quem ut & te cum tua familia prosperrime valere precor

cor Deum Misericordem. Elsignoræ. Anno 1654. die 17. Augusti.

E. Excell. D. D.
humillimus servus
Martin Bogdan Drisna Marchicus.

EPISTOLA L.

De Lymphaticis, morte Slegelii &c.

Thomæ Bartholino Roëschild.

AUgustam Vindelicorum 11. Sept. styl. vet. cum comite itineris optatissimo, Andrea Schultzen Hamburgensi, feliciter adveni, favente porrò Divini Numinis auspicio brevi abiturus. Per Jenam, Lipsiam ac Norinbergam ivi, quosque salutatos voluisti, salutavi plurimum, inprimis Cl. Virum Dominum Doct. Rolefinckium, qui pro tractatu T. E. de Vas. Lymph. in homine repertis, quem ipsi tradidi, maximas egit gratias; ob temporis vero angustiam, non multum cum Clarissimo hoc Viro de eadem materia disserui, quantum autem ex ipsius discursu colligere poteram, eò collimabat, facilem inter modò dissentientes de cordis ac hepatis officiis reconciliationem iniri posse, confectione sanguinis cordi,

conſervatione hepati conceſſa. Guiffartum poſſidet, mireque laudat iſtum ipſius de Materia Lactea tractatum ac pro ſcripto ſolidè erudito habet. Plurimi, ſed minorum gentium dii, ægre ferunt ita de ponte dejectum hepar, nec aliud urgent, quam authoritates veterum, viſceris hujus molem, noſtræque Medicinæ totalem vel ruinam vel perturbationem. Dominus D. Welſch, veteri amicitia T. E. Monſpelii cognitus, amiciſſimam Tibi mittit ſalutem, Profeſſor eſt Anat. ac Chirurg. in Lipſienſi Academia: acriter Ille ſuum defendebat hepar, nec ductum thoracicum, cum ſuo Receptaculo, nec vaſa lymphatica facilis admiſiſſet, niſi in cane quodam ea ipſi monſtraſſem; cuncta ſatis conſpicua erant & manifeſta, quin & lymphatica in ipſo ſterno apparebant; ex Receptaculo ductum illum deorſum vergentem inter muſculos ψόας, veluti in icone expreſſerat Olaus Rudbeck, quam è Batavia T. E. transmiſit Clariſs. Wormius, chylo turgiduin clarè vidimus. Quibus viſis, diligentius ſibi in hæc incumbendum ajebat, nec, præter exiguam Receptaculi capacitatem, quicquam reponebat, quæ par non eſſet toti chylo recipiendo, quem ego tamen non una vice, ſed ſucceſſivè, ad Receptaculum tendere
rege-

regerebam. Norinbergæ Excellentiſſimum Volcamerum Tuo nomine itidem ſalutavi, cui me cum comite meo recommendaverat Cl. Rolefinck; inſtructiſſimam Noricam Bibliothecam nobis monſtravit, nec ullum officii genus, quo nobis gratificari potuit, ab ipſo intermiſſum eſt; exemplar Vaſorum Lymphaticorum in homine repertorum, quia nitido deſtituebar, in vulgari charta cum diſputationis titulo impreſſum Ipſi obtuli, cui tanta Præceptoris induſtria mirum in modum placuit. Ipſi eſt Hofmanni Galenus, quem 300. Thal. Imperialibus ſibi comparavit; niſi calcar ipſi à Magnis addatur Viris, vix credo librum hunc publicam lucem unquam viſurum. Celeberrimos & Excellentiſſimos Viros, Dominum D. Johannem Heniſium, ut & Dominum D. Lucam Sckrök, Præceptoris nomine multum ſalutavi, quibus apprimè grata fuit à tanto Viro facta ſalutatio. Humaniſſimè ab utroque ſum exceptus. In morte Cl. Slegelii à terrore deducenda erraviſſe E. T. Hamburgenſes Medici me monuerunt, inprimis Sub-Phyſicus D. Johannes Placcius, (cui ut & D. Bernhardo Langwedel, D. Andreæ Caſſio, D. Chriſtiano Bunck, Vaſa Lymphatica, ſed in ſubjecto nimis pingui, in ædibus D. Caſſii monſtrabam,

apud quem binis vicibus 4. canes dissecui, prima vice cuncta satis clarè & perspicuè observare licuit) qui febre maligna Slegelium obiisse sancte affirmavit, rumorem verò de consternatione ab invidis confictum, nec ullum vel minimi motus indicium in cadavere inter dissecandum à quoquam observatum. Idem Placcius Cl. M. Lysero se eadem retulisse ajebat, simulque Ipsum rogasse, hæc per literas E. T. significaret. Quicquid horum sit, inter cives Hamburgenses constans adhuc fama est, ex terrore Ipsum occubuisse, sed omnes Medici suspectam reddunt, *qui* unanimi consensu ex maligna febre mortem ipsius derivant. Tria crania humana in itinere observavi, in quibus sutura sagittalis ad nares usque porrigeretur, unum Norinbergæ in Bibliotheca Norica, duo vero apud Nobilissimum Henesium, apud quem & vidi tibiam Gigantis miræ magnitudinis, ut & vitulum bicipitem. Idem Vir Celeberrimus Te plurimum salutat, quod & D. Lucas Sckröckius me internuntio curari voluit. Sed manum de tabula, quia prolixitate nimia in Præceptorem gravioribus occupatum me peccasse sentio. Divinam interea Clementiam, prosperamque ac firmam

mam ſalutem T. E. cum tota Familia Clariſſima animitus precor. Hiſce vale, amicis meo nomine amiciſſimam nuntia ſalutem, mihique porrò fave. Dabam Auguſtæ Vindelicorum 14. Sept. ſtyl. vet. 1654.

E. T. Diſcip. obſerv.

Henricus à Möinichen.

EPISTOLA LI.

De Lymphæ aciditate ex Kolhanſio.

Thomæ Bartholino Roëſchild.

ACcepi heri literas ab amiciſſimo meo Johanne Chriſtiano Agricola, in quibus quædam continentur, quæ ſcire Tua, Mæcenas Maxime, intereſſe mihi videbantur: placuit paucis hiſce graviſſima negotia Tua interrumpere. Scripſit autem, adveniſſe non ita pridem Regiomontum Kolhanſium quendam (prænomen non exprimit) qui Heidelbergæ pro licentia, ſummos in arte medica adipiſcendi honores, diſputavit; materia iſtius conflictus lien erat ejusque uſus. Vidit hanc diſputationem Agricola, imo & legit, quam & mihi tranſmiſiſſet, ſi modo ejus compos fieri potuiſſet, verum Authore mox diſcedente evanuit

nuit omnis transmittendi ſpes. Interim tamen refert, addidiſſe Autorem circa finem, quæ ipſe de Vaſis Lymphaticis obſervaverat, quorum Inventorem, quamvis nunquam Tua ſcripta ſe vidiſſe aſſerat, Te tamen, Celeberrime Vir, agnoſcit. Unde theſi 52. de Vaſis Lymph. diſſerens, *Celeberrimi ubivis D. Bartholini* (verba ſunt autoris) *cujus autoritas apud omnes eruditionis indagationis Viros ſufficientiſſima*, meminit: Et th. 36. Te *Hodiernorum Anatomicorum perſpicaciſſimum* vocat. Vides, Vir ſumme, novum Primogenituræ Tuorum Lymphat. aſſertorem, cujus ſententiam ex adjacente pagella, mihi à laudato Agricola transmiſſa, hauries. Ubi inprimis jam noto, quod Autor diſputationis Th. 59. Lymphæ huic gratam aciditatem attribuat; cui adſtipulatur Agricola, propria experientia edoctus, is enim d. 31. Octobr. canem ideo eviſceravit, & liquoris hujus ſaporem ad aciditatem vergentem, non tamen tam acidum qualis lieni inhæret, linguæ propriæ beneficio obſervavit. In eodem quoque cane ſupra veſiculam fellis quatuor vaſa lymph. magna ac lata ſe vidiſſe ſcribit. Item d. 4. Nov. alium diſſecuit canem, in quo ſub hepate glandulam quandam invenit, quæ diſſecta aquam ſtillabat, nulla

tamen

tamen vaſa ei inſerta obſervare potuit. Plura non addo. Vale, Mæcenas maxime, & fave. Dabam Hafniæ d. 15. Novemb. 1654.

Excellentiſſimi Nominis Tui
Cultor. indefeſſ.
Georgius Segerus, Thorun.

Extractum de Vaſis Lymphat. ex diſſertat. inaugural. pro Licent. Kohlhans. de Liene, ubi
in fine annectuntur ſequentia de Vaſis Lymphaticis.

Th. 55. Manifeſtiſſime (inquit) ex inteſtinis ad pancreas Aſellii tendunt (Vaſa Lymph.) & innumerabilis eorum copia petit parenchyma hepatis, alia in abdomine verſus partes inferiores ſupra & infra venæ cavæ truncum deſcendentem repentia, ſatis craſſa quædam ac ampla hinc inde abſumuntur.

Th. 56. (in fine) Imo ſemper etiam ferè diſſectis vagina proceſſuque â peritonæo teſtium, ad teſtes usque clariſſimè conſpeximus tendentia vaſa.

Th. 59. (Hic loquitur de Receptaculo chyli) id quod una cum ſuis vaſis vacuo ventriculo & nullo præſente chylo, humorem quendam continet (ſcilicet receptaculum) qui eſt quaſi ſeroſus ex livore flaveſcens,

vescens, gratissimæ, ut sensimus, aciditatis, ac ex disruptis vasis, pinguedinis instar colliquatæ sanguini innatans, & in vitro servatus sebi tenuioris colorem ac consistentiam assumit, corallosque albicantes absque tinctura quadam friabilesque reddit; ideò menstruo, quid dicam de liquore Alkahest? non absimilis, in concoctione autem & præsente chylo, eum in se continent.

Th. 60. Motum horum vasorum in abdomine contentorum, inprimis quæ sunt in hepate, subjectorum penuria inquirere non permisit, ast de ductu, quo de nobis hic sermo præcipue est, ex thorace, nullum dubium est, cum versus partes superiores chylum, aut, eo dificiente, hunc humorem vehere. Nam 1. ligato hoc vase versus receptaculum intumescit, venas autem versus inanitur. 2. Vas hoc non ligatum, in mortuo & adhuc benè calido animanti, si prope receptaculum aperitur, tunc nihil à superiori parte (conspicuæ enim sunt valvulæ) refluit, sed plenum conspicitur, & statim, si in superiori loco fit incisio, tunc manifestè ascendendo effluit, quæ quidem ad demonstrandum, quam aliquid de iis scribendum, sunt aptiora.

Th. 61. Ex situ itaque & hujus ductus & receptaculi nulla apparet differentia inter

hæc

hæc & chylifera, & cum, quamvis omni adhibita diligentia, nunquam tamen post horum inventionem nobis licuit chylifera videre, interim tamen nullus dubito, una eademque esse, quod clarius evadet, si naturam hujus consideramus.

Th. 63. Usus ideò vasorum est, & istum humorem acidum &, præsente chylo, chylum vehere.

Th. 64. Ad venas & per has, ad sui perfectionem in cor.

Th. 65. Humor autem per se, ut supra diximus, nobis videtur esse instar menstrui, ast cum permixtione particularum minimarum ex cibo & potu in ventriculo, ubi chylus dicitur, instar extracti, & quemadmodum ejusmodi menstrua, præprimis ut ferunt de liquore Alkahest, iterum per destillationem abstrahuntur remanente essentia quadam contra morbos validissima, nihilominus cum eâdem abstracti menstrui in quantitate & qualitate efficaciâ, ita puto, eundem humorem liquori Alkahest analogum quodammodo propter dispersam suam in assumptione particularum minimarum virtutem obtusiorem fixumque quasi factum, ex amissione autem postmodum earum in nutrimentum partium, & ob commixtionem

earum

earum cum ſanguine, ac propter crebras per cor & lienem circulationes priſtinæ reſtitui efficaciæ.

Th. 66. Ubi etiam prius videtur propter relictam quandam acrimoniam ſine permixtione chyli fermentando, & ob denſitatem diluendo, in venis promovere faciliorem ſanguinis regreſſum.

Th. 67. Hinc ratio, quamobrem homines ſ. n. adſuetis temporibus & non ſemper propter continuum affluentem hunc humorem appetant, quamvis etiam hac in re conſuetudini aliquid ſit tribuendum.

Th. 68. Quare autem chylus cum *ſuo* menſtruo permixtus, uti ſuperius *innuimus*, non recta ad perfectionem ſui in ſanguinem, ſed ita diſperſus quaſi cor verſus tendat, ratio eſt Chymicis nota, qui, cum accuratam volunt rerum permixtionem, earundemque perfectam in diſtillatione unionem, eodem hoc peragunt modo. Hæc ſunt principaliora verba, quæ facit de Vaſis Lymphaticis & eorum uſu Kohlhans in Diſſertat. ſtatimque finit Diſſert.

EPI-

EPISTOLA LII.

De Unicornu viribus.

Thomæ Bartholino Hafniam.

Mitto ad te exemplar Institutionum Medicarum mearum, ut haberes honoris animique semper tui τεκμήριον. Nam ut legas, ne quidem suadeo, gravioribus & magis seriis occupatus. A quibus quod te abstrahunt alii, quorum ætati id minimè conveniebat, doleo. Sed plerumque soli surgenti nubes obscuræ obstaculum ponunt, quibus discussis fulgor ejus apparet splendidior. Sic tibi auguror. Insta modò & in cœpto progredere. Id verò à te peto, ut me quoque compotem eorum facias, quæ in publicum emittis, quandoquidem vix duo exemplaria ad Typographos nostros mittuntur. Vicissim si qua in re servire tibi queam, impera. Sed & hoc te rogo, ut frustum Unicornu, quod audio copiosè à nautis ad vos transferri, transmittas. Pretium cum magna gratia rependam. Verum scire desidero, cujus generis sit, unde apportetur, quas in eo vires deprehenderitis, & qualiter illud usurpetis. Inclusas ut Clariss. Brochmanno tradas, etiam atque etiam precor. Vide, quam te multis onerem, sed ad plura me

 obligo,

obligo, modo opera mea uti velis. Salve hisce, Vale & Fave. Lugduni Batavorum 23. Novembr. 1654.

Tibi
Addictissim.
A. Kyperus.

EPISTOLA LIII.

De Unicornu usu & utendi modo.

ALBERTO KYPERO Leidam.

INstitutiones Tuæ Medicæ, quibus & publicum & me beasti, omne punctum ferunt. Neque enim trita via incedis, nec Tyrones magnis veterum somniorum ambagibus circumducis, sed recta per recentiorum observationum compendia optatum terminum monstras. Dici non potest, quantum Tuæ industriæ debeant observationes nostræ, à Te laudatæ & ad usum medicum applicatæ, pretiumque laborum sat magum videor mihi reportasse, quod Tibi placuerit ad illorum normam Institutiones Medicas exigere. Viliora sunt reliqua nostra, quam ut ullo illorum desiderio tenearis. Unicornu frustum, quod expetis, libenter mitto, & plura offero, si jusseris, nec repetam pro eo quidquam pretii. Acce-

Accepi quam plura frusta ab Amplissimo Affine Henrico Mullero, quum naves illius ex Grönlandia non ita pridem rediissent. Inde enim in Europam advehitur, & ausim dicere, omnia, quæ passim ostentantur magnoque pretio æstimantur, ex Grönlandia advenisse. Adeo frequens apud Grönlandos est hoc Unicornu, ut loco ferri, quo carent, & ligni, in jaculis suis ad balenas capiendas utantur. Ita balænæ ad proprii generis exitium arma ministrant; balænæ enim est dens, qui unicus ex maxilla, quam vidi, prominet, quemque cornu esse crediderunt hactenus omnes. In Grönlandia ad usus domesticos tantum adhibetur, & ad varia utensilia. Nos verò in febribus salutari eventu pulverem ad mediæ drachmæ pondus in quocunque vehiculo liquido exhibemus, magna enim vi sudores prolicit febremque jugulat, quod grassante febre maligna & in tertiana quoque experti sumus. In aliis quoque affectibus, quos per sudores solvere expedit, pari felicitate cornu hujus, seu verius dentis, raspati subtilissimeque triti pulvisculus offertur. Si plures virtutes mihi innotuerint, ea promptitudine Tibi perscribam, quam & virtus tua, & amicitia nostra postulat. Plura in præsenti non permittunt onerosi fasces Academici, quos

tamen brevi aliis traditurus ſum. Interea vale, & me amare perge. Hafniæ 14. Junii 1655.

T. T.
Thomas Bartholinus.

EPISTOLA LIV.

De ſemita ad mammas.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.
JOANNES PECQUETUS Diepæus D. M.

DIu eſt, Vir Clariſſime, quod libellus omni ad viam inſtructus commeatu ſecundos ad te, cui dicatus eſt, ventos expectat. Injecere moras fratris tui ad Patinum noſtrum literæ, quæ ut reditus in Galliam propoſitum continent, ita tranſitus Lutetiâ ſpem faciebant ſuaviſſimam. Juſſeram volumini opperiretur tanti fidem patroni, & tutiſſimam amicarum ſarcinarum ſocietatem, ipſeque impenſius collætabar meum jam craſtinum in Occitaniam diſceſſum comperendinari: ſed hactenus fruſtra, quod cum ſummo dolore dico, ſperatus eſt: nullæ literæ proximum ſignificant. Utinam tam optata licuiſſet frui præſentia! in fratre te amplecti, te alloqui, & quibus poſſem ſinceræ amici-

amicitiæ officiis prosequi revertentem. Sors invidet; imò (ut Christianum agam) Divinæ providentiæ non sinit adoranda consuetudo, quæ pleno nunquam vel planè defæcato cyatho sitim mortalium explet. Quocirca nihil amplius cunctandum duxi, sed, quam ocyssimè fieri posset, te mei amoris facere certiorem. Cura, precor, ut valeas & utilem mundo sanitatem serva; tam illustri enim peritiæ miraculo Anatomen nobilitasti, ut nihil jam existimem, quod, etsi absconditum, in lucem erui nequeat, si novaculam strinxeris, aut sagacissimos oculos affixeris scrutinio. Perge ergo qua cœpisti indagine, ac laudabili mecum studio ad detegendam prorsus ad mammas semitam, cui quidem incumbo penitus, allabora. Lutetiæ Parisiorum Eidibus Decembris Anno R. S. 1654.

EPISTOLA LV.

De Lymphæ origine.

Georgio Segero

AMo Te, mi Segere & bono voto prosequor, quod in lymphæ nostræ originem inquiras scrupulosius, variis opinionum sen-

 tentiis

tentiis inter præclara ingenia ambiguam adhuc & controversam. Dignum Tua industria argumentum, quo nominis famam provocabis. Certato studio de Nili ortu solicitos olim accepimus, qui vel Naturæ vacabant, vel suæ gloriæ. Maxima magni Alexandri, Sesostris, Ptolomæi Philadelphi, Cambysis, Neronis, aliorumque Principum Virorum cura in his aquis eluxit. Dicæarchus Rex Hammoniorum juvenes duos Nazanones ad ejusdem originis investigationem fertur emisisse. Ut alios taceam magnos parvosque, qui Niliaci ortus cupidine nec operæ pepercerunt, nec itineribus. Majus de Lympha nostra volvitur negotium, quam corporibus nostris affudit provida Natura, ne, quod deesset, à macrocosmo desideraremus. Nostræ fortunæ indulsit Natura, ut Lymphatica Vasa detegerentur: vos vero, si interiorem Lymphæ conditionem assequimini, in laudis participationem eritis admittendi, qui strenuam huc operam confertis. Utinam nobis pateret Lymphæ natura, quam facilè Lymphatica videntur, namque ut loquitur Lucretius,

--- *vincit adhuc Natura latendi.*

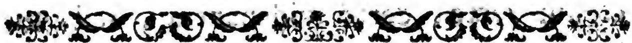
Qui tamen optimè conjecerit, optimus vates esto, Satis hactenus manus nostras animalium san-

ſanguine cruentavimus; abluamus Lympha, ut nitida emergat Anatome & perfecta. Tu verò, mi Segere, perge in ſuſcepto ſtudiorum penſo, & Naturam diligentia tua & vigiliis ſolicita, ut tandem ad ejusdem penetralia admittaris, Patriæ Tuæ proſis, & orbem eruditum illuſtres. Vale. Raptim Haſniæ inter publicas occupationes. Cal. Febr. 1655.

T.

Thomas Bartholinus.

Impreſs. Haſn. 1655.

EPISTOLA LVI.

Obſervationes Anatomicæ, inprimis circa Lacteas & Lymphaticas.

THOMÆ BARTHOLINO Haſniam.

POſtremas meas 7. Januar. Patavii datas M. T. rectè patuiſſe ſpero, in quibus, ſi quid novi publica Antonii Molinetti Anatome 9. Januar. incepta, 28. ejusdem abſoluta, parturiret, indicaturum me promiſi. Totus à Riolano pendet & Harveo, quorum utrumque magni facit. Circulationem Harveanam concedit, publiceque demonſtravit in arteria & vena cruralibus vivi canis. Cum de hepate

in Theatro ageret, duo notavit, unum contra Veteres, in hepate non esse venæ cavæ exortum; hepar namque è corpore exemit, non amputatâ cavâ, sed ramulis tantum ex cava in hepar prodeuntibus: alterum contra Recentiorum nonnullos, non ita funerandum hepar, cum chylum recipiat per duos solitarios ramos lacteos recta in hepar tendentes, quos in ultima lectione ostensurum se pollicitus est, publiceque in cane ostendit, mihique ipsi assidenti dixit, me ea Bartholino scripturum esse. Ob candorem lacteum lactea certè videbantur, sed vereor, ne ramuli sint nervorum à ventriculo in hepar prodeuntium; non enim dissecuit, ut effluens chylus omnem nobis adimeret scrupulum, sed subitò, ut duos hosce ramos sive lacteos sive nervos ostenderat, ad alia digressus est. Penuria canum suspensum me adhuc tenuit, quo minus certi aliquid de eo concludere potuerim. Hodie tamen cum Cl. Ostenfeld canem dissecui, in quo nec summa quidem diligentia ullam venam lacteam ad hepar euntem observare potuimus, sed nervum candidum, quem certè credo pro vena lactea à Molinetto in publica anatome monstratum. Adhuc differam meum assensum, & nisi clarius in po-
sterum

ſterum, videro lacteos iſtos ramos ad hepar tendentes, pro nervis habebo. Tempore anatomes tria corpora humana habuit, duo virilia, unum fœminæ, ſed gravidæ. Paucula hæc annotavi. Tunicam muſculorum pro peculiari vel communi integumento non habendam voluit, cum non muſculi eâ obvolvantur. Ortum muſc. obl. deſcend. à transverſis vertebrarum proceſſibus non eſſe deducendum. Anaſtomoſin epigaſtricæ cum mammaria ſatis conſpicuam, quæ etiam in Marchetti anatome optimè apparuit. Fibras primariam muſculi partem eſſe, non tendinem, nec nervum. Dislocationem oſſium pubis admiſit, interdum ad diſtantiam 3. digitorum; opinionem hanc autoritate Riolani & Harvei, propriaque experientia confirmavit. Contrarium tuetur Marchettus uterque, nec ſine diſcrimine vitæ unquam receſſiſſe notavit. Vena pylorica dextra à porta prodibat. Ductus pancreatis in duodenum inſerebatur diſtantia 2. digitorum ab inſertione veſiculæ felleæ. Hepar non eſſe principium venarum, idque partem ex cava in corpore relicta, partim ex Harveo de gener. anim. probavit. Vena umbilicalis cum porta conjungebatur, non per levem quandam fiſſuram hepatis, ſed perforabat

 ipſum

ipſum jecur & quaſi ſub ponte eo transibat. In confinio portæ in hepate materia quædam albicans, lenta, gypſea aderat, quam ex chylo collectam credebat. Anaſtomoſin cavæ cum porta admittit. Rotundus quidam tumor undiquaque liber lieni à parte inferiore per connexionem membranæ adhærebat, juglandem magnitudine, ipſum vero lienem colore & ſubſtantia æquans; pro ſteatomate habuit. In renibus & capſulis atrabilariis nervulos demonſtravit. In tunica adipoſa duo vaſa erant ſanguinea à ſpermaticis orta. De uſu renum ſuccenturiatorum diſſerens, ingenioſam eorum conjecturam dixit, qui humorem melancholicum ſive acidum in iis collocant, ut, veluti acidum lacti additum ſeroſum à caſeoſo ſeparat, ita humor in his contentus ſua aciditate ſeroſum in ſanguine contentum ſeparet, ad renes demandandum, ſi vias oſtendere poſſent. De viis, per quas ad renes defertur urina, nimium quantum dubitat, non enim per aortam deferri credit. Quinque tunicas teſticulorum oſtendit. Semen generabitur in extremitate ejaculantium prope veſiculas ſeminales; ſemen ex iis exiiſſe vidi. In fungoſo penis corpore ſatis magnam arteriam monſtravit. Penis dilatatores potius con-

constrictores dicendos voluit, ut & elevatores potius depressores. Serratus anticus major non, ut Riolano placet, scapulæ, quæ mobilis est, sed costis originem debet. Aperto thorace, omnibus monstravit arctam & firmam undiquaque pulmonum cum pleura connexionem, quam perpetuam vult. Thorax fœminæ repletus erat sero satis copioso, quod & ipsam pleuram corruperat, intumuerat parum pleura in affecto latere, sed in quibusdam locis à materiæ acrimonia erosa albicabat, cætera carnei coloris. In dissecta gravida embryonem publicè extraxit, duabus involutum tunicis ita arctè cohærentibus, ut non nisi cultelli acie separari potuerint. Inter primam tunicam & fœtum humor quidam continebatur, inter tunicam primam & secundam nullus. Placenta sine dilaceratione venularum & arteriolarum separari non poterat, quæ ipsi cum utero communes erant. Parti posticæ intestinum rectum non vesicam spectanti adhærebat placenta, nec præter solitum tumidior apparebat uterus, etsi mole major. In embryone, præter umbilicalia vasa, glandulas renum, renes succenturiatos, hepatis molem, cum reliquis in abdomine contentis, nihil ostendit. Ex dissectis tubis semen effluxisse

vidi.

vidi. Ligamentum rotundum ultra os pubis descendere, falsum ait. Marchettus tamen heri ostendit, dividi ligamentum in duos ramulos, ubi ad os pubis pervenerit, quorum unum separatum vidi infra os femoris in ipso femore, sed brevior erat iste ramulus nec tres digitos transversos excedebat, quin in membranam desineret. Cum de capite ageret Molinettus, cranium produxit, in quo nullum sagittalis suturæ vestigium aderat, aliud, in quo ad nares protendebatur. Musculus buccinator, dum inflantur buccæ, non agit, sed patitur, hinc actionem ipsius vult constrictionem malarum ad dentes. Lac in mammis ex chylo, non ex sanguine, generabitur, quia post assumptum cibum flaccidæ mammæ tam citò intumescunt. Ossa auditus bene præparat, in iis musculos tympani internum ac externum, ut & nervos auris, diligenter præparat, & hæc præparatio omnium ferè optima fuit. Cum uterum præpararet, & vasa sanguinea circa eum accuratè explicaret, me interrogavit, an tali quoque modo Bartholinus præparet, responsum dedi, eadem diligentia à Præceptore præparatum aliquoties vidisse, cui ille, se persuasum habere, inter reliquos spectatores plurimos esse, qui tali modo præparatum nunquam vide-

viderint. Pari modo, pericranium à periosteo dividens, an hæc antea viderim, quæsivit, neque separationem hanc antea mihi visam coram ipso negandam ratus, cognitam mihi affirmavi. Cum vivum canem in Theatro dissecaret, ductum thoracicum cum Receptaculo chylo referto omnium oculis clarè exposui; etsi enim superiori anno à Cl. Fossio monstratus esset, situs tamen ipsius adhuc parum notus ipsi erat, vixque credo, ab isto tempore interiora ullius canis ipsum esse rimatum. Prope hepar Lymphaticorum rudimenta eodem tempore ostendi, in aliis partibus ob nimiam pinguedinem observari non poterant, hinc fere de ipsorum existentia dubitare cœpit, & cum ipso alii. Ea tamen in hospitio meo, ex Germanis, variis Medicinæ Candidatis aliquoties monstravi, nec de iis amplius dubitant, videntque, alios sola invidia ea negare velle, quoque magis ab invidis opprimi advertunt, eo majori cum voluptate in ea inquirunt. Promisi tamen Molinetto, si canem haberem macilentum, ita clarè ei monstraturum, ut quivis ea videre posset. Civis noster Cl. Ostenfeld E. T. amicissimè salutat, de fama Præceptoris mei multum solicitus est, quam contra æmulos, seu, ut verius dicam, invidos

vidos heic non nominandos, ſemper defendit, nec mearum ego partium ero immemor. Dixi, Marchettum Juniorem mihi retuliſſe, ſe vaſa Lymphatica ex corpore humano extraxiſſe tabulæque impoſuiſſe; Jam ſanctè affirmavit, ſe planè dubium eſſe nec ulterius ſcire, quid ea de re ſtatuendum eſſet, juſſit tamen, ut Præceptorem meum, magnum ſuum Amicum, ſuo nomine quam officioſiſſimè reſalutarem. Anatomen Marchettianam commoda oblata occaſione E. T. transmittam. Lymphatica vaſa acriter propugnat Marchettus filius, promiſitque, ſe ea in tabula explicata publice monſtraturum, necdum ea vidi; ubi de corde aget Parens ipſius, jam in ſecando occupatus, in Theatro Anatomico omnium oculis clarè exponentur. Dum hepar eximeretur & lien, de ipſorum uſu, ductu thoracico, Receptaculo Pecqueti, vaſis Lymphaticis, neſcio quæ non diſſeruit. Hepar debere ſanguificare, chylum craſſiorem per venas meſaraicas ad hepar venire, in ſexaginta canibus hac hieme à ſe diſſectis in Receptaculo & *ductu* thoracico nunquam repertum *fuiſſe* chylum, Lacteas meſenterii eſſe Lymphaticas, inflato Receptaculo vaſa lymphatica per univerſum corpus inflari, unde neque vaſa lymphatica Bartholini à Re-

Receptaculo differrent, sed ex Receptaculo orirentur, si per thoracem chylus ad cor veniret, deberet esse duplex ductus & duplex Receptaculum à Bartholino constitutum, Pecquetum non esse Inventorem primum Receptaculi cum suo ductu thoracico, cum Bartholomæus Eustachius lib. de Vena sine pari, antigr. 13. p. 301. edit. Venet. 1564. manifestè descripserit. Ipsa Eustachii verba una transmitto, ex quibus certe clarius quam ex ipso Pecqueto patent. Regessi tamen, non deberi confundi, quæ distincta voluit Natura, &, licet observata sit lympha in Receptaculo & ductu thor. exinde non posse inferri, E. duplex erit ductus & duplex Receptaculum, ut per unum chylus, per alterum lympha traducatur, cum idem Receptaculum idemque ductus utrique usui inserviat, in distributione chyli, repleri chylo, extra illud tempus lympha, sæpiusque illud & à me & ab aliis, & hic Patavii & Hafniæ, annotatum esse. Sequenti die, bis tantum se chylum, sed tamen lympha permixtum, in Receptaculo observasse fassus est; credo, ne de ipsius in tot canibus facta experientia dubitarem. Canem hodie cum Cl. Ostenfeld dissecui, in quo singula distincta satis apparebant & lactea & lymphatica, ipsumque Receptaculum albissimo lacte ple-

plenum. Præsentes aderant ex Italis & Germanis aliquot, eosque pœna sensus dignos censebant, qui hæc vel negare vel confundere volunt. Varii tumores erant duri & magni in œsophago, ex quibus dissectis inumeri vermes prodierunt, in parte interiore œsophagi exigua erant foramina singula suis tumoribus adstantia, credo vermes per ea in ventriculum aliquando descendisse iterumque eadem via rediisse. A Clar. Rhodio observationes istas necdum habeo, credo me brevi habiturum, cum hac septima absolvatur ipsius Scribonius Largus. Molinetti vicinus est, uterque Riolano nimium favet. Audaciæ veniam peto, si prolixiori epistola in M. T. gravioribus occupatam deliquero. Deum interea supplex veneror, Te cum tota Familia clarissima salvum diu conservet ac incolumem. Vale. Patavii die 18. Febr. 1655.

M. T. Discip. obseq.

Henricus M. à Möinichen.

EPISTOLA LVII.

Dubia quædam de Lacteis Thoracicis.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

DUplex scriptionis causa est, una quidem, ut de obitu Dn. Wormii condoleam, altera

altera, ut amicitiam, ante vicenos annos cum Tuis Hafniæ contractam, literarum commercio continuem. Elucebat jam olim, imo germinabat jam prolixe Tui Parentis in Te virtus, ut non semel eam studiorum vestrorum moderatori, quem sæpius & familiariter in ædibus tuis tum invisere solebam, prædicarim. Optimus Wormius & Arnisæus, Heröes Artis naturæ insignes, mei Φιλοι πατρώοι Opt. Max. confirmabant id serio, aliique Professores Doctissimi, & Tu nunc ipse doctissimis Tuis scriptis. Deus Te orbi servet incolumem in annos Nestoreos, ut feliciter docto tuo calamo atque acuta novacula Augiæ stabulum anatomicum purgare pergas. Ne vero omnino nihil scriberem, dubia quædam propono enodanda circa venas lacteas thoracicas & lymphaticas. Dari credo; imo ex parte vidi. Sed quod illas attinet, dubito valdè, an in ipsum uterum desinant, & quidem, ut embryonem alant, cum vix credere possim, embryonem in utero per os trahere alimentum. Lacteam materiam ad uterum quandoque ferri, credo Hippocrati, Laurentio, Zacuto & Tibi. Sed forsan ille motus potius dici meretur præternaturalis, uti vagitus uterinus. Excrementa quoque recens natorum annon diffe-

runt ab iis, qui vel ſemel lac ſumſerunt? Et ſi ſugeret embryo lac in utero materno, ſugeret ſimul circumfuſos humores alios. Deinde non video, quomodo ſtatui poſſit, per has venas lacteas omnem chylum in cor abire, cum revera & ipſe, Vir Excellentiſſime & Oculatiſſime, in hepar abire quædam lactea vaſa ſcribas & probes. Imo non videtur eſſe debita proportio inter thoracicas & lacteas Aſellii, illas inquam plus juſto minores videri & inſufficientes atque incapaces. Quoad Lymphatica vaſa dicere quis poſſet, aquam illam potius deſcendere, quam ad cor aſcendere, cum & ipſe colligas, partem illius in renes deſtillare. Nec aſſequor aſſignatam neceſſitatem aquæ. Dilutioni enim ſufficiet forſan potulenta materia, temperiemque aër dabit. Coctionem vero impediet potius frigidiuſcula aqua, cum remiſſam vix intendat. Quid autem arteriis accidet, ſi ita fluxu non intermiſſo & concatenato aquâ hac impleantur, præſertim cum exhalatio ulla vix hic locum habere poſſit, ſi ab exterioribus ad interiora, à circumferentia ad centrum, aquæ illæ moventur? In ſtatu vero corporis p. n. quoad hydropem, cachexiam, atrophiam, febres, annon mutanda M. Methodus? Hepar ſcil.
non

non respiciendum, sed vasorum saltem lymphaticorum angustia, soluta unitas & alia vitia corrigenda. Discendi cupidus aveo erudiri, rogitans velis mihi hanc gratiam facere, ac quoad hanc rem me penitius informare. Vale, Vir incomparabilis, & fave. Dresdæ Kal. Mart. 1655.

T. addictiss.
Jo. Daniel Horstius Archiat.
Darmstad.

Prolixior responsio Th. Bartholini impressa Hafniæ & Francofurti An. 1655. ibidem legatur, una cum Clar. Jo. Dan. Horstii amica replica.

EPISTOLA LVIII.

De gibbositate Virginis Nobilissimæ.

Henrico Regio Ultrajectum.

Quanquam in Re Anatomica sint quamplura, de quibus tecum per literas disserere exoptarem, in præsenti tamen casum chirurgicum proponam, deque eo limatum judicium tuum expectabo. Jussus sum hisce diebus invisere Illustrem & Nobilissimam Virginem, filiam Magni Daniæ Magistri, summi

Literatorum Mæcenatis Dn. Joachimi Gerſtorphii, quæ undecim annos nata moleſto gibbere divexatur, jamque à quinque annis & quod excurrit dorſi vertebras habet ad exteriora prominentes, & circa medium dorſi octavamque circiter vertebram acutum angulum & eminentem conum efformantes. Alias nihil mali ab interno fluxu paſſa, ſuſpicio tamen eſt, quinque ab hinc annis ex levi in terram caſu ortam hanc vertebrarum dorſi luxationem. Nec de reſpirationis adhuc conqueritur difficultate. Medius tamen venter ob ſpinæ contorſionem contractior eſt, & præter ætatem artus teneri. Ego, quanquam in ætate ſpes ſit, in oſſium teneritudine & cartilaginum mollitie, tamen, quia longius longiore mora proceſſit malum, vix auſus ſum integram ſanitatem polliceri, præſertim quum ob vertebræ eminentiam inſtrumenta ferrea commode vix applicari poſſint, ob metum corroſionis & ſubſequuturæ gangrænæ; tamen, ut in hoc ſtatu diutius conſervetur, neve ulterius ſerpat malum & augeatur gibboſitas, ſuaſi applicationem *inſtrumentorum*, quæ Chirurgus veſter Ultrajectinus, in luxationibus reſtituendis felix, ſolet conficere. Quod ut meliori cum ſucceſſu procederet, nomine illuſtris Herois laudati, Tibi Nobliſſimæ Virginis ca-

casum referre decrevi, qui & in anatomicis chirurgicisque es versatissimus, & mihi amicus, & orbi literato eruditis scriptis es notissimus, & singulari humanitate mihi alias notus & perspectus. Tuum igitur de hac re consilium expecto, an spes apud Chirurgum vestrum restitutionis aliqua supersit, an sine damno instrumenta propter eminentes vertebras applicari possint. Nullus dubito, quin & Chirurgo sis adfuturus tuo consilio, ut, si curationem, vel in hoc statu conservationem, promiserit, instrumenta ita applicentur, ut, habita ratione tenerioris virginis corpusculi & eminentis gibberis, ita conficiatur instrumentum, ne arrodat vertebram protuberantem. Per amicitiam te rogo, per candorem tuum, per solitam humanitatem, ut in gratiam Magni hujus Mæcenatis verbulo tuam quamprimum de hoc casu mihi aperias sententiam, chirurgumque hoc nomine compellas, certus eris, beneficii hujus semper memorem futurum magnum mæcenatem. Interea si de commoda habitatione, hac Virgine digna, prospicere posses, & cætera huc spectantia, nihil gratius aut Illustri Heroi aut mihi accidet. Nam circa mensem Junium ad vos filiam mittere decrevit Illustris Pater, si in chirurgo vestro, si in tuo auxilio ulla

ſpes, cui ſanitatem ſuam eſt commiſſura. Reſponſum tuum quamprimum expectabo, quod, ſi placuerit, mittes Hagam ad Nobiliſſ. Petrum Chariſium, Reſidentem Regiæ Majeſtatis. Vale. Hafn. 12. April. 1655.

T.

Thomas Bartholinus.

EPISTOLA LIX.

De eadem Reſponſio.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

NObiliſſima Illuſtris Herois Dn. Joachimi Gerſtorphii filia, abhinc aliquot ſeptimanas huc ad nos ubi ex Dania advenit, mox magna alacritate Chirurgi manibus & machinis ſe ſubjecit. Eæque ita fuerunt adhibitæ, ut eæ, ſine ulla magna moleſtia, à tenerrimo ejus corpuſculo hactenus commode noctu diuque ſuſtineantur. Jam nunc magna ſanationis affulget ſpes. Nam ex paucarum jam præteritarum ſeptimanarum curatione, incurvatæ dorſi vertebræ ad juſtam rectitudinem, & excavata utrimque lumborum regio ad debitam rotunditatem, coſtæque nothæ, ad oſſa coxendicis prolapſæ, verſus ſupe-

pe-

periora ita sensibiliter se inclinare & erigere conspiciuntur, ut corporis longitudo in virgine stante ad duorum transversorum digitorum latitudinem producta nunc observetur. Lenta tamen erit hæc, & forsan aliquot annorum, curatio: in qua ubicunque mea opera Nobilissimæ Virgini utilis videbitur, ea ipsi semper erit paratissima. Nunquam patiar, ut durius habeatur, sed semper quam lenissimè, quantum fieri poterit, tractetur. Cæterum, ut Illustris Vestri Mæcenatis favori, quem ego omni diligentia & circumspectione, benignissimoque & officiosissimo in Nobilissimam Virginem affectu, semper demereri laborabo, me etiam atque etiam commendes, obnixè rogo. Vale, Vir Excellentissime, & me redamare perge semper tuum. Dabam Ultrajecti 30. Augusti 1655.

T.
H. Regius.

EPISTOLA LX.

Circulationis demonstratio in cadavere.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

QUas E. T. 7. Januarii & 18. Febr. per Parentem transmisi, rectè curatas spero,

ro. Quæ in Antonii Molinetti & Petr. Marchetti anatomia observaveram, paucis monui. Dominicus Marchettus (etsi Professor non est) duas lectiones in xenodochio *ha*buit 13. Martii & 14. unam de Circulatione sangvinis, de Vasis Lymphaticis alteram. Ejusdem opinionis, cujus antea ipsum fuisse monui, adhuc est, ductum nimirum Thoracicum Pecqueti nil esse nisi Lymphatica Bartholini; idem de Lacteis Mesenterii statuit, per Lymphatica prope hepar, ex hepate lympham non in hepar chylum traduci autumat; In artubus adesse concedit. Sangvificationis officina erit hepar, chylumque per venas mesaraicas recipiet. Ductum Thoracicum in tabula explicatum eodem tempore monstravit, sub nomine vasis lymphatici, quia chylum in eo nunquam reperit. Etiam in humano cadavere eundem monstravit una cum glandulis ab E. T descriptis: In cane vivo eadem vice dissecto chylus non adfuit in Receptaculo, jamque multi, qui adfuerunt, de isto traductionis chyli usu conclamatum crediderunt, (monstratum tamen est à Molinetto in anatome publica, chylo puro refertum) circa insertionem in axillarem à transparente chylo candicabat. Hæc advertens, idem in catulo se vidisse confessus est.
Cir-

Circulationem in brachio mortuæ fœminæ monſtravit, aqua calida per ſiphonem in arteriam ſub axilla immiſſa, & per venam medianam lancetta apertam refluente. Jam demum Scribonius Largus Jo. Rhodii abſolutus eſt; In exſcribendis ſuis obſervationibus Medicis, quas brevi typis mandaturus eſt, totus occupatur; quas Præceptori meo Anatomicas promiſit, necdum habeo, ab uno enim in aliud tempus differt, omnem in pictorem culpam referens, cujus operam in figura quadam depingenda efflagitat. Sylvatici Conſilia Medica ſub prelo ſudant. Fabius Chigius Pontifex Romæ electus eſt, Alexander 7. Chigius dicitur. Carolus Contarenus Venetorum Dux creatus eſt. Incluſas à Lyſero Verona habeo. Plura vetat tempus omni ex parte præterlapſum. Hisce, cum tota familia Clariſſima omnibusque Amicis, Deo plurimum commendatus feliciſſimè vale mihique porro fave. Dabam Patavii 22. April. 1655.

E. T. Diſcip. obſerv.

Henricus à Möinichen.

EPISTOLA LXI.

De MS. Ovidii & Claudiani.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.
NICOLAUS HEINSIUS, S.

FRetus ea benevolentia, qua omnino singulari me semper es complexus, hasce ad te exarandas duxi. Annus jam ferme exactus est, cum noster Rhodius per literas monuit, habere se paratum Liceti de Cometis librum Serenissimæ Suecorum Reginæ ab auctore destinatum, quem populari cuidam suo mox in Daniam profecturo traditurus esset ad me perferendum. Postea eundem librum ad me missum significavit: quem tamen ego hactenus non vidi. Si latorem nosti, fac quæso fugitivus codex aut ad me veniat, aut apud te servetur, dum ipse adsim. Existimo enim fore, ut Regis expeditio, quam æstate proxima in Germaniam moliturus dicitur, copiam mihi faciat ad paternos lares excurrendi. Obiit enim senex noster: ut necessitas mihi incumbat curandæ rei familiaris. Bibliothecam ejus auctione publica distrahendam fore opinor post menses quatuor aut quinque. Illustrissimum Sefeldium à Lundio codices manuscriptos multos emisse audio, inter quos Ovidii & Claudiani non-

nulla

nulla extent. quid fit rei, si potes, des operam peto, ut cognoscam. Fiducia enim utendorum exemplarium erectus illorum iter per Daniam molirer, Lubecam alioquin recta navigaturus, aut Gottenburgo in Hollandiam. Plurimum hoc officio me demereberis. Regiæ clientelæ jampridem me subduxi, cum Respublica nostra Residentis in hac aula sui provinciam mihi detulerit. Viros Eximios, fratres tuos, Bangium, Langium & Beringium, cæteros mei studiosos, officiosissime saluto. Vale, Vir Celeberrime, mihique, quod facis, favere perge. Dabam Holmiæ. prid. Non. Majas. 1655.

EPISTOLA LXII.

Harvei dubia de Thoracicis.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

QUoties tui nominis memoriam repeto, toties sævit tacite conscientia, quod ipsum pro nomine non visus sum vindicare. Londini id etiam Harveo indicavi, qui te æstimat, maxime de re literaria meritum, seque, ut qui pedem in cymba Charontis alterum figit, tibi omnia in anatomia perficienda concredere, quia 78. annum ætatis attigit. Contulit

tulit amice de lacteis thoracicis, & negavit continere chylum, quia non in omnibus animalibus sit, ut avibus & piscibus, sed potius esse serum per vasa lymphatica ex aliis partibus advectum. Respondi, quotquot fuere, qui diligentiori cura & perita inquisivere in hæc vasa, invenire ipsa, nec possunt dici viæ, per quas transeat chylus ad hepar exceptis lacteis; aut usus, cur serum id per lacteas ad cor mearet: & quod in insectis non viderentur, ideo non negandum non dari, possunt esse analogæ; & quot partes non dantur in uno genere animantium, quæ sunt in alio? ut autem necessaria deficiant nunquam credam; quanquam oculos subterfugiant & manus. Entius multa mihi etiam retulit, & in primis esse alias vias, per quas nutritio fieret, quam arteriæ; cui ego objeci, manus esse oculatas, tamdiu à recepta opinione standum, donec meliora docuerit insequens ætas: & non omni sanguine nutriri partes quasvis, sed ea parte sanguinis, quæ pinguis maxime est, & ex nupero chylo confecta. Subticuit ad hoc & nescio quibus ambagibus pervenit ut objiceret, lumen non esse essentiale quid sanguinis, sed esse vibrationem aëris, de quo ego multa interserui, & causam solem admisit, sed per

quam

quam rationem nequivit dicere. Hobbes novum elementare philosophicum edidit, & Epicurea principia maxime secutus, omnia referens ad corpus & motum, quæ vim aliquam videntur habere. Alias, paucis exceptis, medici non videntur digni alloquio, quia pauci latina percipiunt, nec de suis rebus interrogati respondent; nilque, quod rebus meis posset esse utile, invenio, ideo Oxoniam propero, ut illic aliquot septimanas subsistam, statim ad Italos transiturus, & quemnam locum maxime meæ praxi convenientem putaveris esse, precor perscribas; Segerus suas sedes etiam mutabit. Sed quorsum concessurus est, hæret in bivio, forsan ad Batavos; pœnitet ipsum, quod nesciverit te anatomicis uterius incubiturum esse studiis, alias mansisset. Si placuerit scribere Harveo, me diligentissimum & fidelissimum exhibitorem experieris; concise loquitur latine, & miror, quod in scriptis suis id nesciamus. Vale, salveque & saluta Excellentem Fuiren. Londini 17. Juni 1655.

Magnif. T. H. S.

Martin Bogdan.

EPI-

EPISTOLA LXIII.

Pro Venis Lacteis ad Harveum responsio.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

SEro, ſed ſumma cum animi voluptate, Tuas plusquam amœnas accepi reſponſorias, quibus mihi nil magis gratum acceptumve ſcito. Plenæ non tantum ſunt amoris infucati, ſed & ſolida dubiorum reſolutione refertæ & turgidæ, atque ea propter digniſſimæ, quæ reſponſionibus tuis limatis & politiſſimis ad Riol. addantur. Harveo reſpondi pronuper, me etiam atque etiam mirari, quod lacteum humorem, in venis meſaraicis contentum, caſui adſcribat, qui tamen in omnibus perfectis animalibus, & ſemper, poſitis nempe requiſitis neceſſariis, adſit. Ab adipe vero diverſum eſſe ſcripſi, quod in mortuo cadavere diſpareat potius, quam congeletur; nec obſtare, quod Veteres lacti pus congener dixerint, atque inſtar puris chylus hic generari videatur: Cum Empedocli & veteribus ſermo fuerit de mammarum lacte, & inſuper Cous latè loquendo *lib.* de alim. coctionem corruptionem dicere videatur; lac vero mammarum & lacteum humorem meſenterii differre, me judice, ſedibus, officina, uſu, fine, atque externum colorem vix ſufficientem eſſe; dari autem

tem venas lacteas, probavi oculari demonstratione; contentum vero liquorem chylum verum & germanum esse, quod præter hunc nullus humor ex intestinis educatur; nec obstare diversitatem vasorum allegatam, omnes enim colligi ad plexum illum in mesenterii centro, atque surculos plures paria præstare cum trunco aliquo; nec opus esse, ut omni tempore appareant, cum jugi spirituum effluxui non chylus sed sanguis ferat suppetias: chylum præterea alium esse ventriculi & intestinorum, alium in lacteis contentum, hunc semper albescere, illum vero non raro luteum, viridem, nigricantem, & fœtidum insuper esse posse: denique chylum extrema venarum mesaraicarum veterum oscula, subclaviarum modo, subire & sanguini misceri non posse credi, quia autopsia & ligatura repugnant. Hæc & similia ad Nobiliss. Harveum dedi, cujus responsiones Excell. Tuæ, si accepero, remittam. Tu vero omnia penitius in tuis excutis, ut, quod nunc addam, non habeam. Ruminabo tamen cuncta furtivis horis diligenter, & proximè ad singula respondebo, si quid dignum reperero. Hæc hac vice ad Tuam Excell. responsi loco exarare volui, cum voto, ut vivat, valeat & floreat in Nestoreos

reos annos. Interea magnam mihi faceret gratiam, si nundinis instantibus Francofurtensibus per Dn. Hauboldum communicaret disputationes & alia exercitia Academica Vestræ Scholæ Regiæ. Pretium lubens persolvam. Desidero etiam è scriptis Tuis Aneurismatis historiam, de Unicornu Observationes, Animalium Lucem, Collegium Anatomicum. Pretium cum gratiarum actione perlubens solvam. Vale, Vir Excellentissime, & favere perge. Darmstad 16. Julii 1655.

T. addictiss.

Jo. Daniel Horstius.

EPISTOLA LXIV.

De Lacteis ad uterum.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

JOANNES CLAUDIUS De la Couruee S.

IN ea incidimus tempora, Vir excellentissime, quibus Democriti genius hominum vecordiæ supinæque ignorantiæ jamdudum pertæsus erupit tandem è puteo: frustra laboravit Peripateticorum cœtus, ut hujus atomos exploderet, has nostra vindicat ætas, agnoscetque puto quam

quam temerè irriserit antiquitas sapientissimi viri sententiam, qua voluit in utero fœtum per os alimentum sumere. Ita est, mi Bartholine, erravimus in via communi, dum mens præoccupata ita adhæsit authoritati & sensui, ut nullum reliquerit locum rationi. Putarunt plerique omnes maternum sanguinem à fœtu per vasa umbilicalia attrahi, cum verè per hos ductus suum proprium expellat sanguinem perfectusque in utero fœtus alatur in utero, ut extra uterum, per os, quam veritatem non satis mirari possum tamdiu latuisse, cum Naturæ rimanti mysteria primum se offerat illud detegendum convincatque autopsia & ratio. Nuper ad me delatum est opusculum Lugduni Batavorum excusum, cujus titulus est: messis aurea triennalis: ibi continentur experimenta anatomica nova Pecqueti, Thomæ Bartholini historia de Lacteis venis, & Olai Rudbeck observationes variæ anatomicæ. Hoc opus legi summa cum admiratione, sed potissimum arrisit historiæ tuæ caput decimum, quod sic habet: Distributionem ramorum Lacteorum ex glandulis hisce novis Lacteis in abdomine supra pertexuimus, an autem ad uterum quoque deriventur, in prægnantibus fieri debet experimentum. dubitare non ausim, quia Hipppocrates L. de nat.

 pueri

pueri lac in uterum confluere monuit, nempe ſuccum alimentorum candidum.

En, Vir Excellentiſſime, quibus moveor tibi ſcribere & opuſculum mittere, ratus, te quoque Democrito aſſentiri, nec illud ingratum tibi fore, quo principem magnum tueor · Nihil moror vulgi tumultus & cachinnum rudentium, quibus non ſcribo, ſed his tantum, qui meliori fato ſubeuntes Naturæ penetralia de meis æquum ferent judicium. Tuum, vir doctiſſime, ſummoperè expeto & expecto ſolicitè; id gratitudinis & benevolentiæ ne deneges ignoto quidem tibi, ſed tuæ ſapientiæ tuorumque meritorum non inſcio. Vale. Varſaviæ 20. Julii, anno virginei partus 1655.

EPISTOLA LXV.

De nutritione fœtus per os.

JO. CLAUDIO de la Courvée Varſaviam.

PRo erudito libro plurimum Tibi debeo, quem avidè perlegi totum, propter argumenti præſtantiam, quod tam ingeniosè tractas, ut parum abeſt, quin in Democriti ſententiam nos pertrahas. Quantum percepi, fœtum perfectum ſolo colliquamento nutriri per os probas, imperfectum, ſimplici concretione alimenti, in

in quo natat, nec unquam ſanguine materno ali per vaſa umbilicalia, quæ ſolum exportare ex fœtu ad placentam ſanguinem ſuſpicaris, & ita *Hippocratis* partes deſeris, & *Harvei*, & utriusque inventa ex ingenio auges & diffundis. Quanquam verò multum lucis nutritioni fœtus afferant, quæ magna ſpecie veri commentaris, apud me tamen adhuc duo dubia ſuperſunt, quæ accuratius penſitata difficultatis plena ſunt. Imperfectus fœtus quo modo ſola appoſitione increſcat inſtar lapidis, aut corporis inanimis, difficile concipimus, ſiquidem anima vegetativa & ſenſitiva polleat. Vaſorum umbilicalium diverſitas magnum ſcrupulum injicit. An vena quoque ex fœtus corde ſanguinem efferat? Id venarum nativo officio repugnat, & preſſa vena umbilicalis in funiculo humorem facilè ad fœtum ſinit permeare, difficulter ad placentam; quod experimentum non ſemel feci. Sed dubiola ſunt, quæ experientia certior ſolvet, quam à Te hisce curis ad publicum bonum intento expectamus. Si ex voto ſucceſſerit, præclaris conatibus tuis meritisque applaudam, & in eam ſententiam deveniam, non fœtum tantum, ſed editum hominem eodem modo, chylo ſolo, nutriri. Nam ſanguis quidem alluit omnes

partes, & nutrire ſolus creditur, ſed in ipſo ſanguine particulæ quædam ſunt, quæ chylus ſunt, quibus particulis nutrimur. Non negandum ſanguinem nutrire; ſed quia diverſas ſanguis habet particulas, ea parte tantum alendi potentiam habet, quam chylus conſtituit, quem ſanguini miſceri nuperæ noſtræ Lacteæ Thoracicæ oculatam fidem faciunt. Certè mirum mihi ſemper viſum fuit, quare ſine cibo & potu diu vivere non poſſimus, quum tamen ſanguis abundet in corpore, nec ita abſumatur, ut ejus defectu deficeremus, ſi nutriret ipſe. Unde forſan â munere nutritionis deſiſtit, ſi chylus detrahatur, qui utramque hic paginam facit. Sed hæ conjecturæ ſunt, quas doctis aliis, Tibi inprimis, ſubmitto. Quæramus interea vias chyli ad uterum, quas dari certus ſum, quanquam demonſtrari ad oculum necdum poſſint. Nihil intentatum reliqui, ſed hactenus ſucceſſus non reſpondit, niſi acquieſcere velimus *Harvei* placitis. Sed eadem manebit difficultas. Quærimus enim, unde carunculæ albumen trahant, quia lacteæ conſpicuæ in illis non apparent. Quod ſi ex ſanguine ſuccum illum concoquant, rectius chylum ibidem ſeparari diximus, quem ſanguini mixtum jam jam diximus. Tu, Vir cele-

celeberrime, singula expende, porrò de Republica Medica bene mereri perge, & me tui amantissimum ama. Vale. Hafniæ 3. Octob. 1655.

T. T.

Thomas Bartholinus.

EPISTOLA LXVI.

An Diabolus in substantia malus.

AMBROSIO RHODIO Christianiam.

SUmma cum voluptate legi nuperas tuas literas plenas vett. amoris & officii. De perennante illibato affectu merito mihi gratulor, & renovatam qs. amicitiam ambabus ulnis cum gratiarum actione amplector, & constanter tuebor. Male tamen ominor, ignosce joco, quia à Dæmone literarum commercia auspicaris. Apud Oneirocriticos nigrum corvum in somniis vidisse, mala portendit. Quid de tenebrarum Duce statuendum, ipse divinabis? Cæterum eo fine philosophamur de malis, ut ea fugiamus. Controversia, quam moves de Malorum Angelorum substantia, bona ne sit vel mala, tanti non videtur, ut multum illi insudemus. Vix no-

 minari

minuari malus ille ſpiritus meretur, multo minus impetrabit, ut tempus illi prolixum concedam, quum plurima ſuperſint & *in* Divinis & Arte Medendi, quæ pro ſalute mortalium curioſius & utilius deberent inquiri. Ut tamen brevibus Tibi amiciſſimo mentem meam aperiam, ſciendum eſt, ex Theologis ſeu ſacris monumentis in hac materia diſputandum eſſe, quorum ductu malus ille ſpiritus nobis innotuit. Oraculum eſt in Geneſi: Omnia, quæ fecit Deus, erant valde bona. Si omnia bona quoad ſubſtantiam, quomodo, ſalvo ſubjecto eademque manente ſubſtantia, tota immuta*bi*tur & in contrariam vertetur. Deus quievit ab opere, nec amplius ſive bonos ſive malos procreat. Ipſi autem Dæmones ſuam ſubſtantiam transmutare non potuerunt, quod Divinæ decederet potentiæ, quia nec pediculum poſſunt creare. Nec Deus malorum, qua mali, autor eſt aut fuit. Igitur, ſiquidem Dæmones creati ſunt, à Deo erunt creati, non mali, ſed boni. Dei autem creaturam nemo poteſt in ſolidum transmutare, ſubſtantiamve evertere, ſed, quicquid ſive à nobis ſive ſpiritibus mutatur, extra ſubſtantiam eſt, in iisque conſiſtit, quæ à noſtra voluntate & poteſtate dependent. Quid autem in malis ſpiritibus ſit mutatum, diſertis

sertis verbis tradit Divinus codex. Joh. 8. v. 44. dicitur Diabolus non perstitisse in veritate. Veritas autem à substantia bona vel mala non dependet, alioquin totiens nostræ substantiæ immutarentur, quotiens mentiendi occurrit occasio. Et notandum est, in eodem textu Judæos mendaces vocari filios Diaboli, non quod creati sint ab illo, aut quoad substantiam immutati, sed quia in mendacio Diabolum sequuntur. Igitur mendacium, cui assuevit Diabolus, non magis substantiæ illius bonæ adversatur, quam Judæorum, quos bonos fuisse naturaliter, ut Philosophi loquuntur, nemo iverit inficias. Nec in Epistola Judæ v. 6. ulla substantialis mutationis fit mentio. Dicuntur ibi non custodivisse propriam ἀρχὴν, originem sive principatum, ut vulgatus Interpres, Lutherus & nostra versio habent. Principatus vero non substantiam respicit, sed dignitatem, sed officii splendorem, unde deseruerunt proprium domicilium h. e. quum ante in Dei conspectu ministrarent, jam in abyssum detrusi sunt. Quemadmodum vero princeps Philippi Hisp. Regis Minister, Comes Olivarius, perpetuo carceri adjudicatus, in substantia bonus esse non desiit, quanquam dignitate sua exciderit in perpetuum, ita

 nec

nec malus ille, quem nominare totiens nolo. Lacteum illud eloquentiæ os, Lactantius, nihil diversum sentit, creatum enim *esse utrumque*, & Bonum & Malum, à *Deo in principio*; sed in altero indolem Divinæ stirpis non permansisse. *Itaque suapte invidia tanquam veneno infectus est, & ex bono ad malum transcendit, suoque arbitrio, quod illi à Deo liberum datum fuit, contrarium sibi nomen adscivit.* cap. IX. de Orig. Err. A negata vero aptitudine ad recipiendam gratiam Divinam, quomodo totalem substantiæ mutationem inferre possis non video. Oppono brutorum genus, quæ sine suæ substantiæ mutatione à cælestibus excluduntur. Addo homines, qui, peccato in Spiritum Sanctum commisso, nullam beatitudinis habent spem. An hinc alios hos esse homines, quam fideles, suspicabimur? Nec effugere poteris difficultates de peccato Originis Flaciano, quia, ex Philosophorum decretis, magis & minus non variant speciem. Cum Origene tibi res erit, qui l. 1. de prim. c. 6. Dæmones posse redire ad statum beatitudinis probat, adeoque ex Tua hypothesi totaliter non esse quoad substantiam corruptos. Suæ sententiæ fundamenta desumit 1. ab infinita Dei misericordia, qua salvari possunt, 2. à justitia Dei, quæ violaretur, si

ſi hominum miſereretur, non Angelorum, 3. quod Diabolus quandoque edat bonum aliquod opus, in ſignum ſequuturæ converſionis; ſic edit Marc. 1. 24. confeſſionem de Chriſto. Quid quod nonnunquam Dæmonis opere multi curentur à morbis. Sed hanc litem meam non faciam. Nimis multa de hoc egi, qui ne lineolam meretur. Malo credere malum eum totum, quam de illo diſputare. Non malus eſt, ſed peſſimus. Nihil dicam de animarum noſtrarum inſidiis, quæ ad Theologos ſpectant. Etiam corpora mortalium variis morborum generibus infeſtari à Dæmone, notius apud nos eſt, quam ut probatione mea indigeat. Huc rectius ingenii noſtri cenſus conferimus, qui artem ſervandi homines profitemur. Tuum inprimis hic judicium exquiro, Vir Clariſſime, an credas naturalibus remediis hujusmodi morbos profligari poſſe, & quibus? Multa dici poſſent, & multa de hoc argumento in mentem veniunt, quæ ad tuum reſponſum differam. Nam paucis Tibi prius reſpondere volui, non ut Magiſter Diſcipulo, ſed amicus amico, & ad quævis officia ſemper paratiſſimus. Vale, mi Rhodi, & diu feliciter vive. Scripſi raptim Hafniæ 25. Aug. 1655.

T. Thomas Bartholinus.

EPISTOLA LXVII.

Controversiæ Gallorum de Lacteis Thoracicis.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

JAm dudum eſt, ex quo de Te nihil accepi literarum, nec audivi, præter hoc unum, Te nempe, propter peſtilentiam, Hafniam reliquiſſe, quæ vobis totique orbi literato rapuit Virum Optimum *D. Olaum Wormium*, ante annum. Quid egeris ab illo tempore, planè ſum neſcius, nec tamen dubito, Te aliquid egiſſe. Scribe ergo, ut ſciam, imo, *ſi* fieri poſſit, etiam mitte quod ſcripſiſti. De *Venis Lacteis Thoracicis*, *& Hepatis funeratione*, inter *Pecquetum & Riolanum* adhuc viget controverſia: Riolanus noſter vivit & valet. Ecce ad Te mitto per D. *Garmer*, Doctorem Med. Hamburgenſem, ejus librum, quem noviſſimè ſcripſit adverſus *Pecquetum* & duos Pecquetianos Doctores Pariſ. *Mentellum & Merſennum*: neglectis atque ſpretis tot conviciis & contumelioſis verbis, à quodam deſertore, qui ſe Aletophilum nuncupavit, inſolenter & temere pronunciatis. Is eſt Samuel Sorberius, olim Calviniſta, tum Medicus, poſtea Gymnaſiarcha, tandem Eleemoſynarius Epiſcopi Agathenſis. Libellum alterum adjunxi, Ro-

Rothomagi editum, & *Mentello* dicatum: quem tanquam ineptum ſprevit Riolonus: qui tamen Pecqueti bilem commovit, & in quem ſcripturus dicitur: ejus authorem tacitum faciunt *Mentellum Riolanus & Pecquetus:* uterque Mentello iratus: *Riolanus* nempe propter tot convicia: *Pecquetus* vero, quod videat in illo ſibi iniquè detrahi gloriam ſui inventi, ut in *Mentellum* transferatur. De eadem controverſia etiam adhuc aliquid agitat *Car. le Noble* Medicus Rothomagenſis. Hic eſt ſtatus controverſiæ, in qua diſcutienda tot Viri hodie non perfunctoriè occupantur. Ego verò extra caſtra poſitus aliud ago, de belli iſtius eventu ſecurus. Horis meis ſubceſivis *Prælectiones Medicas* compono, quas poſſim hieme proxima recitare meis Auditoribus, in aula *Cameracenſi* Regia, loco D. *Riolani*, qui, volente Rege, provinciam illam ſuam mihi commiſit. *Gaſſendus* noſter, qui ſummi Herois veſtratis Tychonis Brahe vitam deſcripſit, peſſimè hic habet, ab inflammatione pulmonis, ex eaque in majore periculo verſatur, quod abhorreat à ſanguinis miſſione, quæ in tanti morbi curatione principem locum tenere debet. Hic inchoatur nova editio *Enchiridii Anat. & Pathol. D. Riolani*, quarta parte adaucti, & multis locis locu-

cu-

cupletati, in 8. De fratre tuo, *Erasmo Bartholino* per Italiam peregrinante, nihil à 4. mensibus aliud audivi, quam quod *Florentiam* pervenisset. Utinam vivat & valeat. Tu quoque, mi Carissime *Bartholine*, vale, & me ama. Parisiis 12. Sept. 1655.

Tuus in æternum

Guido Patinus, Bellovacus, Doct. Med. Paris. & Prof. Reg.

EPISTOLA LXVIII.

De Lymphæ Usu.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

DEfensionem tuam contra Riolanum accepi, & legi: Gratulor Tibi & veritati; Tibi quidem, qui par congressus Achilli es: Illi vero, quæ dignum te sui Patronum invenit; et gratias vero debeo quoque Riolano, eo scilicet modo vult Philosophus lib. 2. Metaph. c. 1. Οὐ μόνον γὰρ χάριν ἔχειν δίκαιον τούτοις ὧν ἄν τις κοινωνήσαι ταῖς δόξαις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔτι ἐπιπολαιότερον ἀποφηναμένοις. Καὶ γὰρ ἔτοι συμβάλλονται τι τὴν γὰρ ἕξιν προήσκησαν ἡμῶν. Nam, ut addit idem illic Philosophus, si Phrynis

nis non fuiſſet, antiquam Muſicam in molliorem modum non mutaſſet Timotheus. Et ſic item nec Bartholinus adeo egregie de Vaſis Lymphaticis & Lacteis per multas lucubrationes commentatus eſſet, niſi inceptiviſſet prius Riolanus. O quam miſeret me tanti Anatomici! quam proſtituit temerè famam ſuam Emeritus Proſector! Optarem illi, nunquam dixiſſet vaſa in meſenterio lactea meſenterici rami, thoracica venæ portæ propagines eſſe. Quam indigna iſtæc Experientiſſimo Viro ſententia eſt; quam præterea in plurimis delirat Senex! De cæteris vero, quæ procaciter adverſus tuam famam egit, & in ſcripto effutivit, egregiè profectò male ſanam linguam & manum ejus plectis. Gravis hæc illi pœna defenſio, eaque major, quam pertulit Lycambes: Absque jambo tamen tu reſpondiſti; Et ſic

Troës Rutulis reſponſa remittunt.

Gliſſonii Anatomiam hepatis vidi, obiter tamen nec totum perlegi: De vaſis lymphaticis addit, nec tamen dignam tuis meritis mentionem circa hæc adjeciſſe vidi: Lympham ex nervis quod derivat, idem non ex fonte videtur facere; eſt enim limpidior & tenuior ille liquor, quam ut ſimilis ſit de nervis exeunti; quod uſum quoque huic lymphæ de-

designat novum, in eo ferè servare institutum videtur, quod in re dubia solent homines. Variè enim conjectant, sentiunt & dissentiunt de Natura, cum paulo saltem se à sensibus nostris subtrahit, etsi ne tunc quidem, cum oculis eadem manifestior sese subjicit, res omni disceptatione careat. Scilicet idem, ut videtur, hominibus in homine evenit, quod usu solet Rusticis aliisque imperitissimis, qui artificiosum aliquod, multisque partibus absolutum opus, ignari omnium contuentes, variè de partium usu sententiis inter se certant; hujus particulæ hunc esse usum ille, alius alium dicit; ita omnes magis dubii admirantur rectius, quam perscrutantur, artificium; sed quo tamen sagacius cujusque ingenium est, & cum aliquâ experientia propius conjungitur, eo certior habetur conjectura. An non vero eodem jure Anatomici quoque alicujus de partium usu judicium præferam ἐν μικρῷ κόσμῳ? Qui ergo à te possim hic, Clariss. Bartholine, non stare, cum chylo diluendo destinari hanc lympham rectè scripsisti, qui chylum & lympham per vices ex receptaculo in ductu thoracico commeare tecum vidi? De nutritione per nervos quæ suspicatur idem Glissonius, ea ingenium ostendunt, non vero Naturam apertam & veritatem.
Post

Post circulationem inventam, solis arteriis munus deferendi partibus alimenti defero, quod (alimentum) vicissim à corde & chyliferis ductibus illæ mutuo accipiunt; quicquid autem arteriis excidit, id in carnem, adipem, cutem, nervos aliasque partes, quæ nutriuntur, sic dispergi puto ut per laciniam aliquam liquor, quæ una saltem parte illum bibit & tota irrigatur; vel ut per terræ poros & meatus latè ab una exili vena tanquam fonte exit aqua terramque irrigat. Cum vero non semper partes totum, quod advexerunt arteriæ, alimentum insumant, neque etiam per naturalem αποφορησιαν totum possit semper effluere, remeare à partibus alimentum per vasa lymphatica ad venas & cor conjicio; ab hoc fonte lympham, rorem illum corporis nostri benignum & balsamum naturale, arcesso. Sed objiciat quis: cur de jecinore tanta copia præ cæteris partibus remeat illud alimentum? Fortasse ut in pancreate depuretur, rejectis in ductum Virsungianum fæcibus, & quod chylo diluendo in mesenterio tanta copia requiratur lymphæ. Sed jam audisti judicium, quale solent in re simili homines, de quibus dixi, subigendis glebis exercitati; plura non audeo coram tanto Censore & Magistro dicere. Courvei Medici Poloni,

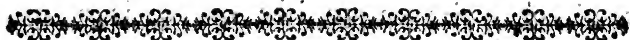
ni, de quo ſcribis, opinio non παράδοξα ſolum illa mihi ſed & mira videtur; quis credat, vaſa umbilicalia nihil ad fœtum deferre? non vidi Autorem illum, neque rationes ejus, quibus nititur, expendi. Gratias autem tibi habeo, qui anſam præbes perquirendi; in umbra enim hic vivo, ad quam nulla lux penetrat, niſi quam tu oſtendis. Perſiſte quæſo in propoſito &, ſi quando lux nova allucet, huc reflecte radium aliquem. Dn. Langelottus de nova quadam ſcituque digna obſervatione ſubmonuit, certitudinem vero Lipſia expectabat, binis tuis literis propediem reſponſurus. Gratias illi pro præſtito officio tibi delego referendas, & quod tibi debeo ad Deum votis transſcribo; Ille te cum omnibus tuis feliciter ineunte hoc anno annare & perennare jubeat. Vale, Vir Clariſs. ut diu magno Medicinæ commodo ſuperſis & me ames: iterum Vale. Scribebam Huſii Tertio Kalend. Januar. Anno 1656.

T. Excell.

obſervantiſs.

Jacobus Holſtius.

EPI-

EPISTOLA LXIX.

De Riolano, & Lymphæ natura.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

MARTINUS BOGDANUS.

PRopositum nunquam fuit Parisiis præsenti hyeme vivere, quam Iberiæ destinaveram: cum tamen istud iter post te quivis in Anglia etiam dissuaderet, &, mente quidquid suscepi, contrarium & mihi impedimento esset, sensi Galliam denuo adire utile esse, & voluptas etiam accessit. Nec pœnitet me suscepti; à quovis doctissimo quamvis comitatem experior. Rothomagi Guiffartus erga me quemvis supra votum candorem expressit. Gloriatur, quod sibi non viso suppetias contra Riolanum tuleris, & eosdem fere nervos intenderis. Le Noble μυοτομία in corpore humano me adhibuit, & ex mea encheiresi in hoc labore & Vasorum Lymphaticorum demonstratione te miratus est Magistrum, meque percontari desiit iste μεγαλαυχής, an ipse dissectioni navares operam. Patinum heic Lutetiæ salutavi, qui ante, quam cognosceret me ex Anglia venire, mirabatur cur mihi à te deessent literæ, aut Apologia tua contra Riolanum. Ad hunc me extemplo duxit Junior

Patinus, primumque iste capularis comis erga me fuit, sed cum novisset me ex *tuis* discipulis esse, & maxime lymphatum *ob* apologias oblatas, lineas indigitavit, *quas* contra me scripsit in responsione oblata ad Pecquetianos. Cur autem me autorem negaret mei libelli, & Rudbeckum judicaret Professorem, respondit: Id habeo ex Bartholini moribus, & tui antagonistæ responso: miror, quod Bartholinus nondum transmiserit contra me suam apologiam, quam præterito anno vulgavit Francofurti, & adhuc fere hebdomatim Dani ad nos veniunt. Addidit infinita convicia contra *tua* lymphatica, quasi figmenta nulliusque usus. Quantum licuit ob venerandam senectutem & alios labores, ad hanc injuriam respondi. Enchiridion Anatomicum auctius evulgat. Mantelius, quod tibi ob aliqua negotia non rescripserit, veniam precatur, & ut semel susceptam amicitiam continues; dixit se in optimo loco tuas literas servare. Monstravit quem librum tuus frater græce & latine cujusdam ex antiquis opticis editum Patavio transmiserit. Maximo favore me iste vir prosequitur, & quemvis amicitiæ characterem offert. Quantam etiam injuriam Riolanus isti inferat in controversia de Typographia, testantur testimonia publica ex

Ger-

Germania transmiſſa, quæ ſimul mihi monſtravit. Pecquetum heri conveni, cumque ipſo de variis collocuti ſumus, inprimis de Bourdelotii literis Holmia ad ipſum ſcriptis, in quibus affirmat: ſe primum divulgaſſe Pecqueti inventum in Suecia nec quidquam novi præterea percepiſſe. Opuſculum idem Pecquetus fere confectum etiam oſtendit, de ſero ſcil. ſanguinis, ſeminis, aquæ pericardii, lymphæ, chyli, urinæ, ſudoris, & humoris, quo fœtus in utero nutritur, ex Harvei opinione: quod ipſe negat, quod à calore externo non denſetur (velut ſanguis qui materia nutritionis eſt) ergo minus id fiet in fœtu, cujus minor eſt. De iſta re per integram horam certavimus, & ex ſuis diſcurſibus ſagacem anatomicum ipſum eſſe deprehendi, & eruditum, quidquid etiam in contrarium afferat Riolanus. Lympham acidam ſtatuit, & plurimum ipſius per canalem Virſungi ad duodenum devehi, eamque omnem & ubique acidam eſſe, & incentivum ſanguinis, ut ipſi majorem colorem, tenuitatem, adderet: eadem vero neceſſitate Vaſa Lymphatica à natura inſtituta, ut tenuiorem ſanguinis partem recipiant, veluti venæ, quæ craſſiorem elutriatam ſanguinis partem revehunt. Plura de nervis eaque curioſa addidit, & ſapa (ſauce)

quam tantum nutrire asserit, & *ubique in partibus sub glutinosa materia animadverti, præcipue circa fibras musculorum.* Affirmavit se ad te scripsisse & simul *sua* opuscula tibi dedicata transmisisse, nullamque responsionem obtinuisse; ad an grata fuissent, quæ in futurum ad majus obsequium testandum obtulerit. Magni te facit, seque tibi ubivis commendat & in quavis re. Le Corbe de fœtus nutritione in utero per os edidit libellum, quem tamen nondum vidi, nec alia scio, quam quæ Waslier retulit, scilicet præter ea, quæ *in* Hippocratem Martianus, & Harveus *de* generatione Animalium commentatus est, fere nil habere, nisi supervacua. Ego fere ad finem perduxi opusculum, in quo probavi Methodicorum sectam instituisse Hippocratem, nec aliquid de intemperiebus scripsisse, seriemque Medicinæ ab Adamo repeto, & quæcunque alia Alpinus omisit ob ignorantiam Atomorum inserui. Saluta tuos noblissimos consanguineos magnos, cum tua familia in æternum, mihique fave. Lutetiæ Parisiorum 1656. 14. Januarii.

EPI-

EPISTOLA LXX.

Lymphatica in variis demonſtrata.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

FRetus Tua facilitate, Vir Excellentiſſime, commiſſam in ſcribendo negligentiam levioribus aliquot negotiis excuſari ſpero, quibus impeditus, nimium ac præter voluntatem ei indulſi, donec, favente Numine ad finem perducta prima hujus anni anatome me aſſiſtente ab Exc. Antonio Molinetto adminiſtrata, mei demum juris ſum factus. Pauca occurrebant relatione digna, niſi quod pulmonem in 5. lobos diviſum offenderimus, quod & ipſe in fœtu humano in ædibus meis privatim diſſecto vidi præſente Fratre Tuo Clariſſimo. In dextro latere pleuræ ita firmiter annectebatur & diaphragmati, ut ſine dilaceratione divelli nequiverit. Muſculus Pſoas minor publice monſtratus eſt, ab inſertionis differentia communem huic cum majore uſum modeſtè negavit exc. Molinettus. In fœtu manifeſtius obſervavi deſinere ipſum in commiſſura oſſium pubis & ilei, ad femur excurrente majori. Honorifica Præclariſſimi Bartholini mentio ſæpius fiebat, inprimis in demonſtratione capſularum atrabilariarum, ubi

facilis admitteret uſum iis adſignatum à Patre Tuo p. m. niſi valvulæ venarum *emulgentium*, quas oſtendit, aliquam ipſi *difficultatem* parerent. De hepate agens, *lacteas* ad jecur tendentes in cane vivo publicè monſtraturum ſe pollicitus eſt, ſed negotium ex voto non ſucceſſit; nam canis, quem Conſiliarii Anatomici ipſa qua diſſecabatur hora inventum notis dederant, paſtus non erat, unde, præter tres vel quatuor ſubtiles albicantes venulas, in meſenterio nihil advertere licuit, quin & ipſe thoracicus ductus exilis adeo fuit, ut cum ſumma difficultate in dextro latere infra *cor* apparuerit, me fuſtra quærente ulteriorem ejus productionem ad axillarem. Lymphaticorum inventionem T. E. non ſine encomio aſcripſit, quæ eodem tempore monſtravit, ſed ſatis obſcura. Vix prope hepar conſpiciebantur, nec niſi leve aliquod ipſorum veſtigium in pede cernebatur. Succeſſus parum proſperi cauſa partim in Auditorum feſtinationem refero, qui moræ impatientes dimiſſionem optabant, partim in torturam, qua *ſub* cultelli acie diu ſatis torquebatur, partim in candelas, nam & ipſe antea locum ſolis radiis patentem huic negotio aptiorem proprio exemplo didici. Circa ſubclavium & iliacos ramos in hominibus

pri-

privatim vidi Lymphatica Vasa, Fratrique Tuo Optimo monstravi. Glandulæ lumbares conspicuæ magnitudinis erant in corpore hectico, quarum cum lymphaticis commercium manifestè videbatur. Hectici hujus mesenterium computruerat, omento penitus absumpto, ingentique aquæ ad viridem vergentis quantitate in abdomine collecta. In privata dissectione hac hyeme duplicem in pancreate ductum vidi, monstravique Cl. Molinetto, duplici insertione interstitio 2. digitorum à se distante in duodenum tendentem. Si Marchetti Anatome novi aliquid parturiat, statim referam. His vale, cunctisque Amicis officiocissima nuntiata salute, mihi porro favere perge. Raptim 18. Febr. 1656.

E. T. Discip. observ.

Henricus à Möinichen.

EPISTOLA LXXI.

Morbi ex vitio Lactearum, & de Lymphaticis.

Thomæ Bartholino Hafniam.

NUper hic in Anglia novus iterum morbus exortus est, ubi ægri in lumbis ac

præcipuè, ubi receptaculum (ſ. glandulæ lacteæ) ſitum eſt ingentes dolores percipiunt: deinde etiam in meſenterio (ubi in nonnullis ſentitur) dolor vehemens percipitur, accedit ventriculus vitioſus & ciborum faſtidium: nonnulli ægri mania item laborant, nonnullis loquela deficit: quæ cauſa ſit vera hujus mali, hactenus ignoratur; Medici interim curam inſtituunt alii per venæ ſectionem & clyſteres, alii per vomitoria & purgantia, alii dicunt, malum eſſe in renibus & tanquam calculoſos ſanare ægri, contendunt, alii conjiciunt tumorem eſſe in hepate, alii in utero (in fœminis), alii in ventriculo, alii dicunt ægros laborare amore inſano, quia maniaci reperiuntur. Verum enim verò omnes ægri, quos ego vidi tali morbo laborare, majores perceperunt dolores ex venæ ſectione & clyſteribus, vomitoriis, pargantibus &c. multi etiam ad inferos diſceſſerunt. Solus D. Klodius, hoſpes meus & inſignis Chymicus, mecum ſtatim conjecit dolores hos oboriri à vitioſo chylo, qui corruptus prius in ventriculo, poſtmodum in meſenterio acrior factus, tandemque ad glandulas lacteas defertur, ubi fortè inflammatio quædam aut obſtructio locum habet; enimvero adhibitis medicamentis, in quibus multum ſalis

re-

reperitur, (utpote Spiritus de Cornu Cervino & Cinnab. Antimon.) de facto ægri levamina perceperunt & tertio aut quarto die convaluerunt: ex D. Klodii ægris nedum unicus, qui morbo tali laboravit, mortuus est, alias cadaver mortuum aperuissem. Peto itaque Excell. Tuam, ut haud gravatim suum hac de re consilium mihi communicare velit. Vidi hic Medicos, qui in tali casu Terebinthin. pilul. præscripsere, sed infelici successu. Hic reperitur Doctor quidam nomine Jehn, qui nuper nova quædam se invenisse gloriabatur in Anatomicis, (in brutis autem, non hominibus) rogavi ipsum qualenam esset inventum: Vasa, inquit, Lymphatica vidi supra vesiculam fellis, quæ nemo hactenus vidit; cui ego: vidit ne Vir Clarissimus Tractatum Cl. Bartholini de Vasis Lymphaticis? Vidi, inquit, sed ille non mentionem fecit Lymphaticorum supra vesicam fellis; Respondi ego: Cl. Vir, expressis verbis Cl. Bartholinus describit vasa supra vesicam fellis, & ego sæpius hæc observavi, non tantum in quadrupedibus, verum etiam in avibus nonnullis; Tum ille inquit, Ego ante septennium vidi vasa hæc Lymphatica in brutis in hepate ante Bartholinum, sed ignorabam qualia essent vasa; Cui ego: At Asellius ante te & Cl. Bartholinus viderunt vasa hæc,

verum putarunt esse venas chyliferas, imo Highmerus vester, annuli instar circa venas depinxit vasa hæc, verum habuit pro chyliferis, at unicus Clarissimus Bartholinus primus detexit vasa hæc & verum usum; & sic tacuit noster D. Jehn. Legi nuper caput in Helmontio de latice seu humore à Medicis neglecto, quod admodum mihi placuit, describit enim lympham, quantum conjicio, perbellè. Hic reperiuntur nonnulli Medici ex parte Helmontiani, qui ægrè ferunt, quod Excell. Tua Helmontium appellet novatorem in Anatomia Reformata, & rogant amicissime, ut Excell. Tua titulum hunc delere, aut in posterum non ita illum undique appellare velit, ipsi autem devinctissimi erunt Excell. Tuæ & obsequentissimi. Dominus Bogdan jam apud Parisienses agit. Segerus autem ubi sit, nescio. Pergratum foret hic nonnullis Medicis, si Bibliopola huc transmittere velit aliquot exemplaria de Apologia Excell. Tuæ contra Riolanum, quam necdum vidi ego, item Anatomiam noviter editam. Hisce Vale, Vir Excellentiss. & affectum Tuum erga me fove in perpetuum.

Dabam Londini d. $\frac{19}{29}$ Februar. Anno 1656.

Tuæ Excell. quàm officiosissimus

Johannes Christianus Agricola.

EPI-

EPISTOLA LXXII.

De Paralysi & cæcitate ex vulnere.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

MIror equidem atque demiror quid tandem acciderit, quod potiri suavissimis Tuis literis haud liceat: ante, quod crederem epistolas meas intercidisse, non ita vehementer angebar animo; sed, cum minus recte curatas esse ultimas existimare nefas putem, quid deinceps nullo recepto responso suspicari debeam non video; superaddidi itaque hanc epistolam, ut ea Te commonefacerem prisci amoris, quo veterem Amicum & Admiratorem Tuum novo benevolentiæ documento beare non dedigneris, maximum solamen anxiæ ejus menti allaturus. Spero igitur me denique iteratis toties humilibus precibus hoc obtenturum, ut vel unica lineola gliscentem adhuc favorem in me testatum facias. Inaudio, Te Anatomicæ professioni Vale dixisse, non possum adhuc inducere animum, ut fidem narrationi tribuam, nisi idem abs Te fuero edoctus: quod si ita se res haberet, lugerem Anatomes calamitatem, quod è castris ejus tam strenuus Dux & Imperator hoc tempore discesserit, cum intestinis discordiis undique premitur. Verum

rum ſpes adhuc eſt, quod non quidem ſcalpellis & inſtrumentis manualibus, ſed ſcriptis partes illius exiſtimationemque *ſis* tutaturus. Sed lubet, antequam finiam, Tuum exquirere judicium de caſu quodam miro, quem nuperrime hic obſervavimus. Juvenis quidam dum genio indulgeret, vino madidus ac zytho, jurgiis cum ſocio exortis, vulneratur in dextra mala, adacto gladio circa labium ſuperius leviſſimo certè vulnere. Hic inopinato ſauciatus in terram prolapſus eſt, ſed ſubito iterum ſurrexit ac contentioni finem fecit. Is eadem nocte oculo lævo orbatur, ut nec quicquam in hanc usque horam eo perſpicere queat, alterius vero lateris ſ. dextri paralyſin, in qua ſenſus & motus perierat, incurrit, quæ adhibitis fomentis in pede curata eſt, ac è manu protinus depelletur, cum jam leviter moveri incipiat; in oculo vero adhuc idem ſtatus, imo naturalis quaſi ſtatus eſſe videtur, quoniam à ſano oculo externa inſpectio eum non diſtinguit; quid hic paralyſin & cœcitatem illam induxit, leviusculum ſanè vulnus tanto non polluit robore, an cum ebrietate cauſæ procatarcticæ rationem ſuſtinuit? quod maxime probabile videtur. De hoc Tuam expeto ſententiam ac cum reſponſione exſpecto.

ſpecto. Habui nuper hic diſputationem de Maraſmo, ut locum obtinerem in Facultate Medica, quam prima quaque occaſione transmittam. Interea bene vale ac mihi conſtanter fave. Dabam Lipſiæ Non. Mart. 1656.

Tuæ Perilluſt. Exc. devot.

Michäel Lyſerus, D.

EPISTOLA LXXIII.

De Vomica Hepatis.

Thomæ Bartholino Hafniam.

REvixi iterum viſis ſuaviſſimis Tuis itemque multo deſideratiſſimis; quæ tantò ampliori me mactarunt gaudio, quanto clarius veterem Tuum in me teſtabantur affectum, quem corrumpere conatos fuiſſe, neſcio quos ſuſurrones, delatione quadam ac ſi inventionem lymphaticorum Tibi inviderem, proh! ex eadem Tua percipio epiſtola. Subito itaque atque allatæ ſunt, de crimine hoc, miſſo epiſtolio, purgare me volui, ne forſan protracto diutius reſponſo ſuſpicionem aliquam animo Tuo ingenerarem, ſed potius, ſi quæ eum inſediſſet, eradicarem maturius, ſancte Tibi atteſtando, nunquam hujusmodi in animo meo ſubor-

ſubortas fuiſſe cogitationes, nec unquam mihi plus attribuiſſe, quam quod fortuna ad Muſeum meum canem, in quo *primum* lymphatica Tibi apparuerunt, deduxerat; qua fronte autem id mihi arrogarem, qui alioqui cuncta, quæ quidem bona in illuſtri Hafnienſi patravi, Tibi unicè debeam accepta, eaque ſingula Te prædicent Autorem? Nunquam concedet Numen tantæ ingratitudinis me reum agi, ut immortalem hanc, Tibi jure debitam, inventi gloriam præripere aut ulla ex parte imminuere ſatagam. Juvat ergo ex epiſtola intellexiſſe, quod firmius radicatus in animo Tuo erga me amor obtrectationibus hisce ſeſe oppoſuerit, nec ſiniſtri aliquid de me ſuſpicari fuerit paſſus; quam exiſtimationem ut deinceps apud Te ſartam conſervem, allaborabo. Sed miſſis hisce ad alia dum tranſeo, non poſſum non in anteceſſum meritas Tibi perſolvere grates, quod enarratione geſtorum Tuorum exhilarare me fueris dignatus. De aucta familia Tua gaudeo deque hærede Tibi gratulor utque patriſſet voveo. Quibus hactenus locupletaſti rempublicam medicam ſcriptis accuratiſſimis, vidi ad unum omnia, illorumque ultimum cenſeo eſſe Spicilegium, quod & in nupera mea de Marasmo diſſertatione laudavi.

Ex-

Expecto igitur jam observationum Centurias reliquas, quarum numerum augerem si quid rari inter mea annotata occurreret. Fortasse merebitur apponi hæc de suppurato hepate, quam Venetiis notavi, historia. Fœmina hebræa inflammatione jecinoris laborarat, remanente per multum tempus tumore nec remittente duritie, in scirrhum degenerasse malum putabatur, sed febris veteri & exercitato Medico suspicionem suppurationis ingerebat. Admota ergo sunt externe medicamenta emollientia & pus generantia, cessitque durities, ut post dies aliquot pus fluctuans in profundo sentiretur: decernitur paracentesis, peractaque candenti ferramento viam puri copiosius errumpenti aperit, quod per plures dies confertim effluxit; tum Chirurgus explorandi gratia argenteum demittit stylum in ulcus profundius eoque fluxionem insignem aquæ citrinæ concitat, quæ ad tres & plures libras proruit, qua cessante pus iterum prodiit, duravitque ultra annum, sed in mediocri quantitate, reliquitque in regione dextri hypochondrii fistulam. Semper mecum miratus sum, quid in hac fœmina elaboravit sanguinem, cum hepar fermè totum in pus abierit & ægra nihilosecius superstes remanserit. Similem

vomi-

vomicam hepatis ferro aperiri vidi Romæ, ſed, quod ſuppuratio non nimium progreſſa erat, citius evaſit ægrotus. Præterita *hyeme* virilis cadaveris ſectionem adminiſtravimus, ubi tertiam cartilaginem lateris dextri, uti olim in Tuis quoque diſſectionibus nos vidiſſe ſemel memini, duplicem conſpexi, ſcilicet erat ſuperius quædam productio duos transverſos digitos longa, quæ levi cuidam apophyſi coſtæ nectebatur. Enſiformis etiam triplici foramine pertuſa conſpiciebatur: cranium craſſiſſimum velut gypſo incruſtatum: ſynovia articulorum ſubrubens: erat autem arthriticus. Nimium excreſcit epiſtola, ideoque calamum coërceo Teque plurimum ſalvere ac æternum valere jubeo, voveo. Dabam Lipſiæ 10. Calend. April. 1656.

T. Exc. Clar. devot.

Michäel Lyſerus D.

EPISTOLA LXXIV.

De Verme ex naribus.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

DIu eſt, cum amantiſſimis tuis reſponſum debeo, & exſolviſſem quoque dudum, niſi

nisi, quam destinaveram tibi, exspectassem hactenus à Clariss. Dn. D. Michaëlis promissam sæpiusculè Observationem planè singularem, de Ancilla Aldenburgensi nescio quæ monstrosa, bufones, lacertas &c. pariente: eam verò cum nudius tertius acceperim, non potui, quin statim ad Te transmitterem. Dignissima profectò, quæ à Lynceis tuis oculis paulò penitius perlustretur, ut nostros aperias aliquando oculos caligantes multum in hisce Naturæ rarioribus, inprimis quæ Analogiam Macrocosmi cum Microcosmo spectant. Nuper cum in Dithmarsia agerem, retulit Medicus ibi Ordinarius, vermem se manu sua contrectasse, digiti medii longitudine, qui è capite per nares fœminæ cujusdam exire coactus hoc modo. Fœmina Rustica istius loci incola, cum per multum tempus diros sensisset capitis dolores, tandemque ii adeò increvissent, ut instar maniacæ hinc inde discurreret, venit ad Pastorem Pagi Neukirchen, famosum tunc inter Rusticos Med. Practicum, qui non ita pridem vivis excessit, magnis clamoribus opem ejus implorans. Is statim consuetum sibi in Cephalalgiis Ptarmicum miserculæ adhibuit, quo caput vehementer concussum una infaustum hospitem loco movit, eque naribus exire compulit, quo facto im-

 manis

manis capitis dolor statim conquievit. Felix sanè inventum hujus Parochi, nisi *casu* id factum quis dixerit, notandum tamen *Medicorum* filiis. Sed Te, Vir maxime, *plus* justo moror: Pecco in publica Rei Literariæ commoda, quibus unicè invigilas. Vale ævi Tui Decus, & amare perge. Raptim Gottorpii 20. April. 1656.

Clarissimi Tui nominis

Devotiss. Cultor

J. Langelott, D.

EPISTOLA LXXV.

Pro Lymphatico spicilegio gratiarum actio.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

JOANNES PECQUETUS S. P. D.

ACcepi Mi BARTHOLINE tuum (porrigente Clarissimo Bogdano) *Spicilegium*: inexpectatum sanè immerito opus, ut nobiliori dignum fano donarium. Pudore me suffudit & præter spem oblatum munus & offerentis auctoritas & offerendi causa. Neque enim eo vesaniæ me provexit ambitus, ut pro re tam levi, quale est

est nuperum inventorum meorum auctarium, à viro, quantus es, tam duraturis monimentis nomen meum commendari desiderem. Dicaveram tibi novissimos laborum meorum fructus, non quidem eorum æmulus, qui tenuibus proritant munusculis potentiorum munificentiam; sed uti sincero palato saporem examinans eodem animo gradum attribueres, quo unius insudas veritatis scrutinio. Fatebor tamen ingenuè non modica me voluptatis delinitum dulcedine, cum tam eximio amoris testimonio & carum tibi haberi me, & tam manifestis innotuit argumentis scripta mea comprobari. Vexabar profectò non exigua solicitudine, tuumque judicium anxius opperiebar: nec post datas ad te Cramosyo Typographo nostro literas & unà tuæ sagacitati dicatum opusculum aliud à contemptu sperari siverat ultra annum excurrens Tuæ Themidis silentium. Verum beneficio singulari ominosas moras abundantius compensasti, & verna plusquam benignitate tristia hyemis longioris tædia jucundissimo partu remunerasti. Tibi quidem gratias ago easque immortales: & quando grata sunt, quæ meditor, mittam brevi Lymphaticarum tuarum mihi jam exploratos usus & novum utrique ad laborem incitamentum. Cæterum Riolani mi-

ſereor, qui, toties tamque graviter confoſſus prius vivendi, quam invehendi *finem* inventurus ſit. Hujus innatam ſtatui *maledicentiam* ſedare ſilentio; præſertim *cum* mea tuaque inventa ſuo jam pondere ſtent, adeoque noſtris innumeri glorientur inhærere veſtigiis, certatimque geſtiant, quæ à nobis edocti ſunt, diffundere. Porro ſuperſunt detegenda quamplurima, quæ tuam manum expectare pronunciem, & ob id, qui me lactearum inventorem ſequi non erubuiſti, patere ſodes perpetuum impulſorem; ſicut & ego ea jugiter incendor ad ulteriores indagines gloria, quam inaudita hactenus Lymphaticorum Vaſorum inventione primus meritus es. Vale obſecro tuumque ardentius impenſiſſime retaliaturum ama. Pariſiis decimo quinto Kalendas Majas, Anno R. S. 1656.

EPISTOLA LXXVI.

De Riolano valetudinario.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

ECce Tibi cariſſimus Frater, & mihi ſuaviſſimus Amicus, *D. Eraſmus Bartholinus*, in Daniam veſtram, patriam ſuam revertitur:

tur: absit ut absque meis ad Te literis discedat, per quas Te certum faciam, me vivere & valere Tibi addictissimum: vivo saltem ac utcunque valeo, sine ulla calculi vel arthritidis suspicione, annos penè natus LV. *Riolanus* noster vivit quidem, sed minus valet: quia senex, contumaci asthmati obnoxius, à quo sæpius illi impendet periculum suffocationis: & à quo haud dubie jam multoties in communem illum locum abiisset, nisi per phlebotomiam liberatus fuisset, eamque, ut cum *Dureto* loquar, liberalem ac liberam, cui ferendæ sæpius etiam repetitæ admodum est idoneus, cuique etiam vitam suam debere profitetur ab annis 30. Novum aliquid meditatur de re Anatomica: fortè novam eamque tertia parte auctiorem *Encheiridii* sui *Anat.* & *Pathol.* editionem: cui accedent aliqua non pœnitenda de generatione, de Morbis mulierum ac Infantium. Urgetur quoque à Bibliopola Casp. Meturas, ut serio cogitet de nova editione suæ *Anthropographiæ*, quæ est in folio, cujus exemplaria pene singula sunt distracta: quod opus multis in locis adauctum ac illustratum sæpe habet in manibus, ut brevi recudatur; quod nisi se brevi facturum promisisset, jam ante annum Venetiis novis typis mandari curasset eru-

 ditus

ditus quidam Medicus Italus, Riolani partibus admodum addictus. Nuper accepit ex Germania novam quandam Anatomiam (saltem primam ejus partem) *Guerneri Rolfinckii*, Prof. Jenensis, quam multis laudibus extollit, ejusque lectione plurimum delectatur: alias duas partes, quæ in posterum edendæ supersunt, quam libenter videret! sed hoc ei, ut & alia multa ferenda sunt, omnia tempus habent. Nova editio Operum omnium D. Sennerti, duobus tomis in folio, nuper in lucem prodiit: Coloniæ Allobrogum perficitur Hippocrates Foësi: & ne quid sit in natura, quod venenum suum non habeat, Genevenses alii Typographi novam concinnant editionem Operum, Magni quidem, sed pessimi nebulonis, *Cacophrasti Paracelsi*, cujus magna est apud imperitos sufflones authoritas, & insignis potentia in necandis per chymiam hominibus. Viri Cl. *Jo Ant. van der Linden* Selecta brevi lucem aspicient: ut & *Fernelius* in 4. cum Heurnii Commentariis. Si quis ex tuis in hanc urbem veniat, mitte, si placet, tuum *Spicilegium*, & alia nova quæ habueris. Interea vero vive, vale, cum Tua & Tuis, & me, quod hactenus fecisti, amare perge. Parisiis die Sabb. 22. Jul. 1656. Tuus ex animo

Guido Patin, Doct. Med. & Prof Reg.

EPI-

EPISTOLA LXXVII.

De Valvula venæ coronariæ, Lymphaticis, & ductibus salivalibus.

Thomæ Bartholino Hafniam.
MARTINUS BOGDANUS S. P. D.

QUanta sit tua promptitudo, ut de quovis bene merearis, quivis privatim & publice ubivis gentium & novit & prædicat. Eadem testatus sum in litteris Mense Aprili ad te scriptis, una cum Patini & duabus Pecqueti. Hic tibi quasvis gratias agit pro Spicilegio vasorum lymphaticorum dicato. Idem tuus frater exprimat, quem heic Parisiis aliquoties conveni, ut tuum genium in ipso venerarer, & affectum prædicarem. Guiffartus in tractatu gallico sangvificandi munus cordi adstruit, quasi occasionem in valvula in vena coronali à le Noble reperta haberet. Hanc bonus 'Guiffartus in tractatu gallico dicto quasi le Noble inventori adsignat, cum B. Eustachius ipsam notavit, & Arantius in observat. anatomicis cap. 33. & ni fallor etiam Aquapendens. Verum istius opusculum non vidit Guiffartus Normannus, cum id Germanis solum sit dedicatum. Londini lactearum ex mesenterio progressum in

acetabula uteri Scarbourtus ibidem Anatomicus monstravit, & vasa lymphatica per pulmonum parenchyma in bobus dispersa notavit, ut Agricola scribit. Ego nuper circa hæmorrhoides internas. Cum Whartonio Glissonius ductus salivales ex parysthmiis in linguæ membranam progredientes. In linguæ etiam apice duo foramina detexerunt, per quæ saliva fluit in os. Lienem cani vel alii animali, facto in latere sinistro vulnere, eximunt, & ligatis vasis abscindunt; plaga inuncta balsamo sulphuris Rulandi sanitati pristinæ restituunt. Qando in Italiam transibo, me latet; Moram pestilentiæ rumor diuturniorem heic locorum suadet. Magnifice Vir, Riolanus tuam Apologiam habet, quid autem meditetur, nondum retulit Patin, quod promisit, De Riolani mordacitate, tibi æque & forsan melius (qui ipsam sentis indignus) ac mihi conscia, nihil addam, nisi quod pro ariditate cutis, quæ in senibus est, in ipso sit Impudentia; pro lippitudine invidia; pro gibbositate Atheismus; pro tremore membrorum, fluxa inconstantia; pro curvis digitis, honestos scabendi desiderium, & pro rugis calliditas; pro tussi maledicentia. Quæso fidem hominum me tuum Calonem vocat. Mantellus & alii Galli Doctores mihi cujuslibet animi sinceri signa exhibent, & bene merendi desi-

desiderium. Vale, & fave. Parisiis 1656. die 17. Julii.

T. serv. perpet.

Martinus Bogdanus.

EPISTOLA LXXVIII.

De Peste Neapolitana.

Thomæ Bartholino Hafniam.

PAucula hæc ad Te scribo, Vir Cl. ut scias, me vivere & valere: utinam quoque valeas: & ut accipias Epistolam, quam pro Te nuper accepi ex Italia. Responsum tuum adversus *Riolanum* à Te acceptum, ipsi tradideram legendum: rogatus à D. le Noble, Med. Rothom. ad eum misit, necdum remisit: interea patitur justus, nec librum legi, ut Riolano gratificarer, contra quem scriptus erat; nec legere possum, quia adhuc hæret in alienis manibus: sapiam in posterum, & in servandis tuis ero cautior. Riolanus utcunque valet, ac semper aliquid machinatur dum licet per valetudinem. Hic adfuit per aliquot dies Christina, Suecorum Regina, Roma redux: tunc temporis dicebatur per Hamburgum ad suos reversura;

 sed

ſed, poſtquam vidit Regem noſtrum, apud quem, vel potius in cujus aula plures per dies manſit, ubi magnificentiſſimè excepta fuit, mutata velificatione, Romam iterum revertitur per Lugdunum & Galliam Cisalpinam ſive Pedemontium. Sæviſſimè graſſatur in quibusdam Italiæ partibus lues ipſa peſtilens, præſertim Neapoli: ubi inter tot alios, ab ejus malignitate & vehementia, miſerè perierunt 44. Medicinæ Doctores: utinam nobis nil tale contingat. Vale, Vir præſtantiſſime, & me, quod hactenus feciſti, amare perge. Pariſiis, die Veneris, 29. Sept. 1656.

Tuus æternum futurus

Guido Patin.

EPISTOLA LXXIX.

De Lepore Cornuto, & Bezoar Occidentali.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

GEORGIUS SEGERUS Thorunenſis S. P. D.

ACcepi Literas Tuas mellitiſſimas, Celeberrime Vir, easdemque debitâ obſervantia perlegi. Lætor ſanè, quod & abſen-

absentem amare non recuses, eundemque responsoriis Tuis non dedigneris. Inclusas ea ipsa hora Agricolæ transmisi, & quia ex Tuis intellexi, continere easdem judicium Tuum eruditissimum de modo exscindendi Lienem Anglicano, doleo, quod illud ipsum judicium mihi legere non fuerit concessum. Neque enim video, quomodo viscus illud commodè exscindi possit, nisi, quod olim quoque jam divinavi, ligentur vasa ad id tendentia. Sed, quod si Tibi, Nobilissime Domine, occupationes Tuæ tantum temporis concesserint, ut & me hoc Tuo judicio erudire velis, obnixe rogo. Celeberrimus Horstius jam pluribus sententiam meam de Tua Lympha impugnat, & Lympham sobolem Spirituum Animalium non esse innumeris probat rationibus. Imò, ut hæc eò magis confirmet, negat dari nisi unum Spiritum, negat Spiritum Animalem generari in ventriculo nobili, negat eundem per nervos partibus communicari. Ego ad singula quantum potui brevissime respondi, &, si rectè conjicio, sententiam meam adhucdum salvam servavi. Quia vero inter reliqua, ostensurus quod Lympha copiam Spirituum longè superet, hoc quoque mihi objicit, quod in Hecticis magna copia aquæ in Pericardio reperiatur, quam tamen Lympham esse in Dissertatione

one mea §. V. profiteor; ego quidem, distinctione inter aquam naturaliter & præternaturaliter ibidem collectam factâ, evitavi hanc Charybdin: Interim tamen ei etiam objeci, quod Tu, Vir Summe, in Anat. Tua Reform. L. 2. c. 5: p. 230. expresse in Hecticis exiguam liquoris istius quantitatem, non vero copiam ingentem, agnoscas. In nostra Arte nihil, quod sciam, hic notabile contigit, nec credo medicos hujus loci, utpote circa Praxin maxime occupatos, hisce se immiscere. Ego nuper Psittacum adultum, qui cæteroquin sanus præter solitum ingenti excitato strepitu ac clamore confestim obiit, mox post mortem aperui, ut causæ repentinæ mortis mihi innotescerent. Cujus viscera eò libentius & diligentius rimavi, cum apud Severinum Anatome istius avis desideretur. Si Tibi ita visum fuerit, proximis, quæ notaverim, indicabo. Hisce comitem jam addo veram ac ingenuam figuram Cornuum Leporinorum, quæ mihi hac septimana videre contigere. Possidet illa Matertera cujusdam Amici. Qua ratione vero ad manus ejus pervenerint, non potui assequi, negant namque se certi quicquam scire. Interim hoc intellexi, fuisse illa forsan aliquando clam sub nomine prædicto ex Musæo Magni Germanorum Principis

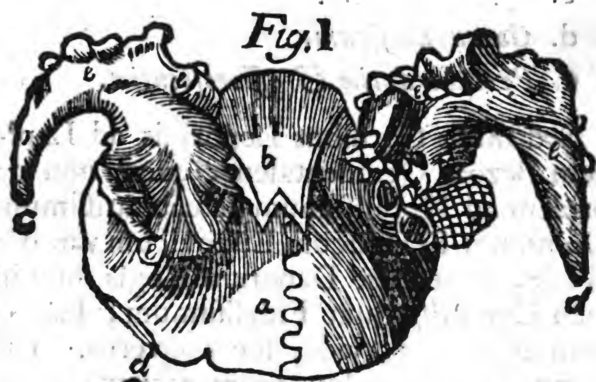
cipis ſublata. Cranii magnitudinem figuræ adjacentes referunt, quarum prima anteriorem, ſecunda poſteriorem exprimit faciem. Craſſities cranii diverſa eſt. In anteriori & poſteriori parte craſſitiem dorſi cultelli mediocris æquat, ad latera vero tenuius eſt. Poſteriori cranii parti adhæret adhuc portio cutis crinibus nudata, ſicca &, ſi luci opponas, inſtar chordæ pellucida. Spatium inter utraque cornua digitum medium transverſum admittit. Suturæ Sagittalis dentes ad vivum ſunt expreſſi; quæ Sutura in poſteriori ut & anteriori cranii parte non apparet. In anteriori parte cornua ita cranio ſunt annata, ut plane unicum os appareat, nec dubium de appoſitione artificiali moveri poſſit. Cornua ipſa cum cranio duritiem tantam habent, ut conſtet, fuiſſe animal illud adultum. Longitudine atque craſſitie ſiniſtrum cornu annularem digitum exprimit, dextrum auricularem. Habent utraque hinc inde elegantes prominentias, inprimis circa radicem, ubi multis hujusmodi efflorescentiis circumcirca cincta ſunt. Siniſtrum cornu erectè protenſum circa medium antrorſum incurvatur, aſt dextrum mox poſt exortum ad latera deorſum vergit. Ego ſane aſſenſum adhuc protraho, & alius animalis cranium eſſe exiſtimo, quam-

quamvis Aldrovandum excutiens nullum animal inveni, quod adeo parvum esset, & cornibus durissimis munitum cranium haberet. Sutura namque, quæ in craniis leporinis non ita apparet, ut & crassities cranii, me ab assensu detinet. Quare jam rem ipsam ad Te, utpote alterum nostrum Æsculapium, defero. Et, ne aliquid deesset, malui optimum, quem hic habemus, artificem in delineando adhibere, quam propriâ, nondum tamen omninò exercitata, manu scrupulum Tibi injicere. Quare ita etiam ad vivum expressa sunt omnia, ut ne Apelles quidem invenire possit quod desideret. Utrum autem cum illis cornibus, quæ olim in Musæo Wormiano & nuper in Augustissimo Regis Daniæ Musæo vidi, conveniant, dicere non possum, cum, ut verum fatear, veram eorundem figuram animus labilis non offerat. Quia vero accuratius prædicta cornua consideranti sequentes versiculi exciderunt, placuit eosdem subjungere.

Cornua cur gestent Lepores, queîs tempus in omne
Corda metu sudant, si Philomuse rogas?
Dico; quod insigni indulget fœcunda decori
Natura huic pavidæ Cornua torta Gregi.

Hinc

Hinc male Nonnemo sannis Plantabile Cornu
Exprobrat Populis, quos Goa nigra fovet.

a. *Sutura Sagittalis.*
b. *Portio cutis crinibus nudata.*
c. *Cornu dextrum.*
d. *Cornu ſiniſtrum.*
e. *Protuberantiæ & efflorеſcentiæ.*

Sed miſſis Cornibus Leporinis ad Lapidem Bezoar Occidentalem, quem non ita pridem ad Nobiliſſimum & Literatiſſimum Dominum Franciſcum Ludovicum van der Wiele, Potentiſs. Danorum Regis hoc in loco Commiſſarium Fideliſſimum, Patronum Magnum, vidi, me converto. Eſt is ingens, caput humanum æquans, rotundus ferè, coloris ſubfuſci, glaber ac nitidus, duabus in partibus læſus, ubi ſubcinericius apparet. Diameter ejus eſt 23. pollicum transverſorum, pondere autem $6\frac{3}{4}$ libras mercatorias ſuperat. Ex laminis craſſis compactum eſſe partes læſæ oſtendunt. Cardinalem Infantem Gubernatorem olim Burgundiæ 6000. Imperialibus à primo venditore eum redimere non potuiſſe ferunt: jam vero pro 3000. venditur. Centurias Tuas poſteriores jam fatigare prelum Hafnienſe, lubentiſſime audivi. Erat tum præſens Clariſs. Bunccius, avidus ac inſignis lucubrationum Tuarum Cultor, Amicus meus Magnus, qui præ-

præmissa humanissima salutatione officia sua paratissima Tibi omnino offert. Fuit is nuper Prof. Giessensis & Archiater illius Principis Hassiaci, cujus Anatomen ab ipso Bunccio institutam refert Cl. Horstius Observ. Anat. III. jam in locum defuncti nuper Blaccii substitutus, atque ita subphysicus hujus loci designatus, praxin hic haud contemnendam exercet. D. Cassius quoque humanissime Te salutat. Reliquos vero ob cœlum quotidie nimis pluviosum adire nondum potui. Disputationem Tuam, Vir Excellentissime, de Variolis grassantibus magnopere desidero. Scis, quanti æstimem Te Tuaque scripta, nec opus plura addere quibus ista probem. Vale Patronorum Ocelle, & fave Tibi devinctissimo Segero. Dabam Hamburgi d. 3. Decemb. 1656.

EPISTOLA LXXX.

De Navi artificiosa Roterodamensi.

Thomæ Bartholino. Hafniam.

QUia nihil novi fert Academia, nihil aut antiqui aut novi ostendunt exta, quia omnia his feriis Academicis adhuc silent, saltem, quicquid sub calamum venerit, scribam. Præteritis diebus Roterodami

eram. Spectabam ibi inter alia illud Monstrum horrendum informe ingens, de quo tam multa, tam stupenda prædicarunt isti nugarum Scriptores, qui ex omnibus regionibus collecta mendacia publice divendunt; istud navifrangibulum, inquam, quod omnes naves assulatim posset comminuere, πυρόβολον quoque & quod Threissam Harpalicem fuga præverteret; nam hæc quidem, si Maroni credimus, equos saltem fatigabat; hoc autem monstrum (nam navem vix ausim dicere) naves ipsas (Dî talem terris avertite pestem) multis parasangis post se relinqueret. Sed adhuc in partu hæret fœtus, & dextræ aves nihil auspicatum promittunt! Ipse doli fabricator Epeus propria tenens ferrum manu & anxiè ictus mallei numerans suos Cyclopas continuato labore exercebat, vestes quidem & habitum corporis aulico similior quam fabro. Ego intenta mentis & oculorum acie lustrabam hanc molem, &, ut persuaderem homini, me non planè cerebrum gerere in calcaneo, sed forte etiam harum rerum esse scientem, interdum presso pede stabam quasi cogitabundus, interdum supercilium contrahebam, quasi jam hoc placeret, jam illud displiceret. Neque me fefellit mea astutiola; nam protinus ille, forte ratus sibi cum perito harum rerum homi-

homine futurum sermonem, accessit, &, quid mihi de hoc portento videretur, quaesivit. Ego contra submisse, videri id mihi quidem grande ausum, & authoris sui memoriam aeternitati consecraturum, sed itidem factu difficillimum; scire me tamen, & improbo labore omnia vinci, & tentando ad Trojam venisse Pelasgos, & à tantis artificibus, communem mortalium sortem longè supergressis, facili haud rarenter labore praestari ea, quae vulgi judicio omnes humanae imbecillitatis vires videntur excedere. Ille, tam molli palpo percussus, mihi arridere & dicere, tam certum se esse de felice hujus incepti eventu, quam qui certissimus. Ego ad haec, ne nihil dicere viderer, respondebam: non apparere, qua arte rota illa, in qua, quod dici solet, totius rei cardo vertebatur (nam verè hac rota & totam molem oportet librari, & aquam omnem pro motu navigii dispensari) reliquis ferramentis aptè posset inseri & insinuari. Ille multa ex artis praeceptis de ejusmodi machinis semigallico & sembelgico sermone coepit disserere, veritus autem ego ne aut me taediosa oratione conficeret, aut tandem meam in tali negotio infantiam (nam profectò in architectura nihil adhuc scio) deprehenderet, itineris necessitatem & alia

caussatus, post prolixas gratias, discessit. Scio: non ter sed vel centies conatus est conjungere non Pelio Ossam, sed hanc rotam cæteris machinis, semper irrito conatu. Postquam Lugdunum sum reversus, continuò alium hic Thaumaturgum invisi, qui mihi currum monstrabat ita occultis fabrè machinis factum, ut equis sponte mobilis cursu certare possit. Vectus hoc curru Lugduno Ultrajectum quinque horarum spatio, assumptis etiam tribus vectoribus, 100. Joachimicos vicerat. Ipse, me præsente, currum conscendit &, duobus clavis totum currum temperans, modo in orbem iterum atque iterum vertebat spatio exiguo, modo regyrantem in rectum concitabat, admiranda planè velocitate. Domum quoque integram 60. & amplius lectorum capacem exigua cella sed disjunctam claudebat, quam ita sine clavis jungere, ita arctare poterat, ut nec vento nec pluviæ pateret aditus; jugumenta autem, subgrundationes, projecturæ, membra omnia ædificii ex architecturæ legibus optimè fabricata. Molam etiam construxit, quam quatuor molossi, partiti inter se laborem per vices, circumvolvunt. Vulcano per omnia similis est, (nam & egregiè claudicat) nisi quod nonnunquam vehitur per urbem

cur-

curru, quem duo grandes molossi trahunt, (ita & hos jugum ferre docuit) quod nunquam memini me de Vulcano legisse, &c. Dabam Lugd. Bat. 24. August. An. 1655.

T. T.
P. Schumacherus.

EPISTOLA LXXXI.

De morte Kyperi, & Aqualiculo puellæ.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

QUanti casus humana rotant! quam tenui filo pendent nostra fata! verè larvæ umbratiles sumus, quas quævis aura dissipet. Dices: quorsum tam Tragicum in epistola exordium? Sed justè queror! Octiduum jam est, cum Cl. Kypero exequias ivimus. Et hic quidem, Dî boni, quàm subitò præter omnem spem ex hac vita non dicam excessit sed evolavit. Vix aliquid de morbo ejus quisquam audiverat, cum ecce altera dies tristem de morte ejus nuntium attulit. Ego inprimis mirabar, & vix tum fidem oculis habebam, cum indici jam funus OLLUMQUE ECFERRI viderem. Nam quarto ante die ipsum videram; vegetus tum erat valensque sine omni vel levissimæ

noxæ indicio. Multus mihi de te, Vir Maxime, cum illo sermo, rogabatque, ut, cum iterum aliquid ad te literarum darem, id sibi prius indicarem scripturo ad te nonnulla de transmissi illius Unicornu Grönlandici facultate alexiteria. Sed, ut dixi, quatriduo post peste correptus expiravit, & Rectoralem purpuram, quam hoc anno gestabat, cum cœlesti candida commutavit. Quæ tamen de Unicornu illo sive Grönland. sive Grindland. disseruit, ea fide referam, qua ab ipso accepi. Ajebat compertum se habere, iterata jam sæpe experientia, istud seu cornu seu os, (ad cujus naturam mihi quidem propius videtur accedere) singulare prorsus esse remedium adversus malignos quoscunque morbos; magnoque successu se id in pulveris formam redactum cum aqua convenienti exhibuisse ægrotis lue hac pestifera, quæ totum Belgium depopulatur, correptis, idque præstitisse, ut aut illico convaluerint, (qui principiis restitere) aut sæviora experti symptomata morbum facilius tolerarint, aut certum exitium in aliquot dies distulerint, ringente torvo Charonte, se defraudari tantisper naulo. Imo nonnullos, quibus vix alia φάρμακα nisi multa mora sudorem movere poterant,

terant, hoc pulvere ſumpto, tantum non ſudore diffluxiſſe. Scis, quantæ magnitudinis erat, quod dederas fruſtum, atque hujus tamen plus quam dimidiam partem abſumpſerat, toties ille ægris hoc contagio afflatis exhibuerat, nunquam, ut ajebat, ſine ſucceſſu. Kyperum tamen liberare non poterat, ne ſacrum crinem detonderet Proſerpina, ſive quod mora (in qua utique maximum ſemper periculum) invaluerat jam morbus, ſive quod ſideris inclementiæ, (quæ jam quoque, Dîs gratia, maximam partem deſæviit) litandum forte erat Argolica anima. Sed jam ille conclamatus eſt. Ego tamen non deſino te prolixa nimis epiſtola obtundere. Proximis nundinis Falcoburgenſibus, inter alia ludicra, publice ſpectanda proponebatur puella quædam decennis in Brabantia nata Anno 1644. parentibus, ut ferebant, & parvæ ſtaturæ & rei. Hujus equidem puellæ ventrem, (quod de illo, qui faventem ſibi habebat hortorum cuſtodem Lampſacenum illum Deum, uſurpat nequam ſervulus apud Comicum) calamitas profecto attigerat nunquam, ita quicquid erat grande erat. Nam abdomen quam latiſſime ſui territorii fines extenderat, atque à mammis ad talos usque ſe produxerat. Talem credo ha-

buisse aqualiculum, ventriosum illum Epaminondæ militem, ad cujus alvum tegendam tres una conjuncti clypei vix sufficiebant. Jacebat puella (nam incedere omnino non poterat) ventre proprio tecta tanquam tomento superstrato, qui tumidus circa umbilici inprimis regionem ita se inflaverat, ut altè elevata undique cute cavitatem satis capacem ad umbilicum demitteret, in qua tanquam in crumena servabat quicquid pecuniæ à spectatoribus collegerat. Triginta nonnunquam & amplius Hollands Stuyvers in hoc loculamento reponebat. Interdum præmiolo aliquo invitata ventrem ad instar tympani pulsabat cantillans simul nescio quid subrauca voce. Ego Tympaniten esse hinc conjectabam; sed facies optime alioqui colorata, & non inficeto tinctæ rubore genæ, omniaque boni cætera habitus indicia revocabant ab hac opinione animum. Propius accedere nolui, ut accuratius singula inquirerem, veritus tacite serpentis morbi, in tanto præsertim hominum undique confluentium cœtu, contagio. Pronuntiatum tamen audivi à Medicis, qui antehac eam viderant, tumorem hunc puram putam esse pinguedinem, Naturæ nescio quo lusu hic exuberantem. A materno utero secum tantum adipis attu-

attulisse ajebant: cibo certe & potu utitur quam parcissimè. Mirum, unde hæc abdomini pinguedo, aut puellæ moles? ut quæ 200. libras pendet, decennis, ut dixi, & jam undecimum ingressa annum, justaque alioqui, pro ista ætate, statura. Donaverat eam Cæsar torque aurea, qui Viennæ illam viderat. Sed profecto jam epistola tantum præter debitum excrescit, quantum istius venter justam mensuram excedit. Manum igitur de tabula; cum solenni hac formula, ut valeas, & me ames. Lugduni Batavorum 6. Calend. Octobr. Anni 1655.

Tibi addictissimus

Petr. Schumacherus.

EPISTOLA LXXXII.

De nimia pinguedine.

Petro Schumachero Leidam.

GRatissimæ mihi fuerunt litteræ, quas repetitis vicibus amica manu ad me scripsisti; Ignosce verò moræ, quam in respondendo hactenus negotia imperarunt. Novisti, quantis indies curis & occupationibus distrahamur, qui non tam privatæ

quam publicæ saluti excubamus. Cl. Kyperum ad plures abiisse non sine lacrymis intellexi. Vir erat, quem Reip. Medicæ diutius optassem superstitem. De Unicornu quæ mones ex illius fida relatione, pergrata sunt. In febribus insignem hic experti sumus istius dentis virtutem, sudores potenter movendo & putredini humorum resistendo, de quo ipsum Kyperum monui. Altera historia præpinguis aqualiculi inter Centurias meas locum inveniet, quo nomine gratias Tibi ago. Ab ortu contractam fuisse istam molem corporis, juxta tecum sentio, quippe laxiores natura partes facilius distenduntur & ampliantur, quanquam magnam subesse quoque flatuum copiam existimem, quibus exiguum alimentum, quo nutriri fertur, inflatur, & velut addito fermento ebullit. Suspicionem meam adauget, quod instar tympani ventrem, soluto pretio, pulset. Neque tamen Tympanitis dicitur, quia hic universum corpus non invadit, nec salva viscera. A pinguedine increscere nonnunquam corpora, exempla testantur, quæ aceti potu extenuata fuerunt. Quippe vasis partibusque aceto constrictis, nec alimenti copia, nec flatus coacervantur. Nos quod spectat, moribus vivimus antiquis, nec obesi nec exsucci. Nam mascula prole au-

aucta est familia mea. Nescio an ad vos pervenerit Defensio mea contra Riolanum; misissem eam, si per commodos internuncios licuisset. Sudat jam sub prelo Spicilegium meum de Vasis Lymphaticis, publicè futura hebdomade proponendum. Deo sit laus, qui Te amicosque communes inter tot cadaverum strages conservavit. Utinam porro cuncta ex animi sententia fluant. Nomine meo salvere jubebis magnos amicos meos, quorum alias nomina signavi, mihi faventia. Hisce vale, mi Schumachere, & in patriæ decus porrò feliciter surge. Hafniæ 12. Nov. 1655.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA LXXXIII.

De puella hirsuta.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

HIstoriam quam ad te jampridem scripsi, puellæ istius præpinguis aqualiculi, grata ea tibi, ut ex tuis literis video, erat. Iterum eandem & Hagæ Comitis & Lugduni vidi, dùm illic his nundinis inter tabernas otiosus oberro. Venter sanè est, quem posses cum Plauto collativum

vum dicere, ſed nec oculi herbei, nec cadaveroſa facies, quin optimus potius color ſuaviſſimusque, qualis eſſe ſolet lactis ſanguine miſti. Planè quinquagenario juramento auſim jurare, nunquam morbo hepatario hanc laboraſſe. Gemellam nunc iſti hiſtoriam adjiciam. Fœmina hic erat corpus totum flavis hirſuta capillis, & hirſutumque ſupercilium prolixaque barba, nam à mento in mammas quadratam promiſerat Philoſophica gravitate. Juraſſes ex lino adſutam barbam, tanta erat mollitudo, etiam alterius lanuginis quæ totum corpus æquali nebula, aut ſi quid hac mollius, obduxerat (etſi pili fere dimidii digiti longitudine erant) & color planè idem, ut omnino putarem, ſimul ac vidi, neſcio quam Galateam perſona linea amaſium fallentem è cannabina aut linea ſegete caput protollere. Deſinant jam Critici in Cyprum moleſto & longo itinere contendere viſuri illic barbatæ Veneris ſimulacrum, ut explicent illud neſcio cujus Pollentemque Deum Venerem, & Virgilianum illud Deſcendo ac ducente Deo flammam inter & ignes expedior; ubi illi, dum expedire ſe volunt, impediunt magis. Quæſo ne hic ſe crucient ne ſit hæc res illis dividiæ, huc veniant, faxo ego non ſimulacro ſolum ſed & ipſa viſa abeant, imo

Imo si tanti est hanc Venerem rapuisse feliciores Paride in patriam reditent, siquidem illi non amant Venerem, nisi quæ barbam mulceat. Sed ita me mea Venus amet, ego non ausim pulcherrimæ Deæ horridam barbam affingere, potius dicerem glabriorem eam esse, quam est volsus Ludius. Gallum quoque hic vidi gallinaceum, qualem si vidisset olim Plato potuisset eludere instantiam (liceat cum Logicis loqui) Diogenis, & certe verberassent hunc Sannionem Discipuli illudentem Præceptori dicenti hominem esse animal bipes, cumque suo gallo ad sterquilinium ex Academia protelassent. Nam huic, præter duos consueto loco positos, tertius quoque pes adnatus erat peculiari coxa è medio prominens prope uropygium, quod ab altero (nam duobus locis apertum abdomen erat, pro alvi excrementis ejiciendis) medius distinguebat, videbaturque ex duobus pedibus confusis coaluisse, nam & hic digitorum numerus erat, & tibiæ ossa, etsi sub communi cute, omnino visu videbantur discerni posse hederaceo plexu aut cochleæ in morem contortiplicata invicem. Alterum autem illud pro exitu stercoris foramen caruncula quadam cinctum prominebat, ut fere umbilici aliquid simile ex vasis umbilicalibus relictum putarem, nisi

nisi quod à medio abdominis ad sinistram aliquantum declinaret. Tantum est; tu vale & me ama. Dabam Lugduni Batavorum 3. Kalend. Junii Anno 1656.

Petr. Schumacherus.

Salveant à me fratres tui, consobrini, cognatique omnes, inprimis Barth. Bartholinus, cujus elegans de Pænula scriptum, non mole sed virtute magnum, ad nos venit, quod simul ut venit non edi sed devoravi illico. Tuum contra Riolanum simili æstu percurri: macte hac virtute, Vir Maxime; Aquilas, Phœnices depluma, sed cornices, sed graculos, sed picas & spinturnicia cætera caveris vel flocci feceris. Hornius vos omnes salutat, & exspectat à Clarissimo Fuirenio ad literas responsum, quem ego uti & te familiamque totam quam officiosissime salvere & valere jubeo.

EPISTOLA LXXXIV.

De Lacteis Thoracicis in variis animalibus.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

AB eo temporis articulo, quo Patavio discessimus, licet amicitia nostra haud in-

infeliciter ibi cœpta sancteque culta nullo unquam literario officio à nobis confirmata sit, minime tamen dubito, quin pristinum amorem mihi servaveris, mutuæque benevolentiæ symbolum in affectu potius mecum posueris, quam in verborum signis. Hæc enim alienis culpis eo magis obnoxia esse scis, quo longius mittuntur. Attamen ut verum fatear, aliquoties hactenus voto meo indulgere, Tibique de singulari felicitate, summam industriam atque Eruditionem Tuam, cujus jam aliquot egregia in publico extant specimina, comitante, gratulari volui, uti nunc ex animo facio, sed occasio transmittendi litteras & serio inquirenti nulla se obtulit. Silui itaque, ignemque hunc intra præcordia mea fovi, donec mihi hisce diebus literæ traderentur Eruditissimi J U Candidati Antonii Mulholzeri, harum exhibitoris, Hafnia missæ, in quibus cum de prospero rerum Tuarum successu, dissectioneque Leonis mentionem faceret; occasionemque literarium commercium exercendi monstraret, statim de observationibus quibusdam Anatomicis, Veritatem Tuam contra Riolanum confirmantibus, thesibusque adjunctis transmittendis cogitare cœpi, ut videas, nos quoque Magnorum Virorum auctoritatibus non acquiescere, sed naturæ ar-
cana

cana sacro sub velo diutinè pressa pervestigare. Hoc fine jam ante septennium à Curatoribus, conatibus meis publicè faventibus, Theatrum Anatomicum accommodatissimum impetravi ac quotannis variorum brutorum corpora dissecui, ut jam ante Hornium & Pecquetium in thesib. meis de Venis Lacteis m. Dec A. C. 1650. Lacteas Thoracicas proponere potuerim, sed pro lactis materia ad mammas derivandâ, cum & Veslingius paulo ante obitum d. 13. Maj. A. 1649. rescripserit, se hujusmodi ductum pollicis crassitie in lumbis vidisse, ad thymum Cordis chylum derivantem. Eundemmet anno superiori in Lupo vivo dissecto chylo turgidum, sed bifidum, & nuperrimè in Lynce fœmina, lacte per siphunculum in receptaculum chyli infuso, tàm clarè Philiatris nostris, sed tantum simplicem à nona tamen arteria intercostali in medio, ut & axillari vena sinistra superius quasi fissum, mox iterum coëuntem, conspiciendum præbui, ut quolibet impulsu facto per jugular. in Cordis dextrum ventrem illud irruere, Corque ipsum vi distensionis leviter attollere cerneretur. Hinc non dubito, quin in Corporibus humanis quoque viæ illæ liquore aliquo infuso turgidæ facilè in conspectum

ſpectum venire poſſint. Adfuitne in Leone utrinque oſſiculum quoddam recurvum, claviculam æmulans, in principio Deltoidei muſculi obvium, nec ſterno nec ſcapulæ junctum, cujusmodi in Urſo, Lynce, Lepore, Lupis obſervavi? Sanguificandi vis, quam Epati cum Pecquetio denegaſti, aut nulli corporis parti, aut cunctis certâ ratione deberi mihi videtur, cum ſanguis ipſe chylum ſibi aſſimilare valeat. Sed de modo ac viis purgationis ad alvum, quas propoſui, quid ſentias, etiam atque etiam rogo, in reſponſoriis Tuis mihi aperire velis. Sive enim iſthæc mea probaveris, ſive meliora monueris, animum certè mihi addes plura de rebus Anatomicis Tecum diſſerendi. Benè Vale, mi Bartholine, &, quem olim communione ſtudiorum Tibi junxiſti, amare perſevera. Ego Te in oculis, in ore, in pectore habeo. Scribebam Altorſi inter occupationes 3. Calendar. Februar. Anno Chriſt. 1657.

T. Excell.

ſtudioſiſs.

M. Hofman D.

EPISTOLA LXXXV.

De Empyematis ſectione, ſubitanea mæſti morte, lentibus, & vermibus in variolis.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

QUandoquidem, literas meas anno præterito per mercatorem Arhuſienſem rectè Tibi fuiſſe traditas, minimè dubitem: attamen, ne gratiſſimæ cœptæ noſtræ amicitiæ fundamentum corrueret penitus, illud ipſum erigere ac priſtino ſuo nitori reddere, hisce præſentibus ſtatui. Novi certè, Clariſſime Bartholine, aſſiduos ac indefeſſos Tuos in ſtudiis labores, nec ab illis Te revocarem, niſi doceri vellem, niſi haberem animi Tui adfectum candidum erga me ſatis perſpectum; colo certè hunc, & quoad vixero colam. Mitto Empyematici curationem duplici demum ſectione abſolutam. Juvenis 23. annor. nomine Johannes Theiſten, amanuenſis Johannis Thomæ, Civitatis noſtræ Secretarii, temperamento ſanguineo præditus, cum à teneris fere avidiori gula inhæſiſſet poculis, continuaretque cum annorum incremento ſatis ſtrenuè, per ſeptimanas aliquot noctu hæmorrhagia narium inſigni divexabatur; verum, cum nihil ſubeſſe periculi

pu-

putaret, medicamentorum reſpuebat uſum, donec aliquoties tergo incumbens, ſomnoque excitatus, ſanguinem largiori fluxu ad pectus fuiſſe derivatum animadvertiſſet: hinc diebus haud ita multis interpoſitis poſt de anxietate ſumma pectoris, aſthmate, aliisque ſymptomat. conqueritur; rejecit mox materiæ cum tuſſi purulentæ ſanguineque nonnihil permixtæ ingentem copiam, quæ pottas fere duas implerat: Nihilominus nulla difficilis reſpirationis relevatio, nulla anxietatis ſentiebatur mitigatio, ſed ſuffocationi potius ac morti proximus ab adſtantibus ſingulis dijudicabatur æger. Ego vocatus, video caſum periculoſiſſimum, non autem prius de vita deſperandum eſſe jubeo, quam ſpirandi finis acceſſerit, medicamenta externa, pectus ac thoracem dilatantia, internè verò expectorantia præſcribo v. g. ex ſyr. viol. de alth. Fern. de jujub. liquirit. &c. cum ſpec. diatrag. fr. & aq. ſcabioſ. continuando cum hisce per aliquot dies. Linimentis externis ſuperaddebam Empl. de mucilag. de melilot. c. farin. fœnugr. & ol. chamom. Alvum vero (ſuo quando non ſatisfaceret officio) ad juſtum depoſitionis debitum redigebam ſeqv. R. diacaſs. c. mann. unc. ſ. diſſolv. in aqv. ſcabioſ. Unc. j. adde elect. de ſucco roſ. dr. ſ. M. Et ut per-

fectiorem Empyematis maturationem sperare possem, loco Emplastr. cataplasmata imponebam ex rad. lil. alb. alth. ficub. cum admixtione farin. lini, hord. butyr. rec. non salit. axung. suill. &c. Nihil hisce quoque proficiebam, neutiquam materia per superiora erat evacuanda, neque per inferiora, sed ad intumescentiam magis abibat latus sinistrum. Hinc ad verissimum nostri Senis effatum sect. 8 aph. 6 scil. quæcunque non sanant medicamenta, ea ferrum sanat, cogitabam, intermittebam tamen interea nihil, quod ruptionem puris promovere posset. Verum quicquid tentabatur, frustraneum erat. Itaque d. 22. Jun. natura per tumorem nobis monstrante viam, ad latus sinistrum inter 5. & 6. costam cum lanceola instituebatur apertio, statim materiæ egrediebatur maxuma summo cum impetu copia non admodum malè olentis; vulnus, ne spiritus patienti & vix ossibus hærenti discederent, turunda iterum, contentus aliquot unciis, claudere jubebam: Apertione sequenti die rursus instituta, impetu non minori emanabat puris copia, eademque continuatione circa vesperam, tertiam etiam ac quartam diem. Tentabam in posterum injectionibus tumultuantis hujus fluxus cohibere cursum mundificantibus ac putredini resistentibus;

bus; verum tolerare patiens nequibat, ſtatimque, poſt injectiones in vulnus, tuſſi graviori cum ejectione materiæ ad ſuffocationem usque ferè torquebatur indies. Interim exhibitis corroborantibus, ſequ. utebatur potione: R. mell. opt. unc. iij. aqu. font lib. iij. deſpum. poſtea add. herb. tuſſilag. ſcabioſ. hyſſop. marrub. veronic. ana m. ſ. Coq. bene & in col. diſſolv. ſyr. de ſcabioſ. unc. ij. M. Die 27 Jun. materia effluebat peſſimè olens, viridis, cum tuſſi verò, quoties à Chirurgo vulnus eſſet tractandum, rejiciebatur materiæ ſubflavæ ferè lib ſ. ſtatuebam ad phthiſin confirmatam abiiſſe decumbentem. Intueor interim clarioribus oculis denudatum ægrotantis corpus, obſervo, dum à Chirurgo tractatur, in latere ſiniſtro unius digiti transverſi latitudine ſupra mammam, foveam magnitudine ac circumferentia Daleri Joachimici; altero die cum accederem deprehendo cutis à coſtis, adeoque iſtius foveæ, elevationem ac intumeſcentiam, digitis tango, deprimoque, evaneſcit tumor, partimque ad vulnus in eo latitans materia derivatur, partim & quidem fluxu largiori tuſſiendo per os excernitur. Ego de apertione cogito, neceſſitate inciſionem hanc poſcente. Suaviter itaque ac dextrè ſectio à nobis fuit inſtituta, ſcopumque aſſecuti

sumus feliciter. Effluebant penè Unc. iij. puris probè cocti, statim recedebat asthma, subitò evanescebat cordis anxietas, tussis remittebat. Die proximo è vulnere superiori materia ferè nulla, ex inferiori exibat admodum pauca. Præscribebam injectionem mundif. ex decoct. hord. & aliis, mox, cum materia planè cessaret, adjiciebam vulneraria & adstringentia ex rad. symph. maj. caryophyllat. rub. tinct. flor. hyperic. bellid. consolid. reg. herb. veronic. vinc. per vinc. auric. mur. equiset. scabiof. scord. virg. aur. sangu. drac. &c. Internè verò maxumo cum sanitatis successu porrigebam pilul. proprietatis seqv. R. flor. sulph. myrrh. el. ana drach. f. croc. opt. scrup. f. aloës succotr. scrup. ij. F. pulv. & cum spir. sulph. acid. f. mass. form. pil. instar pisi. D. 3 pro una vice. Hisce adhibitis (Deo sit laus in æternum) patiens dimisit lectum, corporeque incedit jam longè robustiori, quam ante pessimi hujus Empyematis invasionem. In memoriam mihi revoco exempla apud Polyd. l. 19. Cuspinian. in Philip. subitaneæ mortis Eorum, qui, nuntio scil. aliquo tristiori percepto, præ mœrore inter vivos esse desiêre. Enumerat aliorum discessum subitaneum ac ærumnosum Cælius l. 29. c. 8. Giral. j. tom. hist. Pont. qui mortem sibi

ſibi contraxerint ideo, cum ad optatum finem conſilia ſua perducere non poſſent. Adſunt nobis recentiora. Dolearius civis Bergenſis, annor. 40. cum pro Mercatore Anſeatico per integrum annum confeciſſet dolia, ut haberet interdum unde viveret, nunc Dalerum, mox dimidium, prout neceſſitas domi efflagitaret, poſcebat; ſummam autem, quam acceperat, non adnotat. Elapſo anno, ab uxore maritus, ut à Mercatore rationes poſtulet accepti cum nummis reſiduis, admonetur: Abit ille, ratione ſubducta, à Mercatore 4. vel 6. tantum obolos (tot enim reſtabant) accipit. Domum reveniens mœſtiſſimus, pro dimidia nummorum parte piſces minutos, pro altera cereviſiam tenuem adportat, enarrat uxori ſingula madidis oculis, ſcamnoque inſidens de cardialgia conqueritur, bibit ſemel, moritur die 21. April. 1656. Plura liceret obſervare, verum miſerrima hoc in loco eſt Medicinæ conditio, propter agyrtarum, pſeudo-medicorum ac ſtudioſorum Theol. falſa ſciendi perſuaſione ſeductorum concurſum, qui dum nullibi ad paſtoratum poſſint promoveri, impiè falcem mittunt in Medicorum meſſem, opio purgantibus admixto non aliter ac cum ſimpliciſſimo medicamento procedunt, exhibent purgantia fortiora, alvum cohibe-

re rursus ſtudent ſanguine draconis, & hoc modo in apoplexiam & mortem homines conjiciunt. Quot funera? quot homicidia? tædet me profectò amplius officii medendi. Opponam Magiſtratus Politici inſpectionem? Hic ex imperitia permittit, ac puram ignorantiam ſponte fatetur; Academia autem Veſtra nimis à nobis remota, adeoque tam liberè peccatur. Ego certè (niſi læſo nominis ac conſcientiæ meæ honore) diutius mecum retinere nequeo, cum ad manus ſint nequiſſimæ iſtæ præſcriptiones. Cur dare medicinas, & gentes interficere, impunè cuique permittatur? cum vel in Mechanicis non liceat cuivis pictorem eſſe, nec malleum in manus impunè ſumſerit is, qui faber non ſit. Multa profectò in hac re poſſet præſtare veſtra Academia, præſertim gratioſa Facultas Medica, deciſione facta de peſſimis iſtis præſcriptionum formulis, cui judicio Academico poſtmodum, ſi neceſſitas exigeret, ſuperſtrui poſſet eo facilius Sereniſs. Regis mandatum & interdictio praxeos. Nimis excreſcit epiſtola, finio. Vive, vale, VIR EXCELLENTISSIME, anna & perenna! ſique graviſſimæ occupationes tempus concedunt & otium, reſcribe. Bergis Norwag. d. 3. Febr. 1657. T. obſervantiſs.

Johannes Fridericus Treubler. D.

P. S.

P. S. Vidi quæſtiones Tuas, Vir Excellentiſſime, de Variolis, Diſput. publ. incluſas; optimè placent, præſertim cum videam Exc. Tuam parum tribuere lentibus, præferre autem illis alia longè efficaciora expellentia, quæ ſimul malignitati reſiſtere poſſint, e. g. C. C. & alia. Quicquid Autores dicant, mihi tamen minimè hoc in morbo arrident lentes, quippe ex Caſtor. Durante in treſſoro della ſanita

Lens oculis nocua eſt, ſtomachoque, adſtringit & inflat;
Non bene concoquitur, ſomnia tetra facit.
Alvus ab igne levi Lentis ſiccata tumeſcit,
Hordea ſi reddant, dic Medice innocuam.
Illa Melancholicos (nervis inimica, ocellis,
Nec ſatis eſt) morbos, ſomnia dura movet.
Scilicet extollat Peluſia munera Nulus,
Dulcia ſi addideris, toxica dira facis.

Cum variolæ infantes pariter ac adultos hac noſtra in Civitate invaderent, nihil obſervare licuit notatu dignum, niſi quod ante octiduum filiolo 4. annor. Lanionis Andreæ Fritt, qui variolis decumbebat,

& jam vix ſpiritum amplius haurire poterat, vermem ſpithamæ longitudine è naribus extraherent adſtantes, quo extracto, è vita diſcedebat ſtatim. Legimus de eodem vermium egreſſu per eandem viam apud Marcell. Donat. in hiſtor. medic. mirabil. lib. 4. cap. 26. ubi plurimas adducit hiſtorias ex Cornel. Gemm. Victor. Trincavell. Ludovic. Duret. Fernel. & aliis. Verum magis nobis placent ea, de quibus oculati teſtes ſcribere poſſumus. Mulier 38. annor. paupercula, cum uterum gereret, & in alvo materna fœtus adhuc inſtrueretur ad exeundi patientiam, de gravitate totius corporis conqueritur, premitur pandiculatione, cordis palpitatione, pruritu narium, &c. erumpunt varioli in corpore undique: Mox cum inſtaret partus hora, infantem edit variolis per tenerrimum corpus æquè tam multis contaminatum, qui, poſt ſacri baptiſmatis acceptum Sacramentum à Dn. M. Ambroſio Lucæ Paſtore Templi Cathedralis, placidè obdormiebat; mater autem tertia die poſt exibat mortalitatis ſenſus.

Iterum Vale, Clariſſime Bartholine, orbis Literati decus.

EPI-

EPISTOLA LXXXVI.

De Anatome Calculosi, Psittaci & Martis.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.
GEORG. SEGERUS Thorunensis. S. P. D.

VIdi Historiarum Anatomicarum Centurias posteriores, quas curiosa manus Tua, Vir Summe, publico bono congessit, easdemque avidissime perlegi. Aperuisti inter alia mentem Tuam de exsectione Lienis, atque ita petitioni quoque meæ, qua Te in nuperis meis literis sollicitaveram, satisfecisti. Unicum adhuc restat, ut scilicet animum Tuum de cornubus illis Leporinis benigne mihi aperias. Ex occasione Historiæ XC. Cent. III. non possum intermittere, quin paucis Tibi Mœcenas, ex adversariis meis narrem, quod, cum Wittebergæ viverem, die $\frac{8}{18}$ Sept. Anni 1648. in hospitio meo vetula 72. annorum, menstruarum purgationum jam fere oblita, cum vitæ dispendio easdem experiri coacta fuerit. Postquam enim per integrum trimestre nimio sanguinis profluvio laboravit, nec ullo medio fluxum cruentum sistere potuit, succubuit. Dominus Doct. Kirstenius, amicus meus magnus, pro honorifica ejus mentione gratias Tibi agit maximas. Legi apud eundem histo-

historiam morbi, quo laboravit Henr. Schraferus, quam lubentissime Tibi quoque communicasset, si præmonitus fuisset. Adornabit Vir Cl. Dissertationem de affectibus Cordis, cum plures tales polypos Cordis observaverit, & delineatos mihi ostenderit. A quibus Catarrhos suffocativos ideò oriri inprimis credit, quia omnes illi, in quibus polypos hos observavit, Catarrho hocce extincti sunt. Credidit scilicet ejusmodi concrescentias inhibere ac plane sistere fluxum purpuræ alimentaris. Clariss. D. Christianus Bunccius Te etiam humanissime salutat. Is mihi nuper narravit, quod Anno 1654. mense Sept. præsentibus Dominis D. D. Cassio & Hauswedelio aperuerit cadaver Gabrielis Engels Civis Hamburgensis, qui per aliquod tempus calculo laborans tandem accedente urinæ suppressione interiit. In hujus vesicæ orificio invenit calculum ingentem figuræ amygdalinæ, qui ita obturaverat vesicæ orificium, ut nullus pateret urinæ exitus. In ventriculo præterea nigricantem materiam reperit. Reliqua nihil notabile foverunt, præter Hepar, cui nulla vesicula bilis appensa erat, imo nec vestigium ejus ullum hepati impressum cernebatur, quamvis anxie cum adstantibus quæsiverit, & exempto insuper Hepate cuncta diligentissime perscutatus fuerit. Ego

Ego in nuper diſſecto Pſittaco inter alia articulationem ſuperioris maxillæ cum cranio exacte obſervaui, artificioſamque cranii ſtructuram cum delectatione ſummâ contemplatus ſum, quam ſane adeo perfecte deſcripſit Aldrovandus Ornithol. Lib. XI. c. 1. p. m. 323. & ſequ. ut quicquam addere ſupervacaneum videatur. In figura vero cranii, quam ibi addidit, hoc ſolum deſidero, quod Proceſſum quartum ſive Proceſſum Cranii, qui eſt inter Orbitam oculi C. & Proceſſum tertium ſcilicet Auricularem L. non expreſſerit.

Interea quoque tres utriusque ſexus martes diſſecui. Ex quarum ſectione inprimis ſequentia deſideravi in deſcriptione Martis, quam habet Magnus Severinus. 1. Quod ei denegaverit Membranam carnoſam, qua tamen à benigna natura donatæ ſunt Martes. Quia vero hæc cuti adeo arcte eſt connata, ut obiter intuenti unum eſſe videantur, nec absque læſione ſeparari poſſit, hinc ſuſpicor virum ſummum eſſe deluſum. 2. Quod penem tantum cartilagineum eſſe voluerit, cum revera oſſeus ſit, tam in adulto quam juvene, mirabilisque figuræ, ut ex iis, quos ſervo, patet. Reliqua, quæ in hisce animalculis annotavi, non addo, ne nimius ſim. Vale Patrone colendiſſime & fave. Dabam Hamburgi die 14. Martii 1657.

EPI-

EPISTOLA LXXXVII.

Anatome gravidæ, & aliæ observationes Anatomicæ de Lymphaticis.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

AD finem perducta hujus anni anatome, decreveram, quod mearum erat partium, quicquid in ea præter consuetum, vel notatu dignum occurrerat, statim referre, Parentum verò litteras exspectans, quibus una responderem, diutius silui, delicti interea, si quod commiserim, veniam submisse petens. Dissectionis corporum primordia ac progressum, in præfatione suæ Anatomiæ diserta oratione prosecutus est Excmus Antonius Molinettus, cum digno ejusdem Artificum encomio, quod T. E. detrahere invidi & iniqui esse animi palam professus est, quam in publicam scenam sine debito elogio haudquaquam produxit, & cujus nomine in Theatris nostris nihil frequentius, nihil gloriosius, monuit. De Hepate agens, sanguificationem ipsi frustra detrahi asseruit, quippe quod chylum per lactea recipit vasa, quæ & monstrare decreverat; Canis autem huic negotio destinatus, Consiliariorum Anatomicorum culpa non pastus, ex-

exſpectationem noſtram eluſit. Duos ramos lacteos per aliquam Portæ partem repentes mihi ſemel in propriis ædibus oſtendit, quorum ulteriorem progreſſum ob minimam chyli copiam accuratius cernere non potui. In teſticulis Viri intra albugineam in præparando vas aliquod apparuit, cavum, albicans, extremitate altera cum epididimidibus connexum. Fœminam, ob tumidum abdomen pro gravida habitam, è ſepulchro effoderunt ſtudioſi ac in Theatrum deduxerunt; cujus abdomen cum diſſecuiſſem, Ventriculus inſigni tumore diſtentus in conſpectum prodiit, totam abdom. regionem occupans, ipſaque inteſtina cooperiens; infra ventriculum nullum omenti veſtigium, quod tamen paucum admodum verſus Pylorum inter Diaphr. & Ventric. delituit. Urgentibus circumſtantibus, Ventriculum diſſecui, ex quo fœtidus erupit flatus, unde minor factus, præter acetaria & atrum humorem ſat copioſum, nihil continuit. Reliquorum in abd. viſcerum faciem exploraturus, Lienem, inter Hepar & Ventriculum latitantem, in ſiniſtro latere gratis quæſivi, nullis fibrulis diaphragmati aut ventriculo adhærentem. Intorta ac ſimplici gyro circumvoluta vaſa ſplenica vidimus, unde à tumente ventriculo eo detruſum colligo. Ipſum Hepar juſto

justo altius quoque retrusum, cætera sanum. Sic primum conceptam, ob turgentiam abdominis, graviditatis spem seponere coacti, ipsum investigamus Uterum, quem figura pomum, magnitudine pugnum adæquantem lubentes offendimus: hunc debita diligentia præparatum sequenti die in Theatro publicè aperuit Excellentiss. Molinettus, ac in eo embryonem marem invenit, omnibus numeris absolutum, amygdalam magnitudine exprimentem. Calculum ad ovi magnitudinem circa acum osseam in vesica collectum publicè ostendit, quam puellæ Venetæ extraxerat: Acus per annum in vesica latuerat, quæ lascivienti, dum se ea fricaret, è manibus præter opinionem in vesicæ capacitatem elapsa erat. Septum cordis foraminulis pervium stylo monstravit, ex eo tamen per Pulmones non circulari sanguinem, minus recte colligi advertit. Pro coronide anatomes ductum Pecqueti, & Vasa Lymphatica prope Hepar, & in artubus, spectatoribus exhibuit. Nudius tertius in cadavere nuper mortuo eadem circa Iliacas vidimus. Petrus Marchettus in sua demonstratione anatomica docuit venas hæmorrhoidales, quæ circa ani extremitatem desinunt, esse ab interna hæmorrhoidali Portæ propagine, de quo tamen valde dubito, donec dato studio ipsemet

ipſemet invenero. Bronchocelen in theatro propoſuit, ubi glandulæ diverſæ aſperæ arteriæ adſtabant, quarum quædam ſero copioſo turgebant, quas ſi ante mortem diſſecuiſſent, mortem ipſam evaſiſſe credidit Marchettus. Vaſa lymphatica à thoracico ductu necdum diſtinguere novit, quæ 200. annos cognita, ac ab Euſtachio deſcripta jactat. Vale mihique fave. Patavii 22. Martii 1657.

T. E. Diſc. obſ.
Henricus à Möinichen.

EPISTOLA LXXXVIII.

De Conſenſu noſtro & diſſenſu.

Thomæ Bartholino Hafniam.

SI vel minimum addubitarem de candida humanitate, tot aliarum virtutum Tuarum condecoramento, parum confidente hæc exararem manu. Quin ne aggrederer quidem, nullo prævio exploratore, pertenuem ratem alto committere. Sed, præterquam quod tot virtutum laudibus eminens celeberrimum nomen Tuum absque ſui injuria nullatenus me ſinit ambigere, certè vel publico atteſtato, ut de aliorum relatu jam taceam, accreſcit in bonos

omnes propensæ benevolentiæ Tuæ, dubitare nescia, fiducia. Neque hanc ulla sui parte diminuit quicquid lucubrationes nostræ præ se ferunt dissensus, quà Cordis Hepatisque asserendum munus: donec neque animorum neque conatuum ulla est, neque uti spero, unquam erit collisio. Uterque scilicet in libera Rep. quæ sibi videntur optima, verissima, utilissima, liberè profert, explicat, propugnat: probè memor, quod causa ipsa nullius omninò hominis, sed Dei & Naturæ, quod item decisivam quæstionis finitionem vel posteris resignare honestum sit. Interea tamen Te, Vir Excellentissime, cæterosque Medico-Anatomicæ aciei antesignanos, quibus è Germanis & Rolfinckium nostrum accenseo, uti par est, ego deveneror, indefessumque & felix, quô Tute inprimis clares, imò fulges, microcosmi hujus adyta indies penitius rimandi studium, ceu rem ipsi Ter. Opt. Max. Creatori sacram, deprædico; peculiares denique observationes, qualis est vasorum lymphaticorum & chyliferi thoracici, quarum priorem (sed & posteriorem, quà humanum corpus) Tuæ cumprimis operæ referimus acceptam referetque grata posteritas, ambabus propensissimè amplexor: quanquam haud invalidis rationibus persuasum habeam, mea

de

de cordis ac Hepatis usu lemmata inde collustrari potius, sive declarari posse, quam demonstrativè infringi. Ut autem lis hæc sub judice pendeat indefinita: fore tamen spero, ut meus iste candor favoris Tui igniculos accendat verius quam extinguat. Quo etiam aurigante visum est officiose in Te propensi pectoris penetralia adjectis pagellis, de Phil. Schol. emendatione, ceu chartaceo quodam symbolo, testata facere: non quod ipsæ quidquam demereri queant, sed quod publico sacri argumenti consideratio. His ipsis conatibus nostris si Te examussim benè cupere intellexero, erit de quo mihi gratuler: idque magis adhuc, si iidem nonnullorum Regni vestri procerum favori, vel ipsius etiam Regiæ Majestatis (de qua dudum fama increbuit, quod non sine exasciatissimo judicio excultiores Musas peramet) clementissimo patrocinio videantur meliorem in modum commendari posse. Vale, vive, ter honoratissime vir, Deo, Reip. & Musis Tuis, mihi denique Nestoreis annis amplius, felicius. Scripsi tumultuariâ manu d. 24. Mart. An. 1657. Erfurti.

Nobilissimi Tui Nominis
studiosissimus
Eccardus Leichner D.

EPISTOLA LXXXIX.

De Variis antiquorum, & Concicula Marcelli.

THOMÆ BARTHOLINO Haſniam.

DIu eſt, cum amicitiam tuam, μηδαμῶς πολύφιλός περ, ambire animo deſtinavi, tam quod Parenti tuo τῷ μακαρίτῃ ante hos quaſi quinquaginta annos in Academiis ſuaviter convixiſſem, quam quod eo parente dignum Te hactenus probaſſes Nobis, qui in Anatomicis nihil vulgare ſaperes, & ad augendam ornandamque eam Artis partem ſingulari ardore ferri videreris, & præter cæteros ſolertia dexteritateque inſigni ad ejus ſplendorem plurimum contuliſſes. Dum in eo eſſem, cogitaremque, quomodo ad Te irrepere ſine ſtrepitu poſſem, bona ſcæva factum eſt, ut Clar. Vorſtius, Roſtochio Tibi notus, mei cauſa Te præoccuparet: quam ejus audaciam tam feliciter ipſi ceſſiſſe, ut, & quanti me *faceres* (præfiſcinè dixero) & amicitiam meam ultrò abs Te expeti, intelligere è tuis ad ipſum poſſem: qua benivolentia & humanitate tua quantum delecter, dicere ſanè nequeo. Iſtud verò planè egregium erectæ mentis indicium mihi eſt, quòd, cum audiveris parare me Auctarium

In-

Inſcriptionum veterum hactenus ineditarum, Operi æterno adpendicem, eas quas in peregrinatione apud exteros collegiſſes Ipſe, vel à viris illuſtribus accepiſſes, αὐτοχειρίᾳ ἐγγράψας mecum προθύμως τε καὶ ἀφθόνως communes eſſe volueris. Eo beneficio ita me Tibi devinxiſti, ut omnia me Tui cauſa facturum, & hujus rei perpetuam ad Poſteritatem memoriam Tibi per me conſtituram ſanctè tecipiam: audiat Cana Fides! Candoris etiam & gratitudinis erga Te meæ δεῖγμα quoddam jamdum publicè extaret, niſi Amicum in Acad. vicina Prof. P. cui meo nomine id ut præſtaret perſuaſeram, alia ex aliis nata negotia hactenus conſilio depuliſſent. Lapidem enim in hortis Urſatinis ad Aponi thermas erutum & abs Te omnium primo Vindiciarum anatom. HOFMANNO Prof. Norico, cognato, Adfini & Symphilologetæ meo oppoſitarum I. Germanis ſpectandum propoſitum, poſt ſummorum Virorum Liceti & Holſteni curas & arriolationes Commentariolo illuſtravi, commiſique ei, quem dicebam, ut illuſtribus Profeſſorum Hafniæ BARTHOLINI & LANGJ nominibus inſcriptum ederet; fietque, ita ſpero, ut confectum id negotium detur, brevi.

 Ou

Ὀυ μάντις εἰμὶ τάφανῆ γνῶναι σαφῶς, non Oedipus quem pro ſphinge iſta requiris; ſed videor tamen ſatis de re obſcuriſſima dixiſſe veroſimilia, & quibus ingeniorum elegantia & æqua poſſint adquieſcere. In anteceſſum verò accipe & lege, ſi vis, quid de ſaxo quodam Auguſtæ Vindel. haud ita pridem effoſſo muginatus ſim; *γεῦμα* id habeto cæterorum ad Inſcriptiones meorum. Quas miſiſti per Vorſtium vel ideò acceptas habeo, quod nonnunquam diſcrepent à ſcriptura aliorum: fuitque ea differentia ſeu varietas lectionis mihi frequenter via ad veram. In de armillis quas conſtipaſti jam ante à Grut. aliiſque ſublectæ fuêre. Ex ea quam p. 67. producis miror Tibi exire potuiſſe hoc *πόρισμα*: fœminarum adeò proprias fuiſſe virias, ut in nomina tranſierint; nominari ſcil. in lap. Viriam Lucillam. Atqui manifeſtum eſt, eſſe etiam Virios, familiam nim. Romanam ex hiſt. & lapp. notam, ſive à viribus ſive undecunque ſic adpellatam. Non ergò à viria VIRIÆ iſti nomen, ſed à majoribus ejus Viriis: quos ſi ſimiliter à viria ſic dictos velis, intelliges probandæ rei idoneis teſtimoniis Te diſtitui. P. 80. à Cælio Rhodigino deluſum Te agnoſces, ſi Plutarchi parallela

rallela minora adieris; Ibi enim c. 15. citat eadem ipsa quæ Cælius, è Clitophonis 1. rer. Galat. Vides supinitatem vel etiam fucum Cælii? Allegat Clitophontem, quem nunquam viderat, noratque, nisi indicio Plutarchi: & tamen de Plut. tacet. Hoc circa testimonia veterum cacoëthes sivé etiam ἰυῶδες in Cælio, Politiano, Bapt. Pio, Beroaldo, Alex. ab Al. & similibus ejus notæ & ætatis dudum notarunt viri docti; eorumque allegationes propterea cautè arripiendas etiam monuerunt. Iste Clitophon Rhodius fuit & Indicas res præterea, librosque κτίσεων scripsit. Ibid. p. 81. tribuis Jaboleno, quod è Scævolæ lib. 17. Digest. desumtum extat in l. Medico 50. D. de auro & arg. leg. Nec intelligo qui p. 82. Ulpianum L. de auro & arg. leg. laudes. Ex Ulpiani enim l. 44. ad Sabinum est id testimonium & relatum in l. 25. D. de auro & arg. leg. Marcello cap. 33. ejicis *conciculam* contra editiones omnes, & substituis *lenticulam*. Improbabis hoc ipse, scio, si Scribonium n. 233. quem exscripsit h. l. Marcellus, consulueris. Sic autem ibi legendum est: Ad testiculi tumorem, cupressi baccæ ex vino coctæ conveniunt, & faba fresa (τὸ *quasi* enim tam apud Scrib. quam apud

Marc. nihili est) in concha multo cum cumino cocta. Pro concha Marcellus conciculam, conchiculam dixit: quod etsi diminutivæ formæ sit, non semper significat tamen diminutionem, uti alia multa. Est etiam diminutivum secundo gradu è conchula: talis in Græcis ratio τῶν κογχὴ, κογχύλη, κογχύλιον. Eadem apud Latinos in hisce: olla, ollula, ollicula apud Theol. Prisc. l. de phys. scil. silva, silvula, silvicula in Notis Tir. arca, arcula, arcicula apud Corn. Nep. gutta, guttula, gutticella: casa, casula, casella, casellula apud Ennod. l. 9. Epp. herba, herbula, herbuscula apud Mart. Cap. l. 2. Sed quo prolabor? Non instituerain hoc agere, quanquam nec ingratas Tibi fore sperem has de literis nostris confabulationes; & solemne hoc meum est, acceptum à Viris magnis, ad amicos de talibus referre potius, quam inanes novellas recoquere, & quærere de eô, quid Seres, quid Thraces agant, audireque sed sine capite, sine auctore, rumore, nuncio. FRIDER. HAMMERICUM Juvenem, latorem harum, honesto apud Nos loco natum, & è Bonis, diutule in Academiis versatum & haud ita pridem è Regiomontana ad Vestram digressum, Medicinæ studiis deditum, commendare Tibi volebam; Libenter enim

enim faveo erectis ingeniis, præsertim si modestiam mihi probaverint & sedulitatem. Eum si forte per se ipsum commendatum jam cognovisti, puto, me hoc, quod facio, facere serius; magnopere autem abs Te contendo, ut ad eam voluntatem, si quam in eum ante has literas contulisti, quam maximus postea mea commendatione cumulus accedat. Sin autem propter verecundiam suam Tibi se minus obtulit, aut nondum satis habes agnitum, aut si quæ causa est qua de majoris commendationis indigeat, sic Tibi eum commendo, ut neque majore studio & amore quemquam, neque justioribus de causis commendare possim. Spondeo autem Tibi eum talem esse, qualem tuo favore & mea traditione dignum sis existimaturus; simul Te ita existimare volo, quibuscunque beneficiis officiisque Eum obstrinxeris, iisdem Tibi me obligatum fore. Bene Vale, mi optime BARTHOLINE, & amorem mihi tuum persevera. Scr. Altenb. 22. April. Anno 1657.

Amica voluntate TIBI

addictiss.

REINESIUS.

EPISTOLA XC.

De loco Marcelli Responsio.

THOMÆ REINESIO Altenburgum.

ERuditionem Tuam hactenus ex ſcriptis Cedro digniſſimis admiratus ſum, jam humanitatem tuam expertus ſum ex literis exoptatiſſimis, quas tuo nomine recte tradidit Fridericus Hammericus Vir doctiſſimus, mihique non uno nomine dilectus. Impensè gaudeo, quod eruditis literis ad amicitiam, quovis ære redimendam, me invitaveris, quam hactenus ſæpe mihi exoptaveram. Multum debeo Cl. Vorſtio, quo parario tibi mea officia innotuerunt. Avide expeto Tuum de Inſcriptione Maguriana commentarium, cujus ſpem nobis feciſti, nam quæ de Saxo Auguſtano commentatus es, erudita planè ſunt, & , auſim dicere, veriſſima. Ex ungue leonem cognoſcimus, & ut vires ſuppetant, ad magnum illud Inſcriptionum volumen explicandum & augendum, quod eruditus orbis exſpectat, votorum meorum ſumma eſt. Interim pro transmiſſo ſpecimine gratias ago ampliſſimas; niſi locorum diſtantia obſtaret, mitterem & ego nugas meas, quas aliquid eſſe putas pro candore

tuo

tuo & summa humanitate, inprimis Tibi deberem Centurias Anatomicas posteriores nuper divulgatas, quod illustre Tuum nomen in historia puellæ Altenburgicæ ibidem advocarim. De Viria quæ scripsi conjecturæ meæ imputabis, quam damnabo, siquidem Tibi displicuerit. Pro Cælio nolim intercedere, quem, quum forte ad manus esset, placuit in scenam producere. Jabolenus etiam currente calamo præter mentem meam pro Scævola irrepsit. At Ulpianus rectè à me fuit laudatus, cujus verba recitantur l. 25. D. de auro, argento mundo, ornamentis, &c. legatis. Majus dubium moves de loco Marcelli à me in Corollariis emendato. Pro concicula c. 33. lenticulam reposui, quod hujus sæpe, illius nunquam fiat mentio. To *quasi* lenticulæ fabam comparat cognati generis, statimque Marcellus subjungit lentem ad veretri tumorem coctam esse utilissimum, qud ex Scribonio repetit comp. 234. Ad similes quoque affectiones lens commendatur Dioscoridi l. 2. c. 129. In codice suo, quem apud Magnum Vossium contuli, ita olim correxerat Cornarius. Sed inducta litura conciculam restituit, quam non improbaverim, quia Scribonii autoritatem urges. Elegans tua est lectio, quanquam nimia licen-

licentia *fresa*, pro *quasi* emendes. Facilius Rhodius noster, Musarum delicium, Not. ad Scribonium, *quasi conchis* legit. Quid enim hic concha? An mensuræ genus? An concha Columellæ l. 12. c. 5. qua depletur oleum? An concha vera? Plura nolo de controverso loco apud Te nugari doctioribus intentum, & me Dispensatorium nostrum avocat, quo impeditus responsionem distuli, quanquam sæpius monuerit Hammericus, optimus noster civis, quem etiam Tui causa amo. Vale, Vir Summe, Reip. literariæ bono diu flore, & Bartholinum, quem tuum esse voluisti, ut cœpisti, porro ama. Hafniæ 15. Aug. 1657.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA XCI.

De vagina uteri monstrosa, & convulsione oppositæ partis.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

PArtim Æoli, partim Martis inclementia & crudelitate, navium ex Haunia ad nos recurrentium impedita fuere vela, unde & literas vetustiore stylo subscriptas videre

videre licuit. Nunc demum ex mente amicissima ad Te redit responsio summa cum gratiarum actione, quod Centur. 3. & 4. rar. observ. Tuarum cum disputationibus aliquot anatomicis transmittere, factaque honorifica mentione meæ tenuitatis, duas observationes doctissimis istis Tuis scriptis addere volueris. Quæris autem ex me in Epistola Tua ultima, an vaginæ istius in muliere Bergens. observatæ dilatatio ex crebris abortibus? An à nativitate superflua membrana ita tumuerit? R. Me potius dilatationem illam crebris, laboriosissimisque tribuere abortibus. Laboriosissimos dico, &, si inhumanos adpellitarem, vix mentitus essem; quippe cum nunquam ad legitimam posituram, consuetumque egressum infantes diduci potuerint, ex utero vero omni labore protracti, omnes dudum fuêre mortui, & putredine correpti, &c. Hujus autem vaginæ propendentis deformitatem obstetrix primum mihi adaperuit, cum quærerem ex illa, cur mulier patiens aliarum muliercularum manus ad corpus admittere non vellet, respondit, hanc vaginam esse in causa, & quamvis digitis semper intrudi possit, & ad latera vulvæ interna apte collocari, tamen si cuiquam innotesceret forte, miseram illam vulgi vereri cavillationes.

nes. Cum autem vita discessisset, obstetrix rem invisam pluribus monstravit mulierculis. Nolo autem multis de hac re verbis ulterius molestus esse.. Casum Tuis literis de puero in capite exili vulnere læso, qui in opposito latere convellebatur, adjungis, ad quem lubentissime responderem, nisi tot dissentientium in re tam difficili, interque dissentientes quamplurimos tot ambigua me detinerent opinionum argumenta, & quidem Averrhois præcipiti velut impatientia ducti de hac re sententia, qui Medicorum prolata de convulsione, fabulis cantantium, aut verbis Musicorum proxima pronuntiavit. Ballonius ad manus non est. Notus autem mihi locus, quem adducis, apud Hippocr. libr. de cap. vulnerib. ubi scilicet agit de illis qui ex vulneribus capitis sunt perituri, hæc addit: si sinistra capitis parte ulcus fuerit, dextram corporis partem convulsio prehendit: sin vero dextra capitis parte ulcus fuerit, sinistra corporis pars convulsione corripitur. Addit Coac. prænot. 498. quibus tempora secantur, iis ex adversa sectionis parte convulsio contingit. Sic in libris de morb. vulg. hinc inde, præcipue lib. 5. sect. 7. hujus Symptomatis fit mentio, ratio addita nullibi. Certum autem esse credo, plurimum juvari

vulne-

vulneratam partem, & à convulsione defendi cum per sanguinis ab initio statim percussionis effluxum, tum per purulentæ postmodum materiæ excretionem, quæ expurgatio in parte opposita non succedit, verum recipit potius illa à parte ulcerata quod recipere non debebat, vel retinet quod expurgandum erat, sive vapor illud sit, seu humor qualitate maligna præditus, & nervis, nervosisque non-vulnerati lateris partibus inimicus: quæ qualitas acris, vellicans, nocivave eò faciliori viâ poterit in parte vulnerata contrahi, quando angustius est foramen, quò minus sanies expurgari possit. Quod autem latus vulneratum non æquè corripiatur, medicamentis adsigno localibus, quorum vis illud efficere potest, ut partim defendant, partim per insensibilem transpirationem, puris squalorem deteriorem absumant. Possent supra dicta aliquo dilucidari exemplo: Paralysis, quæ fit ex Apoplexia, crebrius latus tangit dextrum, quàm sinistrum, cum tamen in Apoplecticis repleatur magis sinistra pars cerebri; expulsio itaque in generatione paralyseos fit ad partem oppositam, cum plenum non recipiat, sed vacuum. Verum suo quisque gaudet ingenio, suâ vivit opinione, nec omnes tamen

me-

— metam properamus ad unam.

Ante octiduum Regius hujus loci Præfectus Generosus Dominus Ovidius Bielke mihi retulit, non procul ab hac Civitate Pastorem habere Equum, carentem utriusque sexus membro: quamprimum navibus nostris liberrimus ad Vos dabitur aditus, Equum Generosus Dominus Præfectus ad Serenissimum Regem nostrum transmittet. Nobis hîc videre nondum licuit, verum, me præsente, per literas ad Pastorem datas avocabatur. Tu verò, Vir Nobilis, vive, vale, anna & perenna! Dabam Bergis Norwag. die 30 7br. 1657.

T. T.

Johannes Fridericus Treublerus D.

EPISTOLA XCII.

De Lue Regiomontana & Basilisco.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

RESCRIPSIT nuper ad me Fridericus Hammerich Medicinæ Candidatus, auditor olim meus in Collegio privato, quod pro conciliandis Sectis in Medicina discrepantibus institueram, cui Ego misi Ideam Pestis, hic Lubecæ, pro introitu, à me publicatam: Eam scribit se

Tuæ

Tuæ Excell. cum obtulisset inspiciendam, comprobatam fuisse sibique subtractam: sed habebit aliud exemplar pro isto, plura namque mittam non tantum de Idea, sed etiam de Methodo conciliandarum Sectarum in Medicina discrepantium, quemadmodum etiam de Lue Academica Regiomontana, cujus Tractatus publicatio, jussu ipsius Senatus Academici instituta, viam mihi ad exilium paravit, quia detexi errorem Academicorum Professorum, hunc morbum neglecta causa vera curantium ab initio, unde intra quatuordecim dies 40. circiter juvenes optimæ indolis miserè periere: ad cujus morbi curationem cum Ego essem vocatus, DEI benedictio operationes & consilia mea beavit, ut non tantum ex ægrotantibus adhuc plurimi intra paucos dies fuerint restituti: sed & morbus ipse ex agro Academico eradicatus. Sed indignum hoc videbatur Dominis Collegis meis, ab extraneo, non Professore, palmam sibi præripi: propterea assentando & calumniando apud aulicos, imò & apud cives clam me denigrando, eo contenderunt, ut gratiam aulicam & multorum civium à me declinarent, ut & salarium aulicum jam à sexennio mihi suspenderetur, &, quod maximum, & bono publico detrimentosum, ut quod pri-

vato odio postposuerunt, publicationem Hipparchi, operis posthumi Parentis mei, impediverunt, suspendendo solutionem 500. Joachimicorum, ad publicationem dicti operis ante 12. annos jam à Serenissimo Electore designatorum, siquidem ab initio statim mihi invidebant, quod pro Aulico Medico fuerim receptus: Sed quia propter candidam simplicitatem non fui par, ut insidias & astutiam eorum potuerim refringere: propterea, ut insolentiæ & importunitati eorum me subducerem, Lubecam me contuli, atque aulæ Brandenburgicæ valedixi, quia in hoc turbulento statu, utut Serenissimus Elector oretenus gratiosis. suum affectum contestatus fuerit erga me, spes obtinendi subsidii omnis evanuit. Tabulam primam Ideæ pestis germanico idiomate explicatam integram jam habeo, secundæ Tabulæ explicationem ad medietatem usque perduxi. Jam autem sub manibus habeo, solicitatus à Viris quibusdam conspicuis, Tractatum de Generatione Basilisci, cujus embryonem *in ovo gallinæ* Regiomonti, An. 1649. *in Sabbatho* Sancto Paschali, cocto deprehendi, in quo Tractatu, antiquorum scriptorum uti & recentiorum opiniones veræ conciliabuntur, erroneæ examinabuntur: ubi etiam occasio sese offert, ut observationem Excell.

cell. Tuæ tangere cogar, quartam & nonagesimam nonam, sectionis seu Centuriæ primæ: haud ægrè feres Vir Experientissime, si rationes præcipuè posteriori observationi oppositas induxero: hæreo enim, an sincere statuas gallum ovum parere, quin potius credo, Te in gratiam aulicorum hanc observationem conscripsisse & argumenta ad defendendam opinionem conquisivisse. Nollem tamen te adversus me iisdem argumentis irritari: alias ego eadem nunquam tractatui meo insererem. Hisce Vale Vir Excellentissime. Dabam Lubecæ 2. Octob. An. 1657.

Amplitudinis & Excell. Tuæ
Observantiss.
Ludov. Kepplerus Phil. & Med. Doct.

EPISTOLA XCIII.

Analecta de Lymphaticis.

Georgio Segero Hamburgum.

UBique Tibi semperque es similis, & animum ab inerti otio alienum monstras. Nescit otio torpescere generosus spiritus, & per invias viarum ambages,

virtutis quærit diverticulum. Tu, mi Segere, inter itinerum occupationes id agis, ne peregrina ſtudia ſecteris, ne vitiis aliorum aſſueſcas; ſed diligentiam ſolitam, & in rimandis Naturæ arcanis ſolertiam, ubique tecum circumfers. Patet omnibus Natura, & cœlum undique ſupra: Pauci tamen vel illam ſcrutantur, vel hoc acutis oculis intuentur. Sunt qui mare averſentur, & fluminum rapidos curſus innato timore expaveſcant, quia alienum elementum credunt, & abſorberi timent. Tu in ſicco viarum ambitu aquas quæris, magnum virtutis laudisque incitamentum. Ex nuperrimis tuis intellexi literis, Nymphas tecum adhuc peregrinari, nec Lympham noſtram ſciendi ſcribendique ſitim extinxiſſe. Plurimi cum Tantalo mediis in undis ſitiunt, & à labris

—— Fugientia captant
Flumina.

Tu remis veliſque contendis, ut lympham noſtram deguſtes variis turbinibus paſſim commotam. Arduum erit tantos componere fluctus, quos partim diſſentiendi libido, partim rei novitas & naturæ amor citavit. Laboribus quidem par es, & ingenii acumine quævis facilè permeas: Cave tamen ne nimia tui fiducia in vaſto hoc

hoc oceano submergaris. Undam unda trudit, & sæpe securum incautumque insperata tempestas obruit. Validis nituntur argumentis *Glissonius* & *Whartonus*, Viri perspicaces. *Horstius* Junior palmam candore meruit. Rolfinckii authoritatem omnes venerantur. *Kyperi* studium, *Schenckiique* ingenium merito laudandum. *Pecqueti* denique felicitas, & pietas *Bogdani* adversantium impetus retundunt. De singulis judicium in Te suscepisti, ita tamen, ut nec modestiam tuam illi desiderent, nec de illorum rigore tu conqueraris. Prætermissos video *Backium* & *Cattierium*, dignos elogio. Utrique pro inventi applausu debeo. *Jacobus de Back*, Medicus apud Roterodamenses ordinarius, in iteratâ nervosæ Dissertationis de Corde editione Cap. 5. de Lymphaticis nostris Vasis Lymphaque illis contenta ingeniosus est. Negat primo Receptaculum vel ductum Thoracicum recipiendo aut ferendo succo lacteo propriè destinatum: dedicatum potius humori, quem semper omni tempore & maxima copia accipit & gerit, scilicet lymphatico seu aquoso, quæ quoque est conjectura quorundam Anatomicorum Patavinorum. Deinde, quis qualisve aqueus vel lymphaticus hic humor sit, inquisiturus, concludit, reapse non aquo-

sum aut lymphaticum (nisi quoad externam apparentiam) esse humorem, sed sanguineum, imo sanguinem, cui non color sed alendi aptitudo nomen dedit. Certè plus huic lymphæ inesse, quam prima fronte promittat, alibi non semel suspicatus sum, & in gelatinam concrescere, si carbonibus ignitis imponatur, expertus est *Möinichenius* noster. Alia in sententiæ robur affert laudatus *Backius*, nempe serum à sanguine separatum per oculorum lacrymas effundi, cum recrementis in vesicam, intestina, aliave naturæ convenientia loca mitti, non verò sanguineæ massæ cordi deferendæ excrementa hæc affundi. Dubiis istis contra *Riolanum* in Defensione nostra satisfecimus, & de utilitate hujus recursus ad cor cum eodem *Riolano* & *Job. Dan. Horstio* Viris Clarissimis operoso studio disceptavimus. Majus ultimo argumento Backiano pondus inest. Vasa enim nostra, quibus lympha continetur, venas esse putat & surculos à venoso trunco exortos, qui in albentes & membranosas tam viscerum quam extremorum membrorum & artuum partes inserantur. Ego oculorum acie id necdum sum assequutus; Tu videas, qui & ætatis privilegio acutius cernis, & huic lymphæ altius te immergis. S. *Isaacus Cattierius* Medicus Monspeliensis, in Obser-

ſervationibus nuperis *P. Borello* junctis, Obs. 18. partem chyloſam & nutritiam attrahi ab hepate per lacteas venas ſuſpicatur, ſecerni verò & relinqui aquoſiorem ad nutritionem inutilem, eamque in iſtis venulis lymphaticis redundare. Quod ſi ductus lactei prope hepar & in ipſo hepate obſerventur, res confecta erit & confeſſa. Diſpuli errorem alibi, qui tot hactenus oculis effaſcinavit, & eundem pro errore meo interpretabor, ſi aliter mihi demonſtratum fuerit. Ego Tibi gratulor, Amicorum optime, quod tuis conatibus Rempublicam Medicam tam ſtrenuè exornes, & famam ad poſteros diffundas. De ſtatu tuo ſolicitos eſſe amicos Thorunio nuper perſcripſit ad me frater tuus, quos ſecuros eſſe juſſi. Niſi itinerum difficultas obſtarct, mitterem meas de Variolis Epidemicis, & Secundarum Retentione Diſſertationes, quas deſideras, & poſteriores Hiſtoriarum Anatomicarum Centurias. Sed melior aura exſpectanda. Vive diu orbi literato, patriæque Tibique, & ſi in itinere ſuſcepto Cl. *Horſtium* conveneris, plenum humanitatis & eruditionis Virum, meam quæſo in reſpondendo moram excuſa. Vix ab aliis negotiis ſpiritum traho, ut rebus Anatomicis amplius vacare nequeam, parumque abſit, quin

Lethei ad fluminis undam,
Securos latices, & longa oblivia potem,

Raptim Hafniæ 5. Octobr. æræ Christi 1657.
Impress. Hafn. 1658.

EPISTOLA XCIV.

De cancro in mamma,

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

HActenus equidem post discessum meum ex Urbe Vestra literas ad Te dare supersedi, non quod beneficiorum Tuorum maximorum in me cumulatorum, (pro quibus & æternas Tibi debeo grates & debebo semper) me ceperit oblivio, sed quod Te occupatissimum scirem, vixque vacare tempus ad legenda hujus generis epistolia. Jam vero ad hasce exarandas occasionem dedit Elisabetha Lungia, inter Nobiles fœminas hujus confinii primaria, quæ morbo quodam contumaci & medica ferè auxilia eludenti conflictatur, eoque jam indies incrementum capessente, contra eum præsidia quærit. Prolixus haudquaquam ero

ero in exponenda morbi historia, utpote nec Tibi ignota. Laborat tumore mammarum à nonnullis annis, quem an cancrum occultum dicam ambigo, cum nec color nec calor nec dolor cancro convenientes, manifesto deprehendantur, quin tamen in eum transiturus, imò proximè ab eo absit, negare pervicaciter haud velim. Consilium super hunc affectum abs Te atque Cl. Fuirenio & Mothio abhinc triennium petiit & impetravit. Suppressa ipsi erant tum temporis menstrua, in quorum provocatione cardo curationis versabatur, illisque revertentibus tumor ille imminutus est, post aliquot autem dies denuo increvit, atque repetente menstrua purgatione evanuit, verum menses inordinatè & nimium sæpe fluxêre & nullis sisti potuerunt remediis. Illi jam à duobus mensibus prorsus non comparuerunt, unde tumor augeri cœpit & gravius afflixit, dolore quidem adhuc satis tolerabili, qui ad scapulam extenditur & sensum ponderis deprimentis infert: lividus quoque color in uno loco in conspectum prodit, qualis esse solet cancri qui ad exulcerationem tendit: quoniam autem majoris mali metus subest, remedia quærit, quibus lapsus ulterior & cancri exulceratio inhibeatur. Ego, qui menses revocare supervacaneum

duxi, nam quadragesimum octavum annum superavit, imo periculosum, quia verendum, ne, ut nuper, cum vitæ discrimine fluant, autor ipsi sum, ut æquivalentis loco fonticulum unum vel alterum in interna parte femoris inuri sibi patiatur, quo pedetentim humores singulis diebus evacuentur, qui alias semel in mense à natura propelluntur. Video hoc auxilii genus laudari à Galeno, qui, si supprimantur menses, fonticulos excitare jubet, approbari & speciatim cancro accommodari ab Aquapend. exemplo verò confirmari à Sculteto in armam: Chirurgico, quibus permota assensum pene dedit, prius tamen, ut Tuam ea de re sententiam rogarem, petiit. Quare abs Te etiam atque etiam contendo, ut Tuam mihi mentem quovis primo tempore significes ac, si quid approbati ad extirpandum deterrimum & funestum hocce malum præterea suppetit, mihi liberaliter impertiaris. Epistolam trades Nicolao Hardero Acupictori Regio, qui habitat in vicu sagittarum (*Pilestræde.*) Non possum non autem mentionem etiam facere Quartanæ epidemiæ quæ nos hic loci exercet, ac innumeros corripit. Reliqui morbi silent: hic vero tam pervicax est, ut nullis cedat remediis, plura enim absque fructu in usum vocavi. Id habet pecu-

peculiare, ut, cum in morbis longis plerumque soleant urinæ esse crudæ & tenues, in hac febre sit crassa, turbata, multum sedimenti ad fundum deponat, bolum contusum referens. Omnes etiam eodem propemodum die invadit, in aliis semper postponit, ita ut septem horis, ab invasione præcedentis paroxysmi, tardius febrem accessisse observaverim. Inaudio & Hafniæ eundem grassari morbum, unde sine dubio & Tibi hujus generis ægri curandi obvenêre, quapropter obnixè peto, ut, quæ ægris vestris emolumentum attulerunt, mihi contra eum nequicquam pugnanti communices: Nam methodicam medendi rationem invalidam hic esse comperi. Plura alias. Vale felicis. & quamprimum si vacat responde. Cl. Fuirenio & Mothio, & Ostenfeldio, Fratrique Tuo plurimam salutem: Dabam Neapoli 15. Octob. 1657.

T. Perillust. Exc. devotus
Michaël Lyserus D.

EPISTOLA XCV.

De Morte Illustris Cancellarii, Thomæi.

BRIGITTÆ TOTTIÆ Soram.

NUnquam avidius Stoicorum illum Principem, quem generoso semperque

que laudando ſtudio æſtimas, exſpectavimus, quam turbulento rerum hoc ſtatu, ubi animi tranquillitate opus eſt. Quidvis libenter æquo animo tolerare ſoleo. Cæterum quis compoſita mente perferat concoquatve exceſſum Magni noſtri Patroni, Incomparabilis Herois Dn. Chriſtiani Thomæi? quem dum nomino, virtutem nomino & perfectum divini hominis exemplar. Non poſſum ſiccis oculis illius memoriam recolere, quem inæſtimabili damno amiſimus. Ivimus illi quidem nuper exequias, ſed anima in cœlis, fama meritorum apud nos perennis erit. Tu vero, Nobiliſſima Matrona, dolorum levamen ex Annæo tuo nobis procura, datamque fidem exſolve tandem; optimeque non tam de Seneca, quem orbi noſtro redivivum ſiſtis, quam de patria mereberis, cui de tanto cive morumque Magiſtro & vitæ, meritò gratulamur. Vive diu ſexus miraculum, mihique ad omnia obſequia promptiſſimo favere perge. Hafniæ 15. Octobr. 1657.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPI-

EPISTOLA XCVI.

De suspensa reviviscente.

Thomæ Bartholino Hafniam.

P. SCHUMACHERUS S.

Diu nihil à te literarum accepi. Id totum imputo tuæ ἀσχολίᾳ, nulli alii rei. Nam refrixisse amorem mei tuum non credam, quanquam cum horrore audiverim, summa ista apud vos brumæ inclementia perpetuoque Borea & sinum Codanum diriguisse & utrumque Balthum. Ego, quandoquidem video ita nos omni ictui fatorum tanquam pilas expositos esse, in hoc pulcherrimo secessu, suavissimo otio inter amœnissimas Musas fruens, hoc unicum ago, ut & mentem animi rerum optimarum scientia & voluntatem appetitumque rerum optimarum desiderio tanquam viatico quodam ad utramque fortunam commodissimo, instruam, ut, si ista tempestas, quæ nunc quidem jactavit quassavitque ratem, sed adhuc deteriora minatur, desævire non posset sine naufragio, possit saltem hic Cato, quocunque terrarum rapta aliqua tabula enataverit, versatili ingenio sibi ipsi fortunam facere. Sed, cujus gratia stilum huic tabulæ potissimum admovi, nunc scribam.

Anglæ

Anglæ cum sint formosissimæ & omnino tales ut sit ἀνεμέσητον,

Τοι ῆδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν,

Et si cui fortassis cottidiana facies, tamen mollicula & tenella est fere omnibus caro & totius corporis habitus delicatulus, mirum undè collo tantum robur, ut elidi non possint fauces nec suffocari, nisi fortassis dicas tergiversari animulam & invitam linquere tam suave corpusculum tuguriolum suum. Hebdomadæ sunt quasi tres, cum mulier juvencula necati partus sui rea damnata ad furcam ducitur summo mane & suspenditur. Per semihoram aut amplius uva erat pensilis, semel etiam iterumque pedes tracta ductaque ut eo longior fieret litera. Tandem de patibulo ponitur, & vivere comperta in hospitium defertur, ibique lecto injecta, secta vena, sui pariter mentisque ac linguæ sensim compos facta, sub vesperam somno vinoque refocillata certissimam convalescendi spem omnibus fecit. Nec dubitabatur. Sed circa primam noctis intempestæ redit rursus crudelis lictorum manus, rapitque miseram rursus ad supplicium, tunc renitentem obluctantemque, cum antea mori ne renueret quidem; agunt, trahunt, trudunt, & arbori infelici, quæ prima obvia erat,

erat, suspendunt; quin fracto uno ramo ad alium curritur, & ita demum misellam animam non ejiciunt, non expellunt, sed effurcillant. Simile prorsus erat, quod ante sexennium, sub hujus Judicis, qui hanc condemnaverat, Patre contigit mulierculæ cuipiam, quæ, similem ob causam ad laqueum damnata, cum horam integram pependisset, etiam manubriis bombardarum quas musquettas vocant aliquoties pectus icta, & jam de cruce rapta etiam carnificis in thoracem pectusque insilientis calces experta, ut passim per os naresque flueret sanguis, tamen in domum proximam deducta sanguine misso non solum, licet tardius, convaluit, sed & mitioribus benignioribusque usa Diis hominibusque impetrata vivendi venia etiamnum hodieque hic vivit valetque, sana omnibusque integra ut dici solet numeris, nisi quod lividum ea parte collum non possit inficiari Ὃν quod obscœno precatur Euno Ausonius. Adjiciamus & alteram historiam, quandoquidem nunc penna imbuta est, Capitonis cujusdam, quem Amstelodami vidi præterito anno, cum ibi nundinarias inter tabernas media in suburra oberrarem. Puer erat septimestris à partu, statura justa, membris tamen jam tabe aliqua evanescentibus, sed caput erat fiscus & lien

reliqui

reliqui corporis, cujus superior pars ab ipsis superciliis ad occiput usque circumquaque cum ipsis cranii ossibus ita intumuerat, ut fungum dejerares tenui scapo suffultum, aut potius cucurbitam aliquam, nam nusquam dependebat aut mole sua temporibus superciliisque imminebat, oculorum tantum pupillas aliquantum detorserat, & intra inferiores palpebras demerserat, sed æqualiter ubi extensum surgebat, περιφέρεια erat ulnæ unæ Brabanticæ cum quadrante. Digitis quantumvis leviuscule contrectatum cedebat illico. Mollitie non prorsus qualem habet suppuratum ulcus, nec qualem vesica modico vento inflata, sed inter hæc medii generis. Sed nunc noctis est meridies, imo provectius quid. Interjungo equos fessos. Vale & me ama. Saluta Fratres omnes. Vale cum conjuge liberisque. Oxonii. 18. Maj. An. 1658.

EPISTOLA XCVII.

Observationes Anatomicæ in cadavere Cardinal. Meltii, & Nattæ Sectio.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

AD pollincturam cadaveris Eminentissimi Cardinalis Dn. Camilli Meltii die 21. Jan.

Jan. 1659. cum Cl. Viro Tuique studiosissimo D. Johanne Trullio Medico-Chirurgo Pontificio vocatus, singularia quædam in cadavere Ipsius observavi, quorum brevem enarrationem hic habes, ut eâ jacturæ temporis, quam in harum lectione facis, pœnitentiam demulceas. Septuagenarius jam menses aliquot de obtuso quodam dolore in dextra thoracis parte ad claviculam conquestus, non simplices catarrhi, quamvis levioris, molestias aliquoties perpessus, aliquam capitis debilitatem advertit, quibus febris sociam se superaddens decimo quarto ab invasione die ægrum è medio sustulit, quam convulsio pridie præcessit. In dissecto abdomine nullum vitium notatu dignum se obtulit, nisi quod semiputridus lien simplici attactu inter manus nostras colliquaretur, tunica à parenchymate sponte discedente. In Thorace sub integumentis communibus, ad finem musculi serrati minoris antici, inter primam & secundam legitimarum costarum, abscessus erat non ita magnus, pure pauco, albo, æquali & minimè fœtido scatens, quod illæsa pleura primam costam corroserat ac transversim disruperat, sine ulla tamen coloris mutatione: Distabat hic abscessus duos digitos à confinio primæ sterni cartilaginis

in dextro latere. Dum vixit, in cute nullum hujus abſceſſus indicium etiam diligentiſſimè intuentibus apparuit. Pleura ſana, Pulmonis tunica abſceſſui propior fibris pleuræ adhærens, callo obducta erat. Pulmonum ſubſtantia pure referta. In ſuperficie Cordis veſicula erat; in dextro ventriculo polypi duo tendinibus mitralium valvularum implicabantur digiti minoris craſſitie, quorum unus è fundo ventriculi in venam arterioſam ramos aliquot ſpargebat, alter in venam cavam. E ſiniſtro ventriculo alii duo prodibant, variis fibris annexi valvulis tam tricuſpidibus quam ſemilunaribus. Major in arteriam aortam juſto ampliorem ad octo digitos excurrebat. Non tam frequentes alibi ac hic Romæ Cordis Polypos offendi, quorum delineationem non unà mitto, quippe quæ parum abludit ab ea, quam olim Gottorpii vidi apud Cl. Virum D. Joëlem Langelott Tibi deſtinatam. Huic ſubſtituam depictam laudati Cardinalis arteriam aortam, in qua plurima apparuerunt oſſis rudimenta, qualia etiam in ſigmoideis fuere valvulis; ſparſa erant hæc fruſtula oſſea hinc inde per arteriam ad diſtantiam trium à corde digitorum. Cranio aperto, plus quam libra ſeri tenuioris inter duram & tenuem meninges diffu-

diffusa videbatur, quo turgida pia mater istam crassitiem quater superabat. Eodem sero, sed rubicundiore, ventriculi cerebri erant referti. His perlustratis & intestinis urna conditis, ventres aromatibus ex arte implevimus, ut à putredine diutius conservaretur cadaver. Quia plura capit pagina, Nattæ iconem subnectere libet in sinistra fronte Cæmentarii cujusdam in agro Romano degentis plus quam triginta annos sine damno gestatæ, nisi quod elapsa æstate grandior facta palpebram comprimens ejusdem partis oculi usum tolleret, unde prompta & expedita Cl. Trullii manus implorata est. Commorabatur æger noster in Castello Gandolfiano, quo Romanorum Pontifex Alexander VII. vere & autumno quotannis divertit, ut gravioribus curis paulisper se subtrahat. Secesseram eo & ego hoc autumno cum Trullio meo, quippe qui dignum tanti Principis stipendium merens cæteros Aulicos comitatur. Me igitur præsente laudatus Vir, præmissa exacta corporis expiatione, cutem frontis recta linea, eaque satis longa, diffindit, ut eo melius latens tumor totus in conspectum prodiret. Divulsis labiis duplici filo trajicitur tumor, ut universa moles fili beneficio suspensa felicius extraheretur; debita igitur industria scalpelli cuspide discindun-

tur

tur fibrulæ, quibus folliculus cum capitis integumentis connectebatur, & dictum factum totus eximitur tumor ovum Gallinæ Africanæ magnitudine excedens, ac vulneri sanguinem sistentibus, vicinis autem partibus defensivis prospicitur, mutata indies ex indicationibus medendi ratione. Æger integræ sanitati paucorum dierum spatio sine ullo graviore symptomate optime restitutus est. Abscissam Nattam diligentius examinanti, post tenuis folliculi abstractationem, duplex occurrit substantia, quarum exterior vera & optima videbatur pinguedo, durius quid ac osseum in sinu fovens; dempta igitur molli hac ac pingui substantia, plurima ossium fragmenta reperi sibi invicem apposita, & nonnullis in locis quasi articulata, inprimis ubi humeri videbantur incipere: anterius namque rudem infantis referebat imaginem, ut in icone videre est, sub cujus capite brachia hinc inde dependent, & manus cum suis digitis, nec magna dissimilitudo crurum ab infantis cruribus introrsum flexis. A tergo erat latior ossiculorum compages instar panni expansa, ut ad eam exiguum & enerve embryi corpus reclinaret. Osseam in dicto tumore non admiror substantiam, cujus in autorum monumentis non infrequens fit mentio, ejusque olim in aureis

Methodi libris Pergamenus meminit, & apud Clar. Virum Cœcilium Folium Venetiis cum Cl. Tuo Fratre D. Erasmo Bartholino ſimile olim vidi, & paſſim occurrit, ſed quod e capite infantis figura prodire voluerit, ſublimiorem videtur mereri disquiſitionem, quæ Minervæ è Jovis cerebro nativitatem è fabularum numero eximet, relictisque Mythologis, veris Naturæ Myſtis uberem dabit materiem, in qua Ipſorum ingenia & calami dignè occupari poterunt. Interea delicti veniam peto, ſi tædioſa epiſtolii prolixitate graviores Tuas curas interruperim. Supplex Divinum veneror Numen, poſt tot ſævientis Bellonæ furiae auream dulciſſimæ Patriæ pacem reſtituat, Teque cum Clariſſima Tua familia, quam multis nominibus ſaluto, diu incolumem ſervet. Dabam Romæ 12. Novemb. 1659.

T. E. Diſc. obſ.
Henricus à Möinichen.

EPISTOLA XCVIII.

De Colo nivario.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

COnſuetudo nuper tua, vir eximie, pluriimumque honorande, brevis illa quidem,

dem, jucundissima mihi tamen fuit. Jam ab annis aliquot ex præclaris tuis scriptis, quæ in usum veritatis studiosorum magna cum laude edidisti, singularis tua eruditio mihi innotuit, & non satis commendanda modestia, animique tui bonitas, qua emines in doctis.

Tanquam lenta solent inter viburna cupressi, Te arctissimo amicitiæ vinculo mihi conjunxit. Itaque non sine maxima voluptate tecum nuper, cum domum ad te salutatum venirem, fui. Locuti nonnihil tum, ut ferebant temporis angustiæ, inter nos sumus de studiis antiquitatis, & quæ utrique nostrum, qui studia illa post graviora quoque colimus, inchoata, & affecta ad editionem. Inter quæ erat elegantissimus tuus liber *De usu nivis medico*, qui nunc sub prelo gemit. Quem cum mihi inspiciendum præberes, avide legere cœpi; incidique in Caput ejus, ubi l. In argento. 21. D. De auro arg. mund. explanas. Artisit labor. Monui, membranaceum Codicem, quo olim sum usus in Commentario ad lib. 1. Digestorum, à vulgata, Accursii, & aliorum lectione abire Id ut scripto tibi significarem voluisti, & ego in me recepi. Scias igitur in eo legi: *veluti colum vinarium*. Quæ scriptura etsi absurda non est, & Pliniana lectione Lib.

XXIV. Cap. I. aliquo modo juvari potest (ubi veteres membranæ, melioresque libri editi, pro *nivarios*, legunt, *in saccos vinarios*) mihi tamen communis lectio magis placet, tum propter sensum legis, tum vocis explicationes ab Alciato, Politiano, Ælio Anton. Nebriss. Hotomanno, & aliis adductas. Causa quæ sit, cur in libris ab indoctis hominibus descriptis legatur *nibarium*, & apud Charondam *nirarium*, tu, qui ea in re multa exercitatione edoctus es, non ignoras. In cæteris, quæ ad institutum tuum pertinent, ἐπέχω, & à sapientibus monitus circumspecte ago, & quidem notissimi illius carminis memor:

Navem agere ignarus navis timet: abrotonum ægro
Non audet, qui non didicit, dare. Quod medicorum est
Promittunt medici: tractent fabrilia fabri.

Quod præceptum si ob oculos quidam sibi proponerent, falcem profecto in alienam messem non mitterent, neque res longe supra ingenii ac scientiæ suæ captum positas profanis manibus, id quod multi hodie faciunt, invaderent. Ego divina gratia didici, meo me metiri modulo ac pede: alii sua curent. Quibus solus medicinam facere potest omnium mode-

moderator Deus. Quem rogo, ut te quam diutissime sospitet, mihique tantum amicum servet. Dabam Soræ 8. Calend. Octobr. 1660.

T. Studiosiss.

Henricus Ernstius.

EPISTOLA XCIX.

De Unguibus monstrosis.

Thomæ Bartholino Hafniam.

VEneror absens eximias & incomparabilis ingenii tui dotes, animi candorem & affectus constantiam, nec unquam agnoscere desinam grata mente & voce illam, qua me præsentem excipere dignatus es, humanitatem & benevolentiam, Deum ter Optimum Maximum piis precibus obtestatus Excell. D. Te Patriæ ornamento, rei literariæ bonisque omnibus emolumento, diu superstitem conservet. Interea promissi non immemor omnino, per præsentium exhibitorem, Albertum Genschenium, liberorum Illustrissimi Præsidis nostri Præceptorem ad vos jamjam iturum, monstrosarum manuum Icones una cum abscissis 3. digitorum partibus horribili quadam

παραφύσει protrusis, transmitto, reliquorum major pars in loco humido putredini magis obnoxia incredibilem vermiculorum alborum, lumbricos teretes externa forma æmulantium, copiam produxit, sensibus externis parum gratam. Historiam ipsam quod attinet, sic se habet. Quatuor abhinc annis Virum in publico mendicantem, robusto satis corpore, staturæ proceræ, offendi, nomine Christianum, Jani annorum 82. ex Parœcia *Wiumb*, in pago *Skærebeck* 2. abhinc mill. distante natum, qui, cum manus mihi illa qua vides forma exhiberet videndas, causam rogatus respondit: Ante aliquot annos gravi morbo diu se afflictum cum continuis vigiliis & totius corporis molestissima inquietudine, ex quo tandem convaluit: Sequente vero æstate, cum pedestri itinere aliquando defatigatus quieti se dedisset & sub Sambuco prope *Aakiær* somno profundo obrutus post aliquot horas evigilasset, gravissimos denuo sensisse dolores capitis, totumque corpus intumuisse retulit: Leniendis doloribus piam operam adhibuisse Dominum Christianum, tunc in *Farring* & *Hallind* Pastorem, brevique post tempore in horrendam longitudinem cornuum instar Ungues excrevisse cum fœtida exulceratione manuum, totiusque corporis scabie ad lepram accedente; Rhan-

Rhandrusii post aliquot menses à Chirurgo, Martini nomine, præcisas sibi fuisse tortuosas Unguium excrescentias, quæ tamen intra aliquot hebdomades in eandem denuo longitudinem accrevere; toto alias corpore dolebat quod virulenta sanie continuo hinc inde diffluebat, miserando prorsus & horribili spectaculo; ejus exemplum hactenus nunquam vel vidisse vel legisse memini. Tu vero, Vir Excellentissime, cui, quæ rara aliis, obvia sunt & vulgaria, quæso per veterem amicitiam quæ nos intercessit, quid de tali casu censeas, tum vero de Sambuco, cujus umbram damnare solemus, quam plurimi vero nostratium Sagarum veneficiis & Magicis artibus frequenter adhiberi referunt eoque ipso suspectissimam habent, quid judices, mecum communicare digneris, vix enim mihi persuaserim το Θεῖον, quod in morbis divinus senex occurrere scribit, hic abesse. Plura non addo, nec possum angustia temporis præclusus, nisi ut valeas. Tuam, tuos tuasque omnes, officiosissimè ex me salutes, &, ubi otium fuerit, catalogum operum tuorum mihi transmittas. Ripis 20. Dec. 1659.

Exc. D. T. ὅλος ὅσος

Ludovicus Pouchius.

EPI-

EPISTOLA C.

De Unguilis humanis, & Nebucadnezaris Metamorphosi.

Ludovico Pouchio Ripas.

THOMAS BARTHOLINUS S. D.

SAtis hactenus perſpectus mihi fuit Tuus affectus, niſi novo illum beneficio confirmares. Ita Tibi innatum eſt bene merendi ſtudium, ut beneficium videaris accepiſſe, quando in alios confers. Inprimis me Tibi devinxiſti, rara monſtroſorum unguium hiſtoria, quam miſiſti. Inſolita omnino unguium facies, ſive magnitudinem ſpectemus, ſive figuram. Longitudo rapacia animalia quævis ſuperat, craſſities prorſus inter homines inuſitata, & videor jam mihi videre in hoc ſene, cujus accuratam hiſtoriam pertexuiſti, expreſſam Nabucodonoſoris inter feras oberrantis piliſque & ungulis aves referentis imaginem, adeo uterque ſibi ſimilis, niſi quod hic inter ſolas beſtias verſaretur. Homo tamen fuit & manſit in hoc mentis corporiſque exilio. Falluntur enim, qui metempſychoſin hic fingunt ſomniantque, quaſi humanum ejus corpus in beſtiale fuiſſet transmutatum, quo errore tenentur *Joſephus* & *Bodi-*

quo nomine rectè vapulat à *Godel-*
Lam. *Bodinus*, quod alium ſenſum
inxerit. Diaboli autem nulla in
tu mentio, nec revera eo honore
eſt, quem à multis obtinuit, qui
rum cauſas & tormenta illi attri-
Veriſſimè enim cum *B. Auguſtino*
de Civit. Dei. cap. 18. credimus,
entem Deum omnia poſſe facere,
uerit, ſive vindicando, ſive præ-
nec Dæmones aliquid operari,
m naturæ ſuæ potentiam, niſi
permiſerit, cujus judicia occulta
lta, injuſta nulla. Deo ſolo hæc de
dnezare vindicta ſumpta tribuitur
v. 28. & 34. qui vel mentem ſu-
egis turbavit ipſe, vel cauſis ſecun-
melancholiæ nativæ, vim ſuam reli-
Et certè ſanæ mentis ante non fuit
alioquin tanto ſupercilio opera ſua
Deum non extuliſſet. Unde conti-
rum maximarum cogitatione accenſi
res & aduſti, ſequuturæ inſanæ me-
liæ occaſionem dederunt. Hanc in-
n vocat lupinam aut caninam *Aëtius*
2. Serm. 2. cap. 11. & melancholiæ
em eſſe rectè monet cum *Ægineta* L.
16. ubi & quædam annotarunt, quæ
ebucadnezari & noſtro ſeni conveni-
Noctu Menſe Februario exeunt.
Quia

Quia homines fugiunt. Menſe quoque Februario noctes ſunt longiores, quibus in hac ſolitudine pererrent, quanquam *Arculanus* de veris principio interpretetur, quo humores melancholici moventur. Reliqua ſigna, pallor in facie, oculi cavi, ſicci ſine lacrymis, imbecilles, lingua ſicca, calidi humoris atrique exceſſum notant, & vultum deformem. Tibiæ exulceratæ incurabiliter dicuntur propter aſſiduos caſus & canum morſus, quod ſignum in tuo ſene comparere credo, non quod vel ille vel illi, de quibus *Paulus* & *Aëtius*, externis tantum injuriis obnoxii ſint, ſed quia naturæ beneficio, atræ bilis ſuccus pravus ad exteriora cutis propellatur, ulceraque maligna & ægerrimè curabilia excitentur. Eodem naturæ auxilio & inſtituto, non tantum pilos in Nebucadnezare prolixos enatos legimus, ſed & ungues avium inſtar excretos. Qua critica quaſi expulſione corpus paulatim à ſuccis pravis liberatum fuit, donec critico anno ſeptimo, prorſus ſanitati Dei beneficio, Regem in pœnam & ſanitatem deformantis, reſtitueretur. Irrigationes denique capitis uterque ante laudatus author, in hoc caſu laudat, quas opportunè Nebucadnezar excepit à rore cœleſti. Tuus Senex unguibus Regem extorrem æmulatur, & morbi cauſa. Succus fæculentus, craſ-

crassusque vi prioris morbi gravis, critice quasi ad extrema expulsus, in universo corpore scabiem lepræ affinem, in manibus ungulas produxit. Benignior verò est hic succus in sene, nec ad insaniam tantam sufficiens, quanta Nebucadnezarem afflixit, partim quod senile corpus frigidius sit temperandisque humiditatibus calidioribus peropportunum, unde hic vester senex capite velato fertur incedere ad arcendum frigus, partim quod morbum magnum criseos instar insequutus sit, partim denique quod pauperculus homo minus sibi tribuit, quam nimia fortuna elatus, sed Deo infensus, Rex. Fateor juxta tecum, simili alio exemplo hoc exemplum carere. Nebucadnezaris ungues avibus similantur, dubio procul quod vel negligentia hominis insani resecti non fuerint, vel copia succi atri crassique continuum incrementum sumpserint, adeoque & in immensam longitudinem & figuram incurvam excreverint. Nostri senis ungues, cornua potius dicenda, quæ solent passim in corporibus melancholicorum luxuriare, de quibus in observationibus de *Unicornu* plura annotavi. Ungues videntur in senibus omnibus magis crescere, quam juvenibus, quia non deterunt sicut juvenes, ut suspicatur *Fallopius* de Part. Sim. c. 18. Sed abundan-

 tior

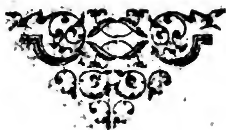
tior succus huic seni ungues armat. Incurvantur in pulmonum ulcere, more ferarum, unde tale ulcus θηρίωμα appellat *Galenus* in 6. Epid. com T. 24. In hoc verò incurvantur propter longitudinem & duritiem. Antequam enim productior fit unguis, non curvatur. Crassi quoque sunt ut digitum quemque suum crassitie æquent. Observavi non semel ungues tumidiores crassioresque, in scabiosis præsertim, ob succorum pravorum copiam, sed nunquam ad illam longitudinem protenduntur, ut ungium muneri à *Galeno* descripto & *Hippocrate*, nempe apprehensioni commodæ desint. Asperos quoque habuit *Aquapendens*, qui iccircò in Operat. Chirurgic. vitro scalpit & deradit. An tales ungues sint scabiosi, de quibus Oribasius l. 3. Synops. vel leprosi, quos *Galenus* lib. 8. simpl. med. fac. pice cum cera eximit, Tibi rerum medicarum peritissimo expendendum relinquo. In leprosis certè non ungues, sed ungulas appellat *Constantinus* Monachus & *Isaaci* Plagiarius in tr. de genere leprarum. An verò Sambuci vitio vitium hoc contraxerit, non ausim affirmare. Potius virtuti Sambuci adscribenda hæc crisis, qua prioris morbi vel causæ vel reliquiæ ad habitum corporis & extrema artuum provocatæ, summo senis miserrimi

emo-

emolumento. Tantum enim abest, Sambucum ulli esse noxiam, ut tota potius sit & vocari debeat bona. Vulgus quidem nostrum, nescio qua religione, Sambucum ex hortis non audet eradicare; nec ego, non ulla superstitione, sed ne tam salutari arbore hortus noster careat. Catalogum operum Tibi mitto ad oleum & piper condemnandum, si ita visum fuerit, aliis usibus enim vix inserviet, nisi ut videas, quid amicus tuus hactenus nugatus sit, & quid hujusmodi nugis chartaceis meritus sit, hoc est, Seculi invidiam & ingratos mortales. Vale, amicissime Pouchi, cum lectissima conjuge, meque ama. Hafniæ 6. Febr. 1660.

T. T.

Th. Bartholinus.

INDEX RERUM
in
Centuria I. & II. Epistolarum Med. TH. BARTHOLINI contentarum, collectus
à
CHRISTOPHORO FRISIO Erfurtense.

E.

F.

Lapides

Lucer-

M.

Mem-

Or-

Pafti-

Sal-

FINIS.

